โครงการศึกษา ออกแบบและเสนอแนะสถาปัตยกรรมภายในศูนย์ศิลปวัฒนธรรม การแสดงภาคใต้

เสาวณิต นุ้ยเมือง

ลงทะเบียนวันที่ 18 ก.พ. 2555
เลขทะเบียน 121202
เลขหมู่ NA 2715 ร93ส ค
หัวเรื่อง สถาปัตยกรรม-การออกแบบ
- การออกแบบภายใน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
2552

INTERIOR ARCHITECTURE DESIGN PROPOSAL PROJECT FOR SOUTHERN ART AND PERFORMANCE CULTURAL CENTER

SAOWANIT NUYMEUNG

A Thesis sumitted In Partial Fulfillment of Requirement For The Bachelor Degree of Architecture

Department of Interior Architecture Faculty of Architecture

Rajamangala University of technology Thanyaburi

2009

หัวข้อวิทยานิพนธ์ โครงการศึกษาและออกแบบสถาปัตยกรรมภายในศูนย์ศิลปวัฒนธรรม การแสดงภาคใต้

ชื่อนักศึกษา นางสาวเสาวณิต นุ้ยเมือง

ภาควิชา สถาปัตยกรรมภายใน

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ปิติชนน์ รุ่งอินทร์ (.....)

ปีการศึกษา 2552

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

.....คณบดี

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธีรวัลย์ วรรธโนทัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธาน

(อาจารย์ศักดิ์สิทธิ์ โสมนัส)

.....กรรมการ

(จิราพรรณ ศิวิทนิธิกุล)

.....กรรมการ

(ชาลิต น่วมขนัง)

.....กรรมการและเลขานุการ

(อาจารย์ ยุทธวิธี ศรีชาย)

18 กุมภาพันธ์ 2553

ห้ามฉีก ตัด หรือทำให้เสียหาย
โทรศัพท์ 0-2549-3079
สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ
ต.พลับพลา อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมการแสดงภาคใต้

นักศึกษา นางสาวเสาวณิต นุ้ยเมือง

ภาควิชา สถาปัตยกรรมภายใน

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ปิติชนน์ รุ่งอินทร์

โครงการ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมการแสดงภาคใต้

สถานะภาพโครงการ โครงการเสนอแนะ ภาครัฐ

เจ้าของโครงการ กระทรวงวัฒนธรรม

ที่ตั้งโครงการ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย(หอประชุมเล็ก)

ขนาดที่ตั้งโครงการ ไม่เกิน 5,000 ตร.ม.

ขนาดพื้นที่ใช้สอยโครงการ ไม่เกิน 5,000 ตร.ม

.บทคัดย่อ

จากพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้ประราชทานในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร มหาวิทยาลัยศิลปากร เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2513 ความตอนหนึ่งว่า "งานด้านการศึกษา ศิลปะและวัฒนธรรมนั้น คืองานสร้างสรรค์ความเจริญทางปัญญาและทางจิตใจ ซึ่งเป็นต้นเหตุ ทั้งองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ของความเจริญด้านอื่น ๆ ทั้งหมด

และเป็นปัจจัยที่ช่วยให้เรารักษาและ ดำรงความเป็นไทยไว้ได้สืบไป (ทบวงมหาวิทยาลัย.2539 : 135) ดังที่กล่าวแล้วว่าพระราชภารกิจอีกประการหนึ่งของพระมหากษัตริย์ คือ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นต่อศิลปวัฒนธรรมของชาติไทย ด้วยทรงตระหนักถึงแนวโน้มความเปลี่ยนแปลงที่ประเทศไทยจะต้องพัฒนา ให้ทัดเทียมกับนานาชาติ ซึ่งมีทั้งการรับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เศรษฐกิจและการค้า และสภาพความเป็นอยู่ของคนในชาติ โดยยังคงดำรงความเป็นไทย เป็นชาติที่มี อารยธรรมเก่าแก่สืบทอดกันมานาน มีเอกลักษณ์อันเด่นชัดที่ก่อให้เกิดความสามัคคีในชาติ ทรงมีพระราชดำริให้ศิลปวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวประชาชนคนไทยไว้ด้วยกันให้มี ความเป็นเจ้าของร่วมกัน และในที่สุดจะสามารถสืบทอดต่อไปสู่คนรุ่นหลัง ความลึกซึ้งในแนวพระราชดำริเกี่ยวกับวัฒนธรรมอันเป็นสิ่งที่ภาคภูมิใจของคนแต่ละชาติแต่ละภาษานั้น ทรงนำมาใช้เพื่อสร้างมิตรภาพได้แม้แต่ในการเสด็จพระราชดำเนินเยือน สหภาพพม่าซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่เคย ทำสงครามกันมา ดังพระราชดำรัสที่พระราชทานแก่ประมุขของสหภาพพม่าความว่า "... I rejoice at being able to see the great monuments of your culture, which springs from the same source as our own." (ประมวลพระราชดำรัสในการเสด็จพระราชดำเนินเยือนนานาประเทศฯ. 2517 : 83)

กิตติกรรมประกาศ

ระยะเวลาที่ได้ศึกษาในคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สาขาสถาปัตยกรรมภายในเป็นเวลา 4 ปี และปีสุดท้ายคือปีที่ 5 นี้ภาคการเรียนสุดท้ายมีระยะเวลาประมาณ 5 เดือนของการเข้าสู่ความสำเร็จอีกขั้นในชีวิตของข้าพเจ้า ตลอดระยะเวลา 5 เดือนนี้ในการศึกษาหาข้อมูลของโครงการ ออกแบบและเสนอแนะสถาปัตยกรรมภายในศูนย์ศิลปวัฒนธรรมการแสดงภาคใต้ ข้าพเจ้าได้รับความอนุเคราะห์ ช่วยเหลือทางด้านข้อมูล แรงกาย แรงใจ ตลอดจนคำแนะนำ พร้อมทั้งคำปรึกษาจากบุคคลหลายฝ่ายด้วยกัน ซึ่งทำให้โครงการฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี จึงขอขอบพระคุณท่านเหล่านี้อย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

-พ่อ และ แม่ ที่ทำให้ข้าพเจ้าเกิดมา เลี้ยงดูมาจนเติบโต ด้วยกายและใจที่ผูกพัน คำพูด การอบรมสั่งสอน สิ่งที่มอบให้และทำให้ข้าพเจ้าได้มีวันนี้ได้ประสบความสำเร็จ คำสอนที่สอนด้วยการกระทำที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นคนซื่อสัตย์ซื่อตรง กตัญญู รู้คุณคน สิ่งเหล่านี้ที่ข้าพเจ้ามีวันนี้ได้ข้าพเจ้าอยากบอกว่า “รักท่านทั้งสองมากที่สุด” ถึงแม้ลูกคนนี้จะทำอะไรผิดพลาดแค่ไหนแต่ท่านก็ยังคงให้อภัย ถึงแม้ลูกคนนี้ไม่เหลือใครแต่ท่านทั้งสองก็ยังคงอยู่เคียงข้าง ทุกๆครั้งที่ข้าพเจ้าเหนื่อยล้า รู้สึกท้อ และอยากจะหยุดความพยายามไว้ตรงนี้ ท่านทั้งสองจะเป็นบุคคลแรกที่ข้าพเจ้านึกถึงและโทรศัพท์ไปหา จะได้คำปรึกษาบวกกำลังใจที่จะทำให้

-เพื่อนเปา นัด ปิง เฉื่อย ปัด เต้ย ฟาง บาส ที่เป็นเพื่อนร่วมคณะร่วมสาขา ขอบคุณสำหรับความจริงใจ ความเป็นเพื่อน และความช่วยเหลือในเวลาที่อับจนที่สุด (เพื่อนแท้ย่อมเห็นกันเมื่อตอนทุกข์ยาก) ขอบคุณที่มาคอยช่วยตัดMODEL และความช่วยเหลือเล็กๆน้อยๆที่ไม่คาดคิดอีกมากมาย และเพื่อนๆสถาปัตยกรรมทุกคนที่ไม่ได้กล่าวถึง ขอบคุณมาก

-พี่ๆฝ่ายศิลปกรรมที่ได้ไปติดต่อขอข้อมูลที่ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย พี่ๆโจหลุยส์เธียเตอร์ที่สวนลุม พี่ปุ๊กปิ๊ก, พี่สุรินทร์ ยังเขียวสด พี่เก๋, และพี่ฝน พี่ๆที่สมาคมชาวปักษ์ใต้ และที่อื่นๆอีกมากมาย

-สายรหัส พี่ปุ้ม, พี่ปอนด์, พี่รัก, พี่นุช, พี่แอ๊ะ, พี่นก, พี่เอ้, น้องมาเฟีย, ยุ ที่เป็นกำลังใจให้ ที่ให้คำปรึกษาคำแนะนำพร้อมความช่วยเหลือการงานต่างๆตลอดเวลา 5 ปี

-น้องมาเฟีย, น้องกวาง, น้องบัฟ, น้องโรส, ที่เคยมาช่วยตัด MODEL เป็นสายรหัสที่น่ารักให้ความช่วยเหลือมาตลอด

-พี่ๆที่ฝึกงานที่บริษัท ABACUS DESIGN และบริษัท K.CHAN ARCHITECTSทุกท่านที่ได้ให้ประสบการณ์ในการทำงาน และความรู้ ขอขอบพระคุณมากค่ะ

เสาวณิต นุ้ยเมือง

กุมภาพันธ์ 2553

สารบัญ

บทคัดย่อ .....ก

กิตติกรรมประกาศ.....ง

สารบัญ.....ค

สารบัญตาราง.....

สารบัญภาพ.....

บทที่ 1 บทนำ.....

1.1ความเป็นมาของโครงการและความสำคัญของโครงการ.....1-1

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....1-5

1.3ขอบเขตของการศึกษา.....1-5

1.4ขั้นตอนและวิธีการในการศึกษา.....1-7

1.5ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา.....1-8

บทที่ 2 หลักการออกแบบและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....

2.1ความหมายและคำจำกัดความ.....2-1

2.2 ความเป็นมา ปัจจุบัน และอนาคตของเรื่องที่ศึกษา.....2-2

2.2.1 การแสดงภาคใต้.....2-2

2.3 หลักการออกแบบ.....2-9
2.3.1 หลักการออกแบบโรงละคร.....2-9
2.3.1.1 การกำหนดขนาดเวทีการแสดง.....2-9
2.3.1.2 ขนาดของเวทีแสดงต่างๆ.....2-9
2.3.1.3 ชนิดและการแสดงของเวทีกลางแจ้ง..2-9
2.3.1.4 การกำหนดขนาดของAUDITORIUM.2-10
2.3.1.5 ชนิดของโรงมหรสพ.....2-11
2.3.1.6 ส่วนที่นั่งผู้ชม(AUDIENCE).....2-14
2.3.1.7 ลักษณะการจัดที่นั่งในส่วนผู้ชม.....2-15
2.3.1.8 การออกแบบพื้นลาด.....2-19
2.3.1.9 ระบบเสียงในโรงมหรสพ.....2-20
2.3.1.10.การออกแบบระบบแสงสว่าง.....2-23
2.3.1.11 การออกแบบผนังของโรงมหรสพ...2-24
2.3.1.12 การออกแบบพื้นเอียงของส่วนผู้ชม2-24
2.3.1.13การออกแบบเพดานโรงมหรสพ.....2-24
2.3.1.14การออกแบบส่วนเวทีและหลังเวที..2-25
2.3.1.15ฉากละครเวที.....2-25
2.3.1.16 วัสดุดูดเสียง.....2-26
2.3.1.17 ห้องควบคุม.....2-26
2.3.2 หลักการออกแบบพิพิธภัณฑ์.....2-28
2.3.2.1หลักในการจัดแสดงนิทรรศการ.....2-28
2.3.2.2 ประเภทของการจัดแสดงนิทรรศกร.2-28
2.3.2.3 สิ่งที่ใช้ในการจัดแสดง.....2-29
2.3.2.4 องค์ประกอบสำคัญในการออกแบบ นิทรรศการ.....2-35
2.3.2.5 การออกแบบห้องจัดแสดง.....2-38
2.3.2.6พฤติกรรมของผู้เข้าชมกับทางสัญจรใน ห้องจัดแสดง.....2-41

บทที่ 3 การศึกษา.....

3.1.โจหลุยส์เธียเตอร์.....3-1
3.1.1 แนวความคิดในการออกแบบ.....3-5
3.1.2การใช้วัสดุ แสงสีและโครงสร้าง.....3-6
3.1.3 งานระบบที่เกี่ยวข้อง.....3-7
3.2 ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย.....3-8
3.2.1แนวความคิดในการออกแบบ.....3-13
3.2.2 การใช้วัสดุ แสงสีและโครงสร้าง.....3-14

3.2.3 งานระบบที่เกี่ยวข้อง.....3-15

บทที่ 4 การวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ.....

4.1 การพิจารณาด้านเทคนิค.....4-1

4.1.1 ทำเลที่ตั้งโครงการ.....4-1

4.1.2 ความเหมาะสมในด้านกฎหมายผังเมือง.....4-2

4.2 การพิจารณาด้านเศรษฐศาสตร์.....4-3

4.2.1 ปัจจัยทางด้านเศรษฐศาสตร์.....4-3

4.2.2 ข้อพิจารณาทางด้านการเงินและเศรษฐศาสตร์..4-3

4.2.3 ความเหมาะสมในด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ.....4-4

4.2.4 ความเหมาะสมทางด้านการเข้าถึงตัวที่ตั้ง.....4-7

4.2.5 ความเหมาะสมทางด้านการจัดหา ทรัพยากรก่อสร้าง.....4-7

4.3 การพิจารณาทางด้านสังคมและวัฒนธรรม.....4-8

4.3.1 ปัจจัยทางด้านสังคมและวัฒนธรรม.....4-8

4.3.2 ข้อพิจารณาด้านสังคมและวัฒนธรรม.....4-8

4.4 การพิจารณาทางด้านสภาพแวดล้อมและผลกระทบต่อชุมชน.....4-9

4.4.1 ปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อม.....4-9

4.4.2 ข้อพิจารณาทางด้านสภาพแวดล้อม.....4-9

4.5 การเลือกที่ตั้งและวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ.....4-10

4.5.1 การพิจารณาเลือกเขตที่ตั้ง.....4-10

4.5.2 การพิจารณาเลือกย่านที่ตั้ง.....4-10

4.5.3 การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการ.....4-12

4.5.4 การเลือกที่ตั้งโครงการ.....4-17

บทที่ 5 การศึกษารายละเอียดของโครงการ.....

5.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ.....5-1

5.2 การกำหนดองค์ประกอบของโครงการ.....5-1

5.3 การวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้ใช้อาคาร.....5-6

5.4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรม.....5-8

บทที่ 6 การเสนอผลงานการออกแบบสถาปัตยกรรมภายใน

6.1 แนวความคิดในการออกแบบ.....6-1

6.1.1 ลีลาท่าทาง.....6-1

6.1.2 ประเภทและจังหวะทำนองดนตรี.....6-2

6.1.3 ลักษณะการแต่งกาย.....6-2

6.2 THEME ในการออกแบบ.....6-4

6.3 STYLE ในการออกแบบ.....6-5

6.4 การจัดวางพื้นที่ของโครงการ.....6-6

6.4.1 ผังโครงการ (Lay – out plan).....6-6
6.4.2 ผังอาคารชั้นที่ 1.....6-7
6.4.3 ผังอาคารชั้นที่ 2.....6-8
6.4.4 รูปตัดโครงการ.....6-9
6.4.5 ทัศนียภาพภายในโครงการ.....6-12
6.4.6 ภาพถ่ายหุ่นจำลอง (MODEL).....6-17

บทที่ 7 สรุปและข้อเสนอแนะ.....

7.1 บทสรุป.....7-1
7.1.1 ประวัติความเป็นมา.....7-1
7.1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....7-2
7.1.3 หน่วยงานเจ้าของโครงการ.....7-2
7.1.4 พื้นที่ใช้สอยโครงการ.....7-2
7.1.5 ความหมายและคำจำกัดความ.....7-2
7.1.6 หลักการออกแบบ.....7-3

สารบัญตาราง.....

ตารางที่ 2.1 การวิเคราะห์รายละเอียดของการแสดงภาคใต้.....2-5
ตารางที่ 2.2 การวิเคราะห์รากฐานของการแสดงภาคใต้.....2-6
ตารางที่ 2.3 การวิเคราะห์กลุ่มชนชั้นของการแสดงภาคใต้.....2-7
ตารางที่ 2-4 แสดงข้อดีและข้อเสียของการใช้สื่อที่เป็นวัตถุ.....2-30
ตารางที่ 2 - 5 แสดงประเภทของแผ่นข้อมูล.....2-33
ตารางที่ 2 - 6 แสดงลักษณะของอุปกรณ์.....2-34
ตารางที่5.1 แสดงองค์ประกอบหลักของโครงการ.....5-2
ตารางที่5.2 แสดงองค์ประกอบรองของโครงการ.....5-5

สารบัญภาพ.....

ภาพที่ 1.1 แสดงวัฒนธรรมของภาคใต้.....1-1
ภาพที่ 1.2 แสดงศิลปวัฒนธรรมการแสดงพื้นถิ่นของภาคใต้....1-4
ภาพที่ 2.1 แสดงการแสดงภาคใต้.....2-1
ภาพที่ 2.2 แสดงขีดจำกัดในด้านการมอง.....2-10
ภาพที่ 2.3 โรงมหรสพแบบTHE PROSCENIUM SHAP.....2-11
ภาพที่ 2.4 โรงมหรสพแบบ THE ARENA SHAPE.....2-12
ภาพที่ 2.5 โรงมหรสพแบบ THE OPEN-TERUST SHAPE...2-13
ภาพที่ 2.6 โรงมหรสพแบบ THE APRON SHAPE.....2-13
ภาพที่ 2.7 โรงมหรสพแบบ RECTANGULAR SHAPE.....2-14
ภาพที่ 2.8 โรงมหรสพแบบ THE APRON SHAPE.....2-15
ภาพที่ 2.9 โรงมหรสพแบบ CIRCULAR OR ELLIPTICALLY SHAPE.....2-15
ภาพที่2.10แสดงการจัดที่นั่งในส่วนผู้ชมแบบ COMMONONE BANK.....2-15

ภาพที่2.11แสดงการจัดที่นั่งในส่วนผู้ชมแบบ
THO BANK ROW.....2-16
ภาพที่2.12แสดงการออกแบบส่วนเวทีและหลังเวที.....2-25
ภาพที่ 2.13 แสดงอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องและการจัดห้องควบคุม2-27
ภาพที่ 2.14 การจัดวางตำแหน่งห้องควบคุมและควบคุมเสีย.2-27
ภาพที่ 2.15 การจัดแสดงแบบ 3 มิติที่มีระบบอิเล็กทรอนิกส์มาเป็น
ส่วนจัดแสดง.....2-31
ภาพที่ 2.16 แสดงการจัดอันตรทัศน์แบบปิด.....2-31
ภาพที่ 2.17 แสดงการจัดอันตรทัศน์แบบเปิด.....2-31
ภาพที่ 2.18 บอร์ดแบบอิเล็กทรอนิกส์ อิเล็กทรอนิกส์มาเป็น
ส่วนจัดแสดง.....2-32
ภาพที่ 2.20 บอร์ดแผนภาพธรรมดา.....2-32
ภาพที่2.21การใช้เทคนิคฉายสไลด์ประกอบการจัด
แสดงในส่วนผนังของ.....2-35
ภาพที่ 2.22 แสดงเทคนิคการจัดแสดงคอมพิวเตอร์.....2-35
ภาพที่ 2.23 แสดงตัวอย่างการจัดห้องแสดงแบบต่างๆ.....2-39
ภาพที่ 2.24 แสดงเส้นทางที่ถูกกำหนดแน่นอน
โดยมีทางเข้าออกแยกกัน.....2-41
ภาพที่ 2.25 เส้นทางที่ไม่สามารถกำหนดได้แน่นอน
มีทางเข้า – ออกชิดกัน.....2-42
ภาพที่ 3.1 แสดงที่ตั้งของโรงละครโจหลุยเธียเตอร์.....3-1
ภาพที่ 3.2 แสดงอาคารที่ใช้ทำการแสดงในปัจจุบัน.....3-2
ภาพที่ 3.3 แสดงหุ่นที่ใช้ในการแสดงและห้องแต่งตัวนักแสดง..3-3
ภาพที่ 3.4 แสดงบริเวณส่วนทางเข้า.....3-4
ภาพที่ 3.5 แสดงส่วนจัดแสดงหุ่นและขายของที่ระลึก.....3-4
ภาพที่ 3.6 แสดงภายในโรงละคร.....3-5
ภาพที่ 3.7 แสดงทางขึ้นส่วนโรงละคร.....3-5
ภาพที่ 3.8 แสดงที่ตั้งของศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย.....3-8
ภาพที่ 3.9 แสดงอาคารหอประชุมใหญ่.....3-9
ภาพที่ 3.10 แสดงบรรยากาศภายในหอประชุม.....3-10
ภาพที่ 3.11 แสดงห้องควบคุม.....3-11
ภาพที่ 3.12 แสดงห้องจัดนิทรรศการถาวรและ
นิทรรศการหมุนเวียน.....3-12
ภาพที่ 3.13 แสดงห้องประชุมและห้องสมุด.....3-13
ภาพที่ 4.1 แสดงภาพที่ตั้งโครงการ SITE A.....4-12

ภาพที่ 4.2 แสดงภาพที่ตั้งโครงการ SITE B.....4-13
ภาพที่ 4.3 แสดงภาพที่ตั้งโครงการ SITE C.....4-14
ภาพที่ 4.4 แสดงภาพที่ตั้งโครงการ SITE D.....4-15
ภาพที่ 4.5 แสดงภาพที่ตั้งโครงการ SITE E.....4-16
ภาพที่ 5.1 แสดงทัศนียภาพของโครงการ.....5-1
ภาพที่5.2แสดงพฤติกรรมผู้มาเข้าชมการแสดง
ในโรงละคร (ผู้ใช้บริการหลัก).....5-7
ภาพที่5.3 แสดงพฤติกรรมผู้เข้ามาชมพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้
(ผู้ใช้บริการหลัก).....5-7
ภาพที่5.4 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรม...5-8
ภาพที่ 6.1 แสดงแนวความคิดในการออกแบบโครงการ.....6-1
ภาพที่6.2แสดงกระบวนการและลำดับขั้นตอนการถอด
KEYWORD สู่ CONCEPT.....6-3
ภาพที่6.3 แสดงTHEMEในการออกแบบ.....6-4
ภาพที่6.4 แสดงSTYLEในการออกแบบ.....6-5
ภาพที่6.5 แสดงการจัดผังของโครงการ.....6-6
ภาพที่6.6 แสดงการจัดผังอาคารชั้นที่ 1.....6-7
ภาพที่6.7 แสดงการจัดผังอาคารชั้นที่ 2.....6-8
ภาพที่6.8 แสดง ภาพตัดของโครงการ.....6-9
ภาพที่6.9 แสดง ภาพตัดของโครงการ.....6-10
ภาพที่6.10 แสดง ภาพตัดของโครงการ.....6-11
ภาพที่6.11 แสดง ภาพทัศนียภาพทางเข้าโครงการ.....6-12
ภาพที่6.12 แสดง ภาพทัศนียภาพโถงต้อนรับ.....6-13
ภาพที่6.13 แสดง ภาพทัศนียภาพพิพิธภัณฑ์.....6-13
ภาพที่6.14 แสดง ภาพทัศนียภาพพิพิธภัณฑ์.....6-14
ภาพที่6.15 แสดง ภาพทัศนียภาพพิพิธภัณฑ์.....6-14
ภาพที่6.16 แสดง ภาพทัศนียภาพร้านอาหาร.....6-15
ภาพที่6.17 แสดงภาพทัศนียภาพห้องสาธิตและผลิตอุปกรณ์6-15
ภาพที่6.18 แสดง ภาพทัศนียภาพโรงละคร.....6-16
ภาพที่6.19 แสดง ภาพทัศนียภาพโรงละคร.....6-16
ภาพที่6.20 แสดง ภาพถ่ายหุ่นจำลอง.....6-17
ภาพที่ 7.1 แสดงภาพลักษณ์ของโครงการ.....7-1

สารบัญแผนภูมิ.....

แผนภูมิที่ 1.1แผนภูมิแสดงขั้นตอนและวิธีการดำเนินการศึกษา1-7
แผนภูมิที่ 2.1 แผนภูมิแสดงรายละเอียดของประเภทการแสดง.2-4
แผนภูมิที่ 2.2 แผนภูมิแสดงการวิเคราะห์เอกลักษณ์ของการแสดง

สารบัญแผนที่.....

แผนที่ ที่ 4.1 แสดงตำแหน่งภาคกลาง.....4-1

แผนที่ ที่ 4.2 แสดงกรุงเทพมหานคร.....4.2
แผนที่ ที่ 4.3 แสดงตำแหน่งการใช้ประโยชน์ที่ดินให้รองรับโครง
ข่ายระบบขนส่งมวลชน.....4-7
แผนที่ ที่ 4.4 แสดงเส้นทางของโครงข่ายระบบขนส่งมวลชน....4-7
แผนที่ ที่ 4.5 แสดงรัศมีการแบ่งการปกครองกรุงเทพมหานคร4-11
แผนที่ ที่ 4.6 แสดงภาพที่ตั้งโครงการ SITE A.....4-12
แผนที่ ที่ 4.7 แสดงภาพที่ตั้งโครงการ SITE B.....4-13
แผนที่ ที่ 4.8 แสดงภาพที่ตั้งโครงการ SITE C.....4-14
แผนที่ ที่ 4.9 แสดงภาพที่ตั้งโครงการ SITE D.....4-15
แผนที่ ที่ 4.10 แสดงภาพที่ตั้งโครงการ SITE E.....4-16
แผนที่ ที่ 4.11 แผนที่แสดงที่ตั้งของโครงการ.....4-17
แผนที่ ที่ 4.12 แผนที่แสดงที่ตั้งของโครงการและการเข้าถึง....4-18
แผนที่ ที่ 4.13 แผนที่ผังสีจังหวัดกรุงเทพมหานคร.....4-19
แผนที่ ที่ 4.14 แผนที่ผังสีแสดงเขตที่ตั้งโครงการ.....4-20

บรรณานุกรม.....ฑ

ประวัติผู้เขียน.....ณ

ภาพที่ 1.1 แสดงวัฒนธรรมของภาคใต้

ที่มา : ภาพวัฒนธรรม http//:www.google.com , 2552

http//:www.chumphon.go.th , 2552

http//:www.phatthalung.go.th , 2552

http//:www.yala.go.th , 2552

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมา ภูมิหลัง และความสำคัญของเรื่อง

ศิลปวัฒนธรรมการแสดงพื้นเมืองภาคใต้เริ่มก่อเกิดขึ้นเมื่อ สมัยศรีวิชัย จากบทความที่คุณประทุม ชุ่มเพ็งพันธุ์ ได้กล่าวเอาไว้ในหนังสือศิลปวัฒนธรรมภาคใต้ หน้า 229 ว่า "มหรสพหรือศิลปะการแสดง ที่ถือกันว่ามีรสชาติมาก เป็นเอกลักษณ์ เป็นยอดนิยม เป็นจิตวิญญาณ เป็นคุณวิเศษ และอิทธิพลทุกรูปแบบของมันได้ซึมซับเข้าไปในสายเลือดเสมือนเป็นชีวิตจิตใจของชาวปักษ์ใต้มาแต่โบราณ มีอย่างน้อย 2 อย่าง คือ หนังตะลุงกับมโนราห์ ดังมีคำพูดติดปากว่า "มาแต่ตรัง ไม่หนังก็โนราห์" คือเปรียบว่าคนพื้นเมืองนั้นมีคุณภาพอย่างน้อยจะต้องเป็นหรือเล่นได้ ไม่หนังตะลุงก็มโนราห์สักอย่างหนึ่งเป็นแน่ และถือกันว่าเป็นวิชาความรู้พิเศษ เป็นแนวทางแก่ชีวทัศน์ เป็นคุณสมบัติติดตัวคนพื้นเมืองมาช้านาน คนปักษ์ใต้ทั่วไปแม้จะร้องเล่นไม่เป็น แต่ก็มีความรู้ความเข้าใจซาบซึ้งตรึงใจไม่รู้ลืม เพราะหนังตะลุงและมโนราห์เป็นผู้ให้ทั้งปัญญาและอารมณ์แก่ผู้คนพลเมือง การละเล่นการแสดงเหล่านี้จึงถือเป็นมหรสพที่ให้ความบันเทิงอย่างที่สุด และเป็นสื่อที่ให้สารัตถะเข้าถึงในดวงใจของเขาที่สุด ทั้งหนังตะลุงและมโนราห์เชื่อกันว่าเป็นศิลปะการแสดงที่มีกำเนิดพื้นฐานมาตั้งแต่สมัยตามพรลิงค์ หรือสมัยศรีวิชัย และเป็นพลวัตขับดันต่อการสร้างพลังเอกลักษณ์ให้เป็นมหรสพคู่บ้านคู่เมือง ที่เจริญรุ่งเรืองอยู่

บนแหลมมลายูสืบมาก่อนนาน มิใช่เพิ่งเกิดในสมัยอยุธยาอย่างที่เข้าใจ อันเป็นสมัยที่การแสดงชนิดนี้พัฒนารูปแบบมาจนสมบูรณ์และผสมผสานกับการละเล่นอย่างอื่นไปมากแล้ว" (ประทุม ชุ่มเพ็งพันธุ์ 2548)

ภาคใต้เป็นดินแดนที่ติดทะเลทั้งฝั่งตะวันตกและฝั่งตะวันออก ทางด้านใต้ติดกับมลายู ทำให้รับวัฒนธรรมของมลายูมาบ้างและมีขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมและบุคลิกบางอย่างคล้ายคลึงกัน เช่น พูดเร็ว อุปนิสัยว่องไว ตัดสินใจรวดเร็วเด็ดขาด การแต่งกาย เพลง และดนตรี คล้ายคลึงกันมาก การแสดงพื้นเมืองภาคใต้อาจแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

1. มหรสพ คือการแสดงเป็นเรื่อง เช่น หนังตะลุง มีตัวหนัง มีคนเชิด มีการร้องและเจรจา อีกอย่างหนึ่งคือ ลิเกป่า หรือลิเกลำมะนา หรือลิเกแขกแดง หรือลิเกแขกเทศ หรือลิเกบก ซึ่งมีผู้แสดงร้องโต้ตอบกันเป็นเรื่องราว อีกอย่างคือ โนรา ถ้าเล่นเป็นเรื่องก็ถือเป็นมหรสพ แต่ถ้าร่ายรำเป็นชุดไม่จับเรื่องก็ถือเป็นการแสดงเบ็ดเตล็ด นอกจากนี้ก็มี มะโย่ง ซึ่งเล่นเป็นเรื่อง

2. การแสดงเบ็ดเตล็ด คือการรำเป็นชุด เช่น โนรา ร็องเง็ง ซัมเป็ง ตารีกีปัส และระบำที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่ ซึ่งมีลักษณะเป็นระบำศิลปาชีพ เช่น ร่อนแร่ กรีดยาง ฯลฯ

เนื่องจากการแสดงพื้นเมืองภาคใต้มีทั้ง 2 ประเภทดังกล่าว ทำให้ลักษณะการแต่งกาย แตกต่างกันไป แต่ก็พอดูออกว่าเป็นของภาคใต้

(http://www.kr.ac.th/ebook/laddawan/b4.html)

การแสดงพื้นเมืองภาคใต้เกิดขึ้นตามท้องถิ่นและตามพื้นที่ต่างๆ โดยอาจมีการพัฒนา ดัดแปลงมาจากการละเล่นพื้นเมืองของท้องถิ่นนั้นๆ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่า ที่บรรพบุรุษไทยได้สั่งสม สร้างสรรค์และสืบทอดไว้เป็นเอกลักษณ์ เพื่อให้รุ่นลูกรุ่นหลานได้เรียนรู้และรักในคุณค่าในศิลปะไทยในแขนงนี้ เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นไทยและพร้อมที่จะช่วยสืบทอด จรรโลง และธำรงไว้เป็นสมบัติของชาติสืบไป

เป็นการแสดงเพื่อก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และความบันเทิงในรูปแบบต่างๆ ซึ่งจะมีลักษณะแตกต่างกันตามสภาพภูมิประเทศ สังคม วัฒนธรรม แต่ละท้องถิ่น มีมูลเหตุแห่งการแสดงดังนี้

1. แสดงเพื่อเซ่นสรวงหรือบูชาเทพเจ้า เป็นการแสดงความเคารพต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือเซ่นสรวงดวงวิญญาณที่ล่วงลับ

2. แสดงเพื่อความสนุกสนานในเทศกาลต่างๆ เป็นการรำเพื่อการรื่นเริง ของกลุ่มชนตามหมู่บ้าน ในโอกาสต่างๆหรือเพื่อเกี้ยวพาราสีกันระหว่างชาย-หญิง

3. เพื่อแสดงความเป็นสิริมงคลเป็นการรำเพื่อแสดงความยินดีในโอกาสต่างๆ หรือใช้ในโอกาสต้อนรับแขกผู้มาเยือน

4. แสดงเพื่อสื่อถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่นอันเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ และวัฒนธรรมประเพณีเพื่อสร้างชื่อเสียงให้เป็นที่รู้จัก (http://www.natasinthai.com/kansadan.html)

ภาคใต้มีศิลปวัฒนธรรมการแสดงพื้นเมืองที่น่าศึกษาและน่าสนใจมาก แต่ละการแสดงจะมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่แสดงออกมาทั้งทางด้านท่วงทีและอารมณ์ มีความสอดสัมพันธ์กับความเป็นจริงของวิถีของการดำรงชีวิตอย่างชาวบ้านที่เรียบง่าย แต่เต็มไปด้วยอาการรุกเร้าของความรู้สึกประสมประสานไปกับภาพสะท้อนของการทำงานและการต่อสู้ในชีวิตจริง สภาพภูมิศาสตร์ของภาคใต้ ดิน ฟ้า อากาศร้อนจัด ฝนตกชุกลมมรสุมแรงพืชพรรณธัญหารอุดมสมบูรณ์ สิ่งเหล่านี้ส่งอิทธิพลให้ชาวภาคใต้มีอุปนิสัยแข็งกร้าว บึกบัน มีท่วงทีแกร่งข่มความอ่อนโยนมีความเฉียบขาดข่มความอ่อนหวานและการผ่อนปรน เหตุเหล่านั้นเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การแสดงพื้นเมืองของภาคใต้เด่น ที่สื่อความคิดและความรู้สึกด้วยภาษาที่ขับร้องเป็นบทกลอน เน้นที่ลำนำและจังหวะ เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการเล่นส่วนมากจึงเป็นเครื่องตี ไม่เน้นเครื่องดีด สีเหมือนของภาคอื่นๆ ลีลาการออกท่าร่ายรำก็มีจังหวะเฉียบขาดฉับไว เช่น รำของโนราห์ เป็นอาทิ การยักย้ายท่ารำ การชัดมือชัดแขน ก้าวขา การเคลื่อนไหวลำตัวเหล่านี้ ล้วนเป็นไปตามจังหวะทับและกลอง หนังตะลุง ลิเกป่า และการแสดงอื่นๆของภาคใต้ก็เป็นทำนองเดียวกันทั้งสิ้น (อาจารย์ถาวรดา จันทนะสุต)

ศิลปวัฒนธรรมการแสดงใต้ก็เป็นอีกศิลปวัฒนธรรมหนึ่งที่ปัจจุบันยังไม่ได้รับการสนับสนุน ขาดการส่งเสริมสมควรแก่การอนุรักษ์และถ่ายทอด และจากการที่ได้ไปสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ.2552 คุณลุงเยื้อง จุ้ยนคร, คุณลุงด้วน, ยายลาด บุษยากุล, ยายลับ ลำภู ที่ต.บางน้ำจืด อ.หลังสวน จ.ชุมพร ผู้ที่เชี่ยวชาญการแสดงภาคใต้ประเภทเพลงบอกและเพลงเรือ และอีกหนึ่งท่านเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2552 คือ คุณลุงสมหมาย นุ้ยเมือง ที่ต.ตาเงาะ อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร ผู้ที่เคยเป็นลูกหนังหรือ ผู้ช่วยคนที่ภาคหนังตะลุง และมโนราห์อีกทั้งยังสามารถร้องเพลงนาได้อีกด้วย ซึ่งทำให้เห็นว่าบุคคลรุ่นก่อน ที่สามารถแสดงการแสดงเหล่านี้ เขายังอยู่ในทุกๆหมู่บ้าน ใช้ชีวิตของผู้สูงอายุปกติทั่วไป เพราะปัจจุบันการส่งเสริมศิลปะการแสดงไม่ได้รับการสนับสนุน จึงมีผลทำให้บุคคลผู้ที่ซึ่งอนุรักษ์ ผู้ที่ซึ่งสูงไปด้วยความรู้และประสบการณ์ ถูกมองข้ามไป

การแสดงเหล่านี้บรรพบุรุษได้ปฏิบัติสืบทอดต่อๆกันมาจนถึงยุคปัจจุบัน แต่ปัจจุบันนี้มีสิ่งที่น่าเสียดาย คือศิลปวัฒนธรรมการแสดงพื้นเมืองบางอย่างค่อยๆ เลือนหายไปโดยพวกเราบุคคลรุ่นหลังไม่สามารถรับรู้ได้เลยว่าศิลปวัฒนธรรมการแสดงพื้นเมืองบางอย่างได้เลือนหายไป

ภาพที่ 1.2 แสดงศิลปวัฒนธรรมการแสดงพื้นถิ่นของภาคใต้

ที่มา : ภาพวัฒนธรรม http//:www.google.com , 2552
http//:www.moradokthai.com , 2552
http//:www.gotoknow.org,2552
http://www.prapayneethai.com,2552

อาทิ เช่น การละเล่น "มะโย่ง" "ลิเกป่า" "รองเง็ง" "ตือรี" และที่กำลังจะเลือนหายไปเหลือวงคณะอยู่ไม่กี่วงในภาคใต้ นั่นก็คือ "หนังตะลุง" "มโนราห์" หากพวกเราบุคคลรุ่นหลังที่เป็นคนไทย ที่เป็นลูกหลานไม่อนุรักษ์สิ่งเหล่านี้เอาไว้แล้วใคร ประเทศไหนที่จะมารักษาศิลปวัฒนธรรมที่ดีและสวยงามของเราเอาไว้ "หากไม่คิดที่จะสนใจในรากฐานที่มีมาจากบรรพบุรุษแล้ว จุดเริ่มต้นของอนาคตจะเกิดขึ้นได้อย่างไร" หากแม้ว่าไม่ต้องการที่จะสนใจรับรู้ในสิ่งนี้ขอแค่รับรู้ว่ายังเคยมีก็พอ

ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการเสนอโครงการถ่ายทอดเรื่องราวของศิลปวัฒนธรรมทางภาคใต้ ออกมาในรูปแบบของโรงละคร เพื่อให้ผู้ที่มาเข้าชมเข้าใจถึงศิลปวัฒนธรรมภาคใต้ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ แง่คิดต่างๆของคนสมัยอดีต โดยการถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆของวรรณกรรมนิทานพื้นบ้าน เรื่องเล่า ความเชื่อ ฯลฯ ผ่านการแสดง เพื่อไม่ให้ศิลปวัฒนธรรมเหล่านี้ถูกลืมเลือนเพราะอิทธิพลของสังคมนิยม จึงเกิดโครงการเสนอแนะนี้ขึ้น เพื่อหวังว่าจะสามารถเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมอันงดงามแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้มากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ของนักเรียนนักศึกษาและผู้ที่สนใจจะสืบสานศิลปวัฒนธรรมภาคใต้ให้คงอยู่คู่ประเทศไทยต่อไป จึงเป็นที่มาของโครงการเสนอแนะ "ศูนย์ส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมการแสดงพื้นถิ่นภาคใต้"

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อเป็นการสร้างภาพลักษณ์ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมการแสดงภาคใต้ที่สื่อถึงความเป็นภาคใต้

1.2.2 เพื่อเป็นการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ให้เป็นแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องแก่สังคม โดยเน้นเรื่องศิลปวัฒนธรรมการแสดงภาคใต้ถ่ายทอดออกมาผ่านรูปแบบศิลปะการแสดง

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

1.3.1 **ศึกษาประวัติความเป็นมาและวิเคราะห์เอกลักษณ์ที่เด่นชัดของการแสดงพื้นเมืองภาคใต้**

เพื่อเป็นการดึงเอกลักษณ์เฉพาะร่วมของการแสดงทั้ง 17 ประเภทมาสู่งานออกแบบ ได้แก่ ลีลาท่าทาง ดนตรี การแต่งกายที่แตกต่างไปจากภาคอื่นๆ

1.3.2 **ศึกษาวิธีการสร้าง** Keyword , Concept , Theme , **และ** Style **ของโครงการนี้**

จากการที่ศึกษาประวัติความเป็นมาและสำรวจความเป็นจริงแล้วดึงเอกลักษณ์เฉพาะถอดออกมาเป็น Keyword , Concept , Theme , และStyle

1.3.3 **ศึกษาด้านกิจกรรม พื้นที่ใช้สอย จำนวนผู้ใช้และพฤติกรรมผู้ใช้โครงการจาก**Case Study

1.3.4 **ศึกษาลักษณะของเรือนภาคใต้และสำรวจพื้นที่จริง**

1.3.5 **ศึกษาทฤษฎีและหลักการออกแบบที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ได้แก่**

1.3.5.1 หลักการออกแบบโรงละคร

1.3.5.2 หลักการออกแบบพิพิธภัณฑ์และส่วนจัดแสดง

1.3.5.3 หลักการออกแบบห้องสมุด

1.3.5.4 หลักการออกแบบห้อง Studio

1.3.5.5 ทฤษฎีเกี่ยวกับเสียง

1.3.5.6 ทฤษฎีเกี่ยวกับเรื่องแสงที่ใช้ในโครงการ

1.3.5.7 พิจารณาการเลือกใช้วัสดุในการออกแบบส่วนโรงละคร

1.3.6 **ศึกษา**Case Study**ที่มีลักษณะคล้ายกันเพื่อศึกษางานระบบ และส่วนบริการต่างๆ**

1.3.7 **ที่ตั้งโครงการ**

1.4 ขอบเขตพื้นที่ของการทำวิทยานิพนธ์

1.4.1 **ส่วนโรงละคร**

1.4.1.1 โรงละครในร่ม

- โถงทางเข้า
- ส่วนพักคอย
- ส่วนประชาสัมพันธ์
- ส่วนพื้นที่ชมการแสดง
-ส่วนรับรองแขกพิเศษ
-เวทีการแสดง
-ส่วนผู้กำกับ
-ส่วนควบคุม เสียงและแสง
-ส่วนแต่งตัว แยกชาย-หญิง
-ห้องพักนักแสดง
-ห้องซ้อมการแสดง

1.4.1.2 โรงละครกลางแจ้ง

-ส่วนชมการแสดง
-เวทีการแสดง

1.4.2 ส่วนพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้

1.4.2.1 ส่วนพิพิธภัณฑ์

1.4.2.2 ลานแสดงการแสดงชั่วคราว

1.4.2.3 ห้องควบคุม เสียงและแสง

1.4.3 โถงต้อนรับ

1.4.4 ส่วนบริการให้การศึกษา

1.4.4.1 ห้องสมุด

1.4.4.2 ห้องอบรมฝึกสอนการแสดง

1.4.4.3 ห้องผลิตอุปกรณ์และวัสดุที่ใช้เกี่ยวกับการแสดง

พร้อมสาธิต

1.5 ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการศึกษา

แผนภูมิที่ 1.1 แผนภูมิแสดงขั้นตอนและวิธีการดำเนินการศึกษา

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง , 11 พฤศจิกายน 2552.

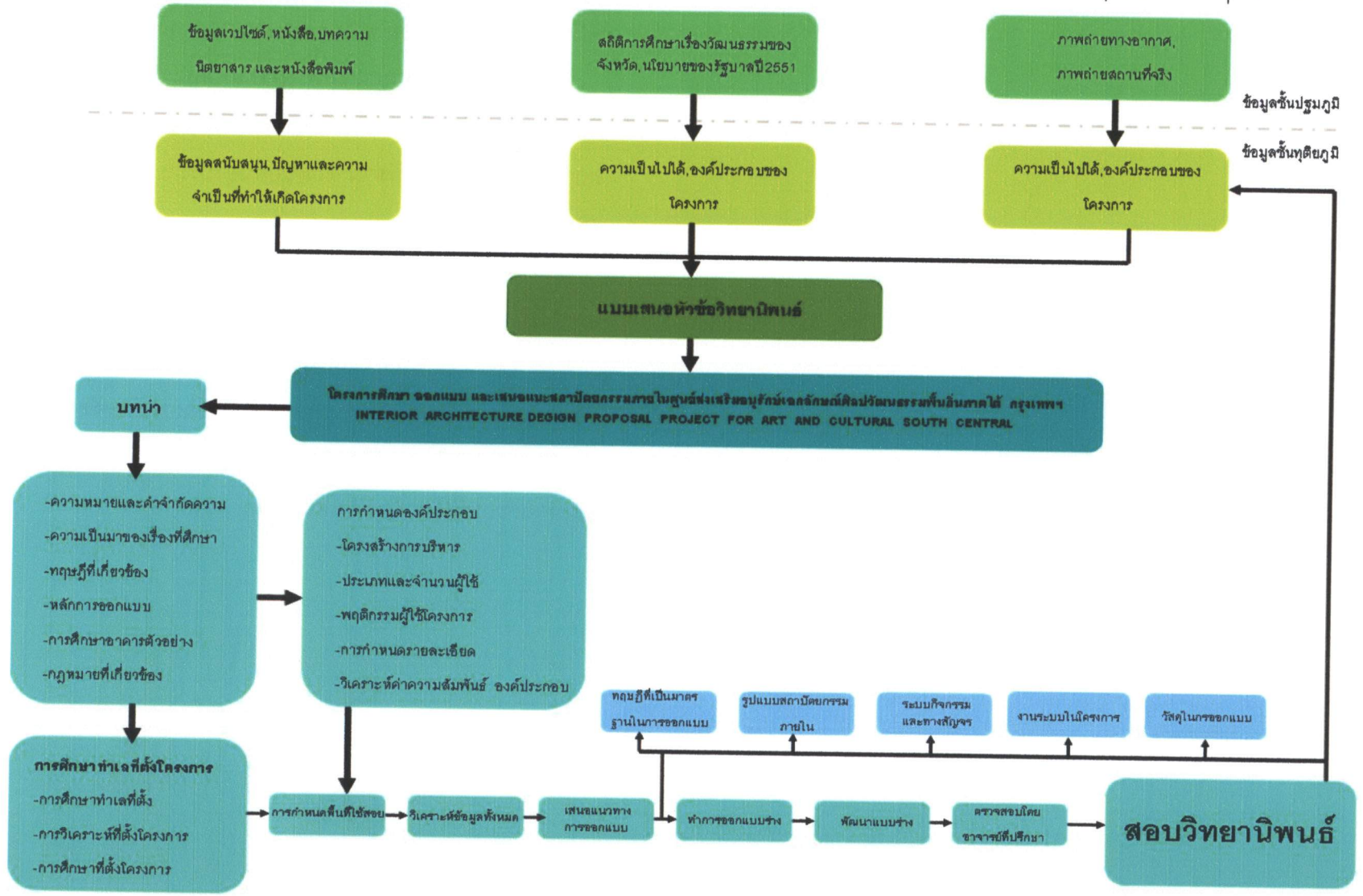

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ได้ศึกษาแนวความคิด โดยการนำเอกลักษณ์ของการแสดงพื้นเมืองภาคใต้มาเชื่อมโยงในรูปแบบของงานสถาปัตยกรรมภายใน

1.6.2 ได้ศึกษาแนวทางการแก้ปัญหา รวมถึงนำองค์ความรู้สถาปัตยกรรมภายในมาประกอบใช้ในการศึกษาซึ่งก่อให้เกิดสถาปัตยกรรมภายในที่สามารถตอบสนองประโยชน์ใช้สอยแก่ผู้ใช้ได้เป็นอย่างดี

1.6.3 ได้เข้าใจถึงกระบวนการการศึกษา วิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ของโครงการและความสัมพันธ์ระหว่างโครงการกับสถานที่ตั้งโครงการ

1.6.4 ได้เข้าใจถึงกระบวนการ การกำหนดรายละเอียดความสัมพันธ์ความต้องการทางด้านพื้นที่ใช้สอย การจัดวาง Function ที่เหมาะสมกับพฤติกรรมผู้ใช้ วัสดุ แสง สี เสียงที่นำมาใช้ในการออกแบบและงานระบบที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

ภาพที่ 2.1 แสดงการแสดงภาคใต้

ที่มา : ภาพการแสดงภาคใต้ http//:www.taKlong.com , 2552

http://www.siamniramit.com/index.php , 2552

บทที่ 2 หลักการออกแบบและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความหมายและคำจำกัดความ

ศูนย์ คือ จุดกลาง ใจกลาง แหล่งกลาง แหล่งรวม

ศิลปะ คือ ฝีมือ ฝีมือการช่าง การทำให้วิจิตรพิสดาร การแสดงออกซึ่งอารมณ์สะเทือนใจให้ประจักษ์ด้วยสื่อต่างๆอย่างเสียง เส้น สี ผิว รูปทรง เป็นต้น เช่น ศิลปะการดนตรี ศิลปะการวาดภาพ ศิลปะการละคร วิจิตรศิลป์

วัฒนธรรม คือ สิ่งที่ทำให้เจริญงอกงามแก่หมู่คณะ วิถีชีวิตของหมู่คณะ

การแสดง คือ การทำให้ปรากฏออกมา ซึ่งเกิดจากความรู้สึกกระทบกระเทือนทางอารมณ์ไม่ว่าจะอารมณ์แห่งสุข หรือความทุกข์และสะท้อนออกมาเป็นท่าทางแบบธรรมชาติและประดิษฐ์ขึ้นมาเป็นท่าทางลีลาการฟ้อนรำ การละเล่นหรือเกิดจากลัทธิความเชื่อในการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทพเจ้า โดยแสดงความเคารพด้วยการเต้นรำ ขับร้องฟ้อนรำให้เกิดความพึงพอใจ (ในที่นี่หมายถึงการแสดงพื้นเมือง)

ภาคใต้ คือ ภาคหนึ่งในประทศไทย ซึ่งมีสภาพภูมิศาสตร์ ดินฟ้า

อากาศร้อนจัด ฝนตกชุกลมมรสุมแรง พืชพรรณธัญหารอุดมสมบูรณ์ ด้วยสภาพอากาศของภาคใต้จึงส่งอิทธิพลให้มีอุปนิสัยแข็งกร้าว บึกบึน มีท่วงทีแกร่งข่มความอ่อนโยนมีความเฉียบขาดข่มความอ่อนหวานและการผ่อนปรน

(พจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542)

(http://www.dsc.ac.th/inweb/student_job/art411/sheet4.htm,2552)

(อาจารย์ถาวรดา จันทนะสุต. ม.ป.ป. ดนตรีพื้นเมืองภาคใต้ 1 ปทุมธานี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.)

สรุป หมายความว่า

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมการแสดงภาคใต้

คือ สถานที่ที่เป็นใจกลาง แหล่งรวมของสิ่งที่วิจิตรพิสดารงดงาม ที่ทำให้เจริญงอกงามแก่วิถีชีวิตของหมู่คณะให้ปรากฏออกมาเป็นท่าทางแบบธรรมชาติ และประดิษฐ์ขึ้นมาเป็นท่าทางลีลาการฟ้อนรำการละเล่น ซึ่งเกิดจากลัทธิความเชื่อในการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทพเจ้า โดยแสดงความเคารพด้วยการเต้นรำ ขับร้องฟ้อนรำ เป็นลักษณะเฉพาะของคนภาคใต้

2.2 ความเป็นมา ปัจจุบัน และอนาคตของเรื่องที่ศึกษา

2.2.1 การแสดงภาคใต้

การแสดงภาคใต้เป็นนาฏศิลป์ไทยประเภทหนึ่ง จัดอยู่ในประเภทของการแสดงพื้นเมืองซึ่งมีองค์ประกอบเหมือนๆกับนาฏศิลป์ประเภทอื่นๆคือ ดนตรี บทเพลง การขับร้อง ลีลาท่าทาง เครื่องแต่งกาย อุปกรณ์การแสดง และฉาก เป็นศิลปะการรำและการละเล่นของชาวพื้นเมืองภาคใต้อาจแบ่งตามกลุ่มวัฒนธรรมได้ 2 กลุ่มคือ วัฒนธรรมไทยพุทธ ได้แก่ การแสดงมโนราห์ หนังตะลุง เพลงบอก เพลงนา และวัฒนธรรมไทยมุสลิม ได้แก่ รองเง็ง ซัมเป็ง มะโย่ง ลิเกฮูลู และซิละ

2.2.1.1 เอกลักษณ์ของการแสดงภาคใต้

เนื่องจากอิทธิพลของสภาพภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจและสังคม มีลักษณะแห่งความบริสุทธิ์ในใจการแสดงออกทั้งด้านท่วงทีและอารมณ์ มีความสอดสัมพันธ์กับความเป็นจริงของวิถีของการดำรงชีวิตอย่างชาวบ้านที่เรียบง่ายแต่เต็มไปด้วยอาการรุกเร้าของความรู้สึกประสมประสานไปกับสภาพสะท้อนของการทำงานและการต่อสู้ในชีวิตจริง สภาพภูมิศาสตร์ของภาคใต้ดินฟ้าอากาศร้อนจัด ฝนตกชุกลมมรสุมแรงพืชพรรณธัญหารอุดมสมบูรณ์ สิ่งเหล่านี้ส่งอิทธิพลให้ชาวภาคใต้มีอุปนิสัยแข็งกร้าว บึกบึน มีท่วงทีแกร่งข่มความอ่อนโยนมีความเฉียบขาดข่มความอ่อนหวานและการผ่อนปรน เหตุเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การแสดง

ของภาคใต้เด่น สื่อความคิดและความรู้สึกด้วยภาษาที่ขับร้องเป็นบทกลอน เน้นที่ลำนำและจังหวะ เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการเล่นส่วนมากจึงเป็นเครื่องตี ไม่เน้นเครื่องดีดสีเหมือนของภาคอื่นๆ ลีลาการออกท่าร่ายรำก็มีจังหวะที่เฉียบขาดฉับไว เช่นรำของมโนราห์ เป็นอาทิ การยักย้ายท่ารำ การขัดมือขัดแขน ก้าวขา การเคลื่อนไหวลำตัวนี้ล้วนเป็นไปตามจังหวะทับและกลอง หนังตะลุง ลิเกป่า และการละเล่นอื่นๆของภาคใต้ก็เป็นทำนองเดียวกัน

เนื่องจากแต่ละการแสดงส่วนใหญ่ เป็นการสื่อความบันเทิงผ่านการดูและการฟังควบคู่กันไป องค์ประกอบสำคัญของการแสดง จึงได้แก่ ภาษา(บทขับร้องและบทเจรจา ดนตรีประกอบจังหวะและทำนอง และการรำหรือการออกท่าประกอบ ในบรรดาองค์ประกอบเหล่านี้ปรากฏว่าการแสดงภาคใต้ จะเน้นภาษาเป็นพิเศษและเป็นภาษาที่เป็นบทกลอน ซึ่งเน้นที่การร้องขับลำนำและจังหวะดังกล่าวมาแล้ว เช่น ในการแสดงมโนราห์ หนังตะลุง ลิเกป่า รองเง็งแบบชาวบ้าน เป็นต้น การแสดงบางอย่างมีการแสดงท่าทางประกอบน้อยที่สุด เช่น เพลงบอก เพลงเรือ เพลงนา เป็นต้น ในส่วนที่เกี่ยวกับดนตรีก็ได้กล่าวแล้วว่าเอาแต่จังหวะเป็นหลัก การละเล่นบางอย่างจึงมีดนตรีแต่น้อยชิ้น เช่น เพลงบอก มโนราห์หอยหรือมโนราห์โกลน เพลงนา เป็นต้น การแสดงที่ไม่ใช้ภาษาเลย ส่วนมากจะมาจากต่างแดน เช่น กาหลอ สิละ รองเง็งแบบราชสำนักมีแต่เต้นตามจังหวะ ไม่มีการขับร้อง เหล่านี้เป็นต้น ส่วนการแสดงที่มีองค์ประกอบครบถ้วนทั้งภาษา การแสดงท่าทาง และดนตรีมักเป็นการแสดงประเภทศิลปะในการแสดงสูง เช่นมโนราห์ หนังตะลุง ลิเกป่าเป็นต้น (อาจารย์ถาวรดา จันทนะสุต. ม.ป.ป. ดนตรีพื้นเมืองภาคใต้ 1. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.)

2.2.1.2 ขอบเขตการแสดงภาคใต้ที่ได้ทำการศึกษา

การแสดงภาคใต้มีด้วยกันหลากหลายการแสดง แต่ที่ยกนำมาศึกษาเพื่อทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีทั้งหมด 18ประเภท ได้แก่

-มโนราห์	-เพลงร้องเรือ
-ลิเกป่า	-ซัมเป็ง
-หนังตะลุง	-ดาระ
-เพลงบอก	-ลิเกฮูลูหรือดีเกฮูลู
-เพลงนา	-กรือโต๊ะ
-เพลงเรือ	-สิละ
-กาหลอ	-ตือรี
-นายมนต์	-บานอ
-มะโย่ง	-รองเง็ง

ซึ่งมีรายละเอียดแจกแจงสรุปออกมาเป็นแผนภูมิและตารางดังนี้ เพื่อที่จะหาสิ่งที่เป็นลักษณะร่วมที่เป็นเอกลักษณ์

แผนภูมิที่ 2.1 แผนภูมิแสดงรายละเอียดของประเภทการแสดงภาคใต้

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง , 9 พฤศจิกายน 2552.

- การแสดงภาคใต้
  - มโนราห์
    - ประวัติมโนราห์
    - เครื่องแต่งกายมโนราห์
    - เครื่องดนตรีมโนราห์
    - องค์ประกอบการแสดงมโนราห์
    - การแข่งมโนราห์
    - ท่ารำมโนราห์เฉพาะอย่าง
    - พิธีกรรมโนราห์
    - เวทีการแสดง
    - โอกาสการแสดง
  - ลิเกป่า
    - ประวัติลิเกป่า
    - เครื่องแต่งกายลิเกป่า
    - เครื่องดนตรีลิเกป่า
    - เวทีการแสดงลิเกป่า
    - โอกาสการแสดง
    - ลำดับการแสดง
  - หนังตะลุง
    - ประวัติหนังตะลุง
    - เครื่องดนตรีหนังตะลุง
    - รูปหนังตะลุง
    - ตัวตลกหนังตะลุง
    - การแข่งหนังตะลุง
    - พิธีกรรมและการสืบทอด
    - การสร้างโรงหนังตะลุง
    - โอกาสการแสดง
    - ลำดับการแสดง
  - เพลงบอก
    - ประวัติเพลงบอก
    - เครื่องดนตรีเพลงบอก
    - จำนวนผู้เล่นการแสดง
    - โอกาสการแสดง
    - วิธีการเล่น
  - กาหลอ
    - ประวัติกาหลอ
    - เครื่องดนตรีกาหลอ
    - ข้อปฏิบัติกาหลอ
    - การแสดงและโรงพิธี
    - โอกาสการแสดง
    - การบรรเลง
  - นายมนต์
    - ประวัตินายมนต์
    - เครื่องดนตรีนายมนต์
    - พิธีกรรม
    - โอกาสการแสดง
    - วิธีการรักษา
  - มะโย่ง
    - ประวัติมะโย่ง
    - เครื่องดนตรีมะโย่ง
    - เครื่องแต่งกายมะโย่ง
    - พิธีกรรมมะโย่ง
    - โรงและเวทีการแสดง
    - โอกาสการแสดง
  - เพลงร้องเรือ
    - ประวัติเพลงร้องเรือ
    - ประเภทเพลง
    - ลักษณะเพลงโดยทั่วไป
    - ทำนองการร้อง
    - ลักษณะเนื้อร้อง
    - โอกาสการแสดง
  - ซัมเป็ง
    - ประวัติซัมเป็ง
    - เครื่องดนตรีซัมเป็ง
    - เครื่องแต่งกายซัมเป็ง
    - โอกาสการแสดง
    - วิธีการแสดง
  - ตาระ
    - ประวัติตาระ
    - เครื่องดนตรีตาระ
    - เครื่องแต่งกายตาระ
    - ลักษณะการเต้นรำ
    - โอกาสการแสดง
    - ลำดับการแสดง
  - ลิเกฮูลูหรือดีเกฮูลู
    - ประวัติลิเกฮูลูหรือดีเกฮูลู
    - เครื่องดนตรีลิเกฮูลู
    - เครื่องแต่งกายลิเกฮูลู
    - ลักษณะการแสดง
    - การแข่งลิเกฮูลู
    - เวทีการแสดง
    - โอกาสการแสดง
    - ลำดับการแสดง
  - กรือโต๊ะ
    - ประวัติกรือโต๊ะ
    - เครื่องดนตรีและลักษณะ
    - ลักษณะการแสดง
    - พิธีกรรมและความเชื่อ
    - โอกาสการแสดง
  - สิละ
    - ประวัติสิละ
    - ประเภท
    - วิธีการละเล่น
    - กติกาข้อห้าม
    - เครื่องดนตรีและอุปกรณ์
    - โอกาสการแสดง
  - ตือรี
    - ประวัติตือรี
    - เครื่องดนตรีตือรี
    - วิธีบรรเลงรักษาคนไข้
    - พิธีกรรมและความเชื่อ
    - จำนวนผู้ทำพิธี
    - ความสำคัญ
    - โอกาสการทำพิธี
  - บานอ
    - ประวัติบานอ
    - เครื่องดนตรีและลักษณะ
    - วิธีการเล่น
    - จำนวนผู้เล่น
    - โอกาสการแสดง
    - ลำดับการแสดง
  - รองเง็ง
    - ประวัติรองเง็ง
    - เครื่องดนตรีรองเง็ง
    - เครื่องแต่งกายรองเง็ง
    - เพลงที่ใช้ในการแสดง
    - ลักษณะการแสดง
    - จำนวนผู้เต้นรำ
    - โอกาสการแสดง
  - เพลงนา
    - ประวัติเพลงนา
    - ลักษณะเนื้อหา
    - ลักษณะการเนื้อหา
    - วิธีร้อง
    - ลำดับการร้องบทเพลง
    - โอกาสการแสดง

ตารางที่ 2.1 การวิเคราะห์รายละเอียดของการแสดงภาคใต้

ประเภทการแสดง	มโนราห์	ลิเกป่า	หนังตะลุง	เพลงบอก	กาหลอ	นายมนต์หรือโต๊ะครีม	มะโย่ง	เพลงร้องเรือ	ซัมเป็ง	ดาระ	ดีเกฮูลูหรือลิเกฮูลู	กรือโต๊ะ	สิละ	ตือรี	บานอ	รองเง็ง	เพลงนา
จุดประสงค์	-เฉลิมฉลอง -สนุกเพลิดเพลิน -ต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง	-สนุกเพลิดเพลิน	-เฉลิมฉลอง -สนุกเพลิดเพลิน	-เพื่อประกาศบอกถึงวันสำคัญ	-ฉลองสมโภชเทพเจ้าแห่งความตาย พระอิศวร	-เพื่อการรักษาโรค	-เพื่อการรักษาโรค -เฉลิมฉลอง -ต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง	- กล่อมเด็กให้หลับง่าย	-ต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง -เฉลิมฉลอง -สนุกเพลิดเพลิน	-สรรเสริญพระผู้เป็นเจ้า -สนุกเพลิดเพลิน	-สรรเสริญพระผู้เป็นเจ้า -สนุกเพลิดเพลิน	-เฉลิมฉลอง -สนุกเพลิดเพลิน	-ต่อสู้แข่งขัน	-เพื่อการรักษาโรค	-เฉลิมฉลอง -สนุกเพลิดเพลิน	-ต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง -เฉลิมฉลอง -สนุกเพลิดเพลิน	-สนุกเพลิดเพลิน
โอกาสในการแสดง	-เฉลิมฉลอง -งานบุญงานกุศล	-เล่นได้ทุกงาน	-งานมงคล	-เพื่อประกาศบอกถึงวันสำคัญ	-งานศพ	-บวงสรวงผีสาง(บรรพบุรุษ)เทวดาเพื่อการรักษาโรค	-บวงสรวงผีสางเทวดาเพื่อการรักษาโรค -เฉลิมฉลอง -ต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง -งานมงคล -งานบุญงานกุศล	- กล่อมเด็ก	-งานมงคล -ต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง -เฉลิมฉลอง -สนุกเพลิดเพลิน	-งานมงคล -สนุกเพลิดเพลิน	-งานมงคล -สนุกเพลิดเพลิน	-เฉลิมฉลอง -งานมงคล -บวงบอกวันสำคัญ	-ต่อสู้แข่งขัน	-บวงสรวงผีสาง(บรรพบุรุษ)เทวดาเพื่อการรักษาโรค	-งานพิธีต่างๆ -งานมงคล -สนุกเพลิดเพลิน	-ต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง -เฉลิมฉลอง -สนุกเพลิดเพลิน	-งานวัด -งานมงคล
ถิ่นกำเนิด	ปัตตานีหรือไม่ก็พัทลุง	ยะลาปัตตานี	ไม่มีหลักฐานแน่นอน	นครศรีธรรมราช	แหลมมลายู	สงขลา	ปัตตานียะลานราธิวาส	นครศรีธรรมราช	ปัตตานียะลานราธิวาส	สตูล	ปัตตานียะลานราธิวาส	นราธิวาส	เกาะสุมาตรา	ปัตตานียะลานราธิวาส	ปัตตานียะลานราธิวาส	ปัตตานียะลานราธิวาส	ชุมพร

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง , 9 พฤศจิกายน 2552.

ตารางที่ 2.2 การวิเคราะห์รากฐานของการแสดงภาคใต้

ตารางการวิเคราะห์
รากฐานของการแสดง

ประเภทการแสดง / รากฐานการแสดง	มโนราห์	ลิเกป่า	หนังตะลุง	เพลงบอก	กาหลอ	นายมนต์หรือโต๊ะครีม	มะโย่ง	เพลงร้องเรือ	ซัมเป็ง	ดาระ	ดีเกฮูลูหรือลิเกฮูลู	กรือโต๊ะ	สิละ	ตือรี	บานอ	รองเง็ง	เพลงนา
ศาสนา พิธีกรรม ความเชื่อ	■				■	■					■			■			
สภาพอากาศ																	
สิ่งแวดล้อม													■				
สภาวะความเป็นอยู่ สังคม บ้านเมือง				■			■			■	■				■		■
ที่อยู่อาศัย																	
วิถีชีวิต		■		■			■	■		■	■	■			■		■
การรับเอาวัฒนธรรม		■	■		■	■			■	■						■	

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง , 9 พฤศจิกายน 2552.

ตารางที่ 2.3 การวิเคราะห์กลุ่มชนชั้นของการแสดงภาคใต้

ตารางการวิเคราะห์
กลุ่มระดับชนชั้น

ประเภทการแสดง / ระดับชนชั้น	มโนราห์	ลิเกป่า	หนังตะลุง	เพลงบอก	กาหลอ	นายมนต์หรือโต๊ะครีม	มะโย่ง	เพลงร้องเรือ	ซัมเป็ง	ดาระ	ดีเกฮูลูหรือลิเกฮูลู	กรือโต๊ะ	สิละ	ตือรี	บานอ	รองเง็ง	เพลงนา
พระราชวงศ์	■						■		■							■	
เจ้านาย+ขุนนาง									■							■	
ประชาชนทั่วไป		■	■	■	■	■		■		■	■	■	■	■	■		■
ทาส																■	

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง , 9 พฤศจิกายน 2552.

จากการศึกษาลักษณะต่างๆและแจกแจงออกมาเป็นแผนภูมิบ้างตารางบ้างเพื่อที่จะหาลักษณะร่วมอะไรสักอย่างจากการ สันนิษฐาน แต่ก็ยังเป็นลักษณะที่กว้างอยู่ดี แต่ก็พอสรุปได้บางอย่างว่า การแสดงภาคใต้ส่วนใหญ่จะมีจังหวะดนตรีที่รวดเร็ว มีท่ารำที่อ่อนช้อยแต่แข็งแรง ทำให้เกิดความคึกคัก เร้าใจ จึงได้ศึกษาต่อจากหนังสือดนตรีพื้นเมืองภาคใต้ อินเตอร์เน็ต หนังสือวัฒนธรรมภาคใต้ จากคำสัมภาษณ์บุคคลผู้ที่ซึ่งมีประสบการณ์ที่จังหวัดชุมพร จึงได้ข้อสรุปเอกลักษณ์ของศิลปะการแสดงภาคใต้ที่แตกต่างจากภาคอื่นๆดังนี้

การแสดงภาคใต้ สามารถแบ่งเป็นองค์ประกอบใหญ่ๆได้ 3 องค์ประกอบคือ

-ลีลาท่าทาง ลีลาท่าทาง ที่ยักย้ายของ แขน ข้อมือ อย่างคล่องแคล่วว่องไวของการทำตัวอ่อน ตัวงอ ตามจังหวะที่คึกคักเร้าใจ ทำให้เกิดความรู้สึกที่สนุกสนาน เป็นเอกลักษณ์ที่ใครเห็นแล้วรู้สึกสนุกตื่นตาตื่นใจ แปลกประหลาดใจ ประทับใจที่พบเห็นในสิ่งที่เป็นความสามารถเฉพาะตัวเกิดสีสันในตัวของมันเอง

-ประเภทและจังหวะ ทำนองดนตรี ประเภทของดนตรีส่วนใหญ่เครื่องตี และเครื่องดนตรีเพียงแค่ไม่กี่ชิ้น ของภาคใต้แต่สามารถสร้างผลิตอารมณ์ได้หลากหลาย การกระโดดของทำนอง คำร้องจังหวะที่ขึ้นๆลงๆ กระโดดไปกระโดดมา ทำให้รู้สึกคึกคัก เร้าใจ ปลุกใจกระตุ้นให้เกิดความรู้สึก อยากมีส่วนร่วมเกิด เป็นสีสันของทำนอง คำร้อง จังหวะสามารถปรับเปลี่ยน แปรเปลี่ยนได้ตลอดเวลาเหมือนดั่งมีเครื่องดนตรีหลายชิ้นเกิดความรู้สึกสนุกคึกคักหลากหลาย

-ลักษณะการแต่งกาย แต่ละการแสดงชุดที่ใช้จะแตกต่างกันแต่ลักษณะคล้ายกับชุดที่ชาวไทยมุสลิมภาคใต้ ใช้ใส่กัน ชุดของแต่ละการแสดงมีลักษณะที่เหมือนกันคือ เนื้อผ้าบางเบา มีลวดลาย สีฉูดฉาด ให้ความรู้สึกอ่อนช้อย เกิดความพลิ้วไหว มีสีสัน มีความปราดเปรียวอยู่ในความพลิ้วไหว สีสันที่ฉูดฉาด มองแล้วโดดเด่นสะดุดตา ลวดลายที่ไปอยู่ในเนื้อผ้าทำให้เกิดความพลิ้วไหว เกิดสีสันที่พลิ้วไหว ลองนึกถึงเนื้อผ้าเวลาร่างกายเคลื่อนไหว เนื้อผ้าก็เคลื่อนไหวตาม เกิดการพลิ้วไหวของเนื้อผ้า ลวดลายและสีสันที่อยู่บนนั้นก็พลิ้วไหวไปด้วย เกิดความพลิ้วไหวอย่างปราดเปรียด

แผนภูมิที่ 2.2 แผนภูมิแสดงการวิเคราะห์เอกลักษณ์ของการแสดงภาคใต้

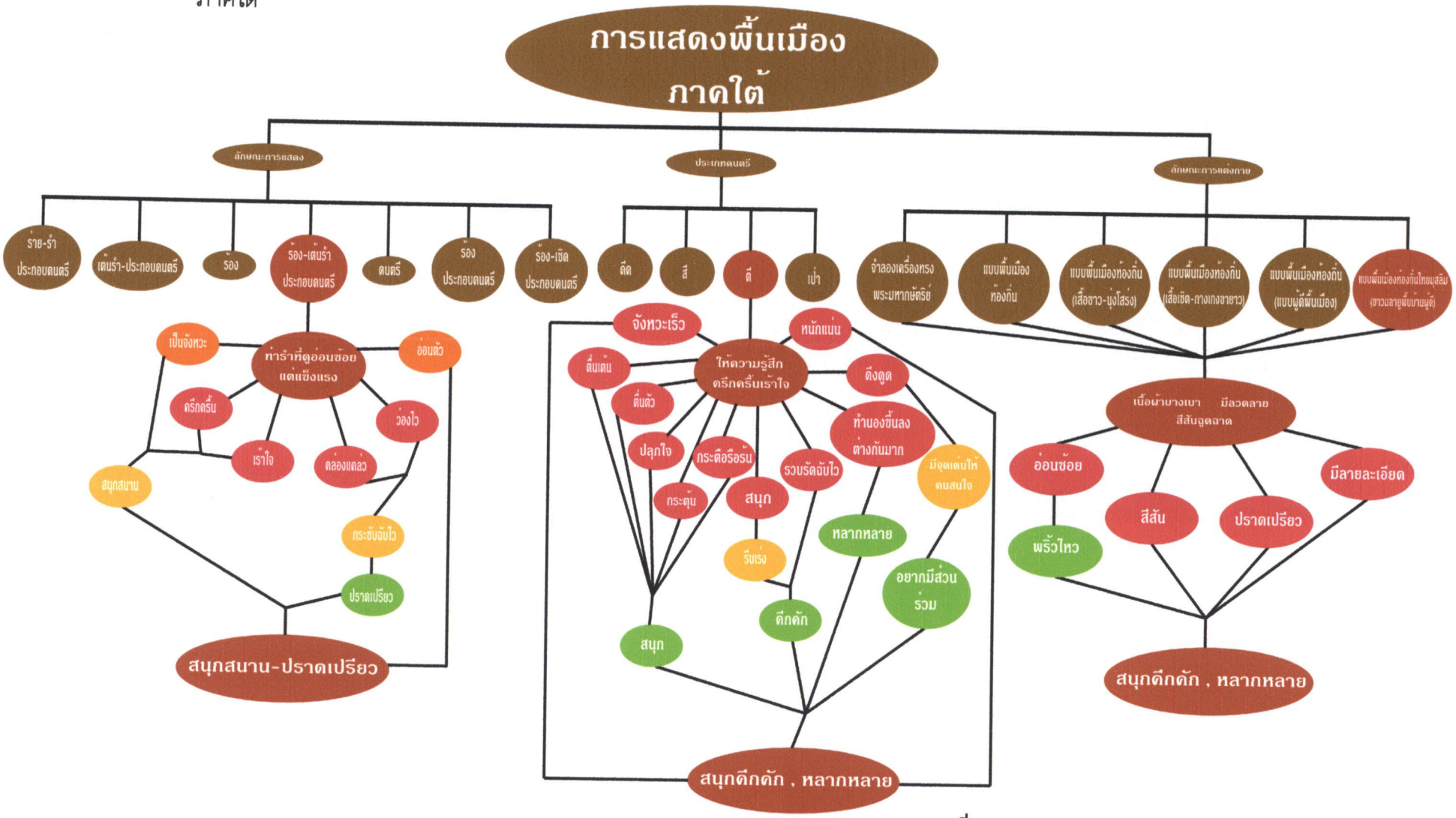

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง , 26 พฤศจิกายน 2552.

ภาพที่ 2.2 แสดงความเป็นอยู่ของบุคคลที่มีประสบการณ์ทางศิลปะการแสดงภาคใต้

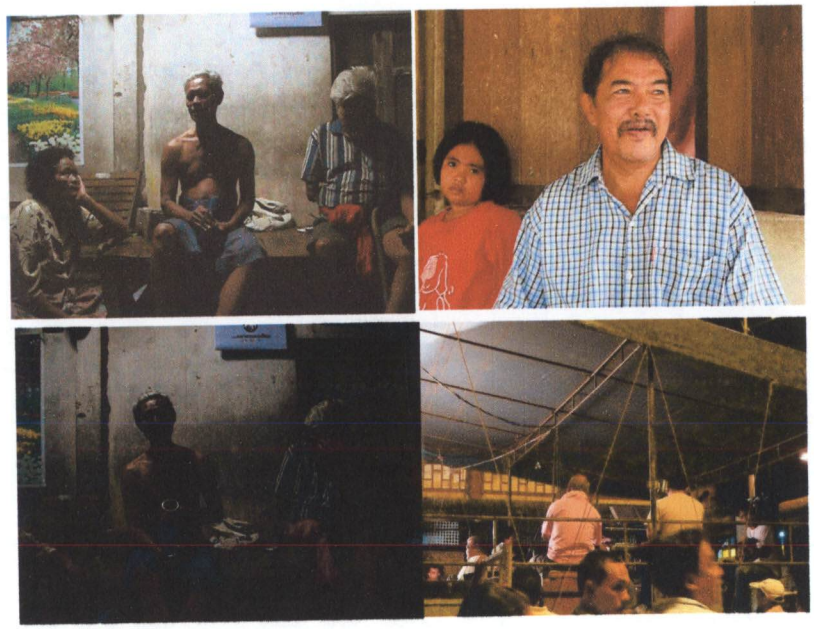

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง, 10 ธันวาคม 2552

2.2.2 ข้อมูลสนับสนุนโครงการ ในการนำเสนอแนะโครงการใหม่

2.2.2.1 ศิลปวัฒนธรรมการแสดงใต้ปัจจุบันยังไม่ได้รับการสนับสนุน จากการที่ได้ไปสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ.2552 คุณลุงเยื้อง จุ้ยนคร, คุณลุงด้วน, ยายลาด บุษยากุล, ยายลับ ลำภู ที่ต.บางน้ำจืด อ.หลังสวน จ.ชุมพร ผู้ที่เชี่ยวชาญการแสดงภาคใต้ประเภทเพลงบอกและเพลงเรือ และอีกหนึ่งท่านเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2552 คือ คุณลุงสมหมาย นุ้ยเมือง ที่ต.ตาเงาะ อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร ผู้ที่เคยเป็นลูกหนังหรือ ผู้ช่วยคนที่ภาคหนังตะลุง และมโนราห์อีกทั้งยังสามารถร้องเพลงนาได้อีกด้วย ซึ่งทำให้เห็นว่าบุคคลรุ่นก่อน ที่สามารถแสดงการแสดงเหล่านี้ เขายังอยู่ในทุกๆหมู่บ้าน ใช้ชีวิตของผู้สูงอายุปกติทั่วไป เพราะปัจจุบันการส่งเสริมศิลปะการแสดงไม่ได้รับการสนับสนุน จึงมีผลทำให้บุคคลผู้ที่ซึ่งอนุรักษ์ ผู้ที่ซึ่งสูงไปด้วยความรู้และประสบการณ์ ถูกมองข้ามไป

2.2.2.2 การเสนอรายชื่อศิลปินแห่งชาติ การสัมภาษณ์ในรายการข่าว 3 มิติ เวลา 23.02 น. ณ วันพฤหัสบดีที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2553 เกี่ยวกับการรักษาศิลปวัฒนธรรมและสืบทอดทุกแขนงในศาสตร์ของทัศนศิลป์ เป็นการไปสัมภาษณ์ศิลปินเก่าที่มีอายุมากแล้วและบางคนก็ไม่สามารถทำงานเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมที่ท่านรักได้อีกแล้ว ได้แต่ถ่ายทอดเป็นหนังสือหรือให้ลูกหลาน หวังว่าบุคคลรุ่นหลังจะได้สืบทอดต่อไป และได้มีการเสนอรายชื่อศิลปินแห่งชาติประจำปี 2553 ที่เกี่ยวกับทางด้านทัศนศิลป์และยังมีชีวิตอยู่

2.3 หลักการออกแบบ

2.3.1 กลักการออกแบบโรงละคร

2.3.1.1 การกำหนดขนาดเวทีการแสดง

การแสดงบนเวทีใหญ่เป็นการแสดงที่มีคนแสดงครั้งละไม่ต่ำกว่า 12-20 คนถ้ารวมตัวประกอบด้วยอาจจะถึง 100-200 คน ในบางเรื่องและการแสดงดนตรีอาจมีผู้เล่นได้ถึง 60-100 คน

2.3.1.2 ขนาดของเวทีแสดงต่างๆ

- การแสดงโขน ขนาดของเวทีโขน วิวัฒนาการดัดแปลงจากการแสดงหนังใหญ่และโขนหน้าจอ ซึ่งมีขนาดกว้าง 15 เมตร ลึก 6 เมตร แต่บางครั้งกว้างถึง 18 เมตร สำหรับดนตรีไทยวงปี่พาทย์เครื่องใหญ่ตั้งอยู่ด้านข้างเวทีใช้พื้นที่ 3.3 X 6 เมตร

- การแสดงละครใน นอก ขนาดเวทีเล็กกว่าการแสดงโขนเล็กน้อยประมาณ 9-10 เมตร ดนตรีประกอบแสดงได้แก่ ปี่พาทย์เครื่องใหญ่หันหน้าหาเวทีละครที่แสดง

- การแสดงดนตรีไทย วงขนาดใหญ่ที่สุด คือวงมโหรีวงใหญ่ขนาด 6 X 8 เมตร

- การแสดง OPERA สำหรับการแสดง OPERA มีขนาดใหญ่ที่สุดคือกว้าง 25 X 14 เมตร (Nufert Architecs Data) โดยมี ORCHESTRE PIT ขนาด 120 ตร.ม. อยู่ด้านหน้าเวทีในระดับต่ำกว่าจุนักแสดงได้ประมาณ 100 คน

แต่สำหรับโครงการนี้เลือกใช้เวทีที่ขนาดเท่ากับเวทีละครใน นอกก็เพียงพอแล้ว

2.3.1.3 ชนิดและการแสดงของเวทีกลางแจ้ง (AMPRITEATRE)

การแสดงกลางแจ้งของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมการแสดงภาคใต้ตั้งใจที่จะใช้สำหรับการละเล่นทั่วๆไปที่ต้องการบรรยากาศการแสดงที่เป็นกันเองมากกว่าที่จะใช้ในการจัดดนตรีประเภทCONCERทั่วๆไป บริเวณที่ชมจึงออกแบบให้เอื้อในการชมอย่างใกล้ชิดจำนวนผู้ชมก็มีไม่มาก แต่สามารถที่จะรองรับผู้ที่มามากๆได้ การแสดงในเวทีกลางแจ้งนี้จะเป็นไปในลักษณะที่นั่งชมอย่างเป็นกิจจะมากกว่าการแสดงแบบที่ผู้ชมมีส่วนร่วมด้วย ซึ่งมีการจัดกิจกรรมลักษณะแบบนี้เป็นปกติประจำเป็นเวทีกลางแจ้งที่จัดให้มีขึ้นเพื่อการแสดงต่างๆ ที่ต้องการบรรยากาศและราคาไม่แพง เช่น การแสดงพื้นบ้านต่างๆ ที่จัดขึ้นสัมพันธ์กันกับโครงการ ที่ไม่เป็นอันขัดหรือกวนบรรยากาศของโครงการโดยรวม ขนาดของส่วนนี้จึงค่อนข้างเล็กประมาณ 300 คน เพื่อให้เกิดบรรยากาศของความเป็นกันเองของผู้ชมและผู้แสดง เป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีให้กับสภาพแวดล้อมเป็น OPEN SPACE สำหรับประชาชนทั่วๆไป

ภาพที่ 2.3 แสดงขีดจำกัดในด้านการมอง

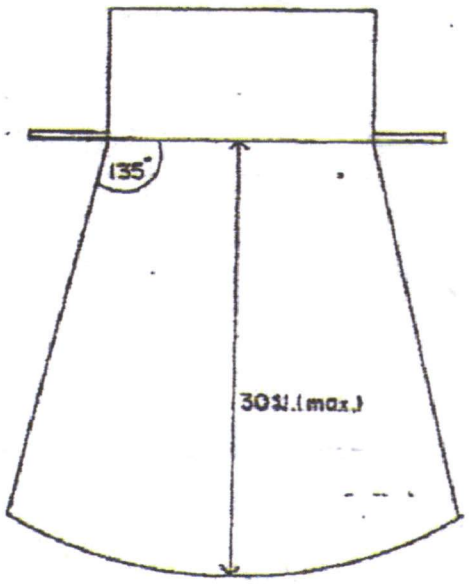

ที่มา : ธีระวิทย์ สุวิทยาภรณ์. 2548. "โครงการเสนอแนะสถาปัตยกรรมภายในสถาบันหุ่นละครนาฏยศาลา". สถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต สถาปัตยกรรมภายใน สถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

2.3.1.4 การกำหนดขนาดของ AUDITORIUM

การกำหนดขนาดของ AUDITORIUMนั้นมีปัจจัยหลายด้านในการที่จะต้องพิจารณาหาขนาดและคำนวณที่นั่งที่เหมาะสำหรับ AUDITORIUM

- ขีดจำกัดในด้านการมองเห็น

ในการแสดงละคร แสดงอุปรากรหรือการแสดงอื่นๆ ซึ่งต้องมีการแสดงออกในทางสีหน้าอารมณ์ของผู้แสดง ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ชมจะต้องได้เห็นด้วยระยะ LIMIT ในการมองเพื่อประสิทธิภาพทางการมองเห็นที่ดีจึงควรอยู่ในระยะ 22-25 เมตร และอาจจะถึง 30 เมตรได้ เมื่อจำเป็นโดยระยะนับจากกรอบ PRODCENIUM และมุมเปิดกว้างไม่ควรเกิน 135 องศา ซึ่งเป็นมุมที่กว้างที่สุดสำหรับนักแสดงที่จะสามารถควบคุมการแสดงของตนต่อหน้าผู้ชมได้ดี ส่วนการแสดง CONCERTนั้นระยะในการมองเห็นไม่มีความสำคัญเท่ากับระยะไกลสุดจึงเพิ่มได้มากขึ้นอาจเพิ่มเป็น 30-40 เมตร

- ขีดจำกัดในการฟัง

AUDITORIUM ขนาดใหญ่มากๆ(เกินกว่า 2000ที่นั่ง) ทำให้การแสดงดนตรีต่างๆจำเป็นต้องใช้ระบบขยายเสียงช่วย ซึ่งบางคนถือว่าเป็นสิ่งแปลกปลอมสำหรับการฟังดนตรีสด จึงไม่เป็นที่นิยม ขนาดของโรงจึงถูกจำกัดลง คือ เหลือประมาณ 1600-2000 คน

ภาพที่ 2.4 โรงมหรสพแบบTHE PROSCENIUM SHAP

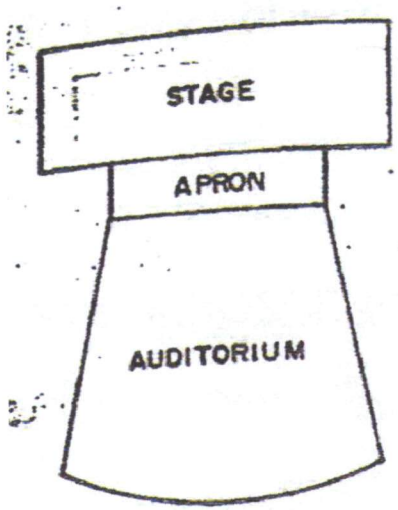

ที่มา : ธีระวิทย์ สุวิทยาภรณ์. 2548. "โครงการเสนอแนะสถาปัตยกรรมภายในสถาบันหุ่นละครนาฏยศาลา". สถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต สถาปัตยกรรมภายใน สถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

สำหรับโรงแสดง CONCERT และ800-1000 คน สำหรับTHERTRE องค์ประกอบอีกอย่างของการหาขนาดที่นั่งคือ การคำนึงถึงผู้ชมในท้องถิ่นนั้น ซึ่งอาจไม่จำเป็นต้องทำให้ได้สูงสุดขีดที่กำหนดไว้ก็ได้ เพราะหากมีความจุมากไปอาจทำให้คนดูการแสดงในรอบหลังๆมีน้อยลง ทำให้เสียความรู้สึกทั้งผู้ชมและผู้แสดงเองอีกทั้งเสียค่าซ่อมบำรุงค่าอุปกรณ์ ไม่คุ้มค่ากับที่เปิดการแสดง ในบางครั้งการแสดงที่เปิดแสดงไม่จำเป็นต้องมีผู้ชมมากถึงขนาดเป็นพัน เช่น การแสดงดนตรีบางประเภทที่มีกลุ่มผู้ชมจำกัด การแสดงบางอย่างที่ไม่ต้องการฉากที่ยุ่งยากนักหรือบางครั้งก็สามารถใช้เป็นที่ ประชุมสัมมนาบรรยายต่างๆได้ความจุสำหรับ AUDITORIUM นี้คือ 200-300 ที่นั่ง เมื่อจัดเก้าอี้เต็ม

2.3.1.5 ชนิดของโรงมหรสพ

แบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆคือ

1. THE PROSCENIUM SHAP

ผลที่ได้รับ

ผู้ชมสามารถชมการแสดงได้ด้านเดียวและด้านที่มองเห็นจะสามารถออกแบบได้อย่างเต็มการแสดง ไม่ถูกจำกัดแต่เพียงภายในเวทีเท่านั้นยังสามารถต่อเนื่องสู่ผู้ชมโดยบริเวณด้านหน้าเวที

ภาพที่ 2.5 โรงมหรสพแบบ THE ARENA SHAPE

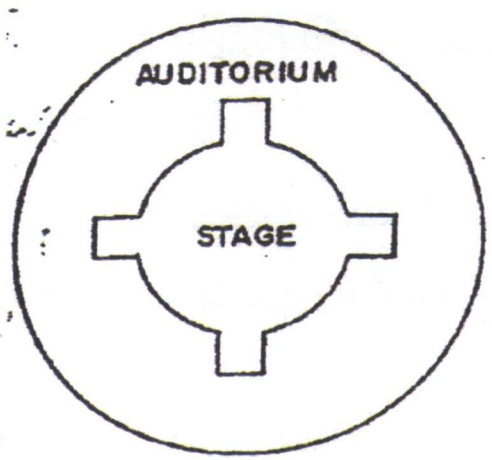

ที่มา : ธีระวิทย์ สุวิทยาภรณ์. 2548. "โครงการเสนอแนะสถาปัตยกรรมภายในสถาบันหุ่นละครนาฏยศาลา". สถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต สถาปัตยกรรมภายใน สถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

2. THE ARENA SHAPE

ผลที่ได้รับ

- เวทีถูกล้อมรอบโดยผู้ชม
- สามารถทำให้ผู้ชมจำนวนมากได้ใกล้ชิดการแสดงอย่างเต็มที่
- ลดค่าใช้จ่ายในการจัดการแสดง (ฉากประกอบเป็นต้น)โดยอัตโนมัติ

ภาพที่ 2.6 โรงมหรสพแบบ THE OPEN-TERUST SHAPE

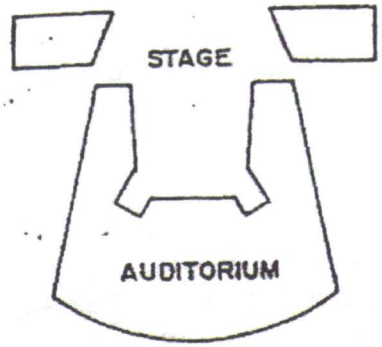

ภาพที่ 2.7 โรงมหรสพแบบ THE APRON SHAPE

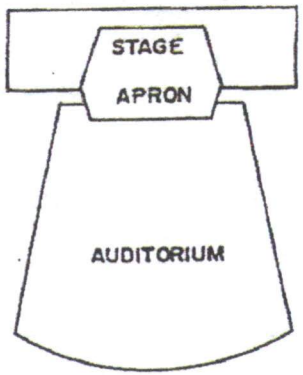

ที่มา : ธีระวิทย์ สุวิทยาภรณ์. 2548. "โครงการเสนอแนะสถาปัตยกรรมภายในสถาบันหุ่นละครนาฏยศาลา". สถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต สถาปัตยกรรมภายใน สถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

3. THE OPEN-TERUST SHAPE

ผลที่ได้รับ

-เป็นการแก้ปัญหาด้านค่าใช้จ่ายในการจัดการแสดงของแบบ (PROSCENIUM SHAPE) โดยให้ส่วนของผู้ชมและส่วนการแสดงได้ใกล้ชิดกันขึ้น(รวมเอาข้อดีของแบบที่ 1 และแบบที่ 2 มารวมกัน

4. THE APRON SHAPE

ผลที่ได้รับ

-เป็นการช่วยให้การแสดงของPROSCENIUM SHAPE แต่ไม่จัดว่าเป็นแบบหนึ่งของ THE OPEN-TERUST SHAPE เพราะส่วน APRON นี้ไม่สามารถจัดแสดงได้เต็มที่

ภาพที่ 2.8 โรงมหรสพแบบ RECTANGULAR SHAPE

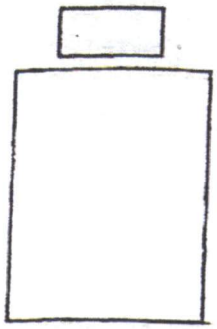

ภาพที่ 2.9 โรงมหรสพแบบ THE APRON SHAPE

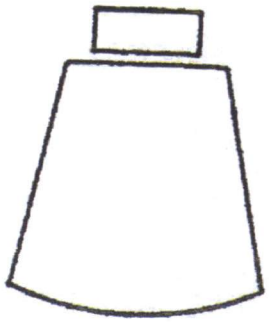

ที่มา : ธีระวิทย์ สุวิทยาภรณ์. 2548. "โครงการเสนอแนะสถาปัตยกรรมภายในสถาบันหุ่นละครนาฏยศาลา". สถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต สถาปัตยกรรมภายใน สถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

2.3.1.6 ส่วนที่นั่งผู้ชม(AUDIENCE)แบ่งเป็น 3 ประเภท

1. RECTANGULAR SHAPE

-รูปแบบของที่นั่งผู้ชมในลักษณะนี้จะทำให้เกิดเสียงสะท้อนกลับไปกลับมา (SOUNDFLUTTRE) แต่สามารถแก้ปัญหาได้โดยใช้วัสดุดูดเสียงติดตั้งในตำแหน่งที่ทำให้เกิด (SOUND FLUTTRE)

-เหมาะสมกับผู้ชมจำนวนน้อย

2. FAN SHAPE

-รูปแบบของงที่นั่งในลักษณะนี้ จะสามารถกระจายเสียงไปยังผู้ชมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

-เหมาะสมกับผู้ชมจำนวนมาก

ภาพที่ 2.10 โรงมหรสพแบบ CIRCULAR OR ELLIPTICALLY SHAPE

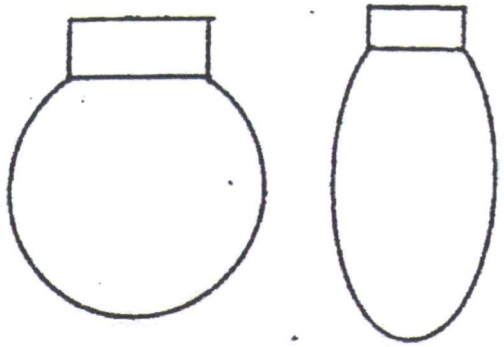

ภาพที่ 2.11 แสดงการจัดที่นั่งในส่วนผู้ชมแบบ COMMON ONE BANK

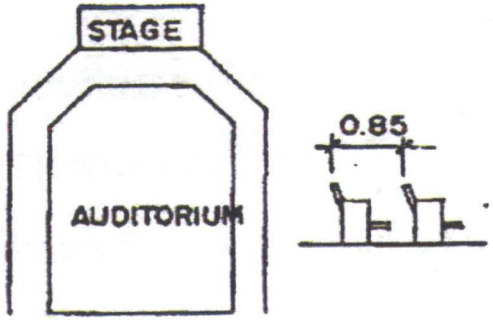

ที่มา : ธีระวิทย์ สุวิทยาภรณ์. 2548. "โครงการเสนอแนะสถาปัตยกรรมภายในสถาบันหุ่นละครนาฏยศาลา". สถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต สถาปัตยกรรมภายใน สถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

3.CIRCULAR OR ELLIPTICALLY SHAPE

-รูปแบบของที่นั่งผู้ชมในลักษณะนี้จะทำให้เกิดการสะท้อนเสียงมารวมเป็นจุด (SOUND FOCUS) แต่สามารถแก้ปัญหาได้โดยใช้วัสดุดูดเสียงติดตั้งในตำแหน่งที่ทำให้เกิด SOUND FOCUS หรือทำให้ผิวของผนังด้านข้างเป็นแบบ CONVES CURFACE

2.3.1.7 ลักษณะการจัดที่นั่งในส่วนผู้ชม แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. COMMON ONE BANK (แบบ CONTINENTAL) เป็นการจัดที่นั่งแถวเดียวตลอด มีทางเดินของผู้ชม2ข้างซึ่งไม่ควรกว้างต่ำกว่า1.50 เมตร (ตามเทศบัญญัติ)การแสดงขนาดเล็ก(พื้นที่ 0.75-0.85 ตร.ม./คน (รวมทางเดิน) แบ่งออกเป็น 2 แบบคือ

-STRAIGHTROW เป็นแถวเดียวตลอด แบบนี้ไม่ดีเพราะคนนั่งแถวริมต้องนั่งเอียงคอมองเวที

-CURUED ROWเป็นแบบแถวโค้ง(ความโค้งรัศมีอย่างน้อย6เมตร) แบบนี้ดีกว่าแบบแรก คือผู้ชมทั้งหมดได้รับความสะดวกสบายทั่วถึงกันแต่แบบนี้แต่แบบนี้จะต้องคำนึงถึงชนิดของพื้นควรเป็นLEVEL FLOOR หรือ STEPPED FLOOR จะไม่เหมาะสมทั้ง2แบบนี้ถ้าใช้กับห้องประชุมกว้างแล้วไม่เหมาะสมเพราะที่นั่งในแต่ละแถวยาวมากคนที่นั่งกลางจะออก

ภาพที่ 2.12 แสดงการจัดที่นั่งในส่วนผู้ชมแบบ THO BANK ROW

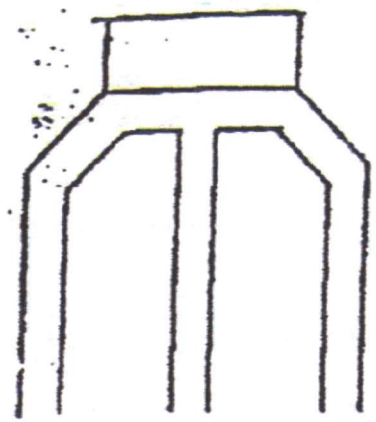

ที่มา : ธีระวิทย์ สุวิทยาภรณ์. 2548. "โครงการเสนอแนะสถาปัตยกรรมภายในสถาบันหุ่นละครนาฏยศาลา". สถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต สถาปัตยกรรมภายใน สถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ลำบากระหว่างแถวความกว้างอย่างน้อย0.80ม.(หลังพนักถึงหลังพนัก)และทางเดินด้านข้างทั้ง2ข้างต้องกว้างพอให้คนเดินสวนกันได้สบาย(1.50ม.) โดยในแต่ละแถวควรมีที่นั่งไม่เกิน14ที่ในต่างประเทศหรือ20ที่ในประเทศไทย

2.THO BANK ROW เป็นแบบที่จัดที่นั่งแบบเป็น2ตอน โดยมีทางเดินด้านข้าง2ทางและตรงกลาง 1ทางซึ่งเปลืองเนื้อที่ใช้สอยแต่บรรจุคนได้มากกว่าแบบนี้นิยมใช้ในโรงมหรสพในประเทศไทย(ทางเดินกว้างไม่น้อยกว่า1.50ม.)แบ่งออกเป็น2แบบคือ

-STRAIGHT ROW แบบนี้ผลเสียเหมือนข้อ STRAIGHTROW แต่บรรจุคนได้มากกว่าแต่ละแถวหนึ่งมี3ตอน ในแต่ละตอนมีเก้าอี้ได้ไม่เกิน 12 ที่

-CURVED ROW ดีกว่าข้อ STRAIGHT ROW และผู้ชมได้รับความสบายมากกว่า

ภาพที่ 2.13 แสดงการจัดที่นั่งในส่วนผู้ชมแบบ THREE BANK ROW

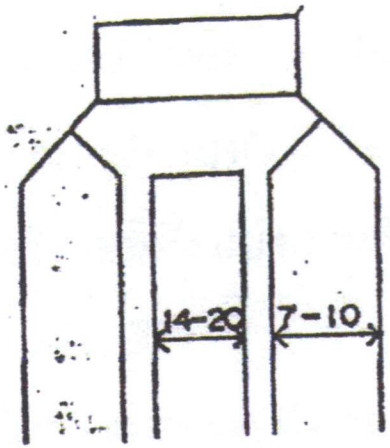

ที่มา : ธีระวิทย์ สุวิทยาภรณ์. 2548. "โครงการเสนอแนะสถาปัตยกรรมภายในสถาบันหุ่นละครนาฏยศาลา". สถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต สถาปัตยกรรมภายใน สถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

3.THREE BANK ROW

เป็นแบบที่จัดแถวในแต่ละแถวออกเป็น 3 ตอนแต่มีทางเดิน2ทางเท่านั้นเพราะที่นั่งตอนริม2ข้างติดกับผนังของหอการแสดงเพื่อเป็นการประหยัดเนื้อที่ห้องการจัดแบบนี้ใช้กับหอการแสดงขนาดใหญ่ทางเดินต้องกว้างไม่น้อยกว่า1.50ม.(พื้นที่0.65-0.75ตรม./คน รวมทางเดิน)

-STRAIGHT ROW แบบที่นั่งตอนริมไม่สบายเพราะต้องนั่งเอียงตัว

-STRAIGHT CENTER SIDE แบบนี้ไม่ค่อยดีเช่นเดียวกับวิธีแรก

-CURUED ROW เป็นแบบทีดีที่สุด เพราะทุกที่นั่งได้รับความสะดวกเต็มที่

ประเภทของแถวที่นั่ง (TYPE OF ROW)

อาจจะใช้เป็นแถวตรงตัดตามขวางของตัวอาคาร ส่วนด้านข้างโค้งได้บ้างหรือทางที่ดีอาจจัดเป็นแถวเส้นโค้งทั้งหมด โดยสามารถแยกออกได้ดังนี้

1.STRAIGHR ROW

2.COMPOUND ROW

3.CURVED ROW

4.FAN ROW

อนึ่งรัศมีของแถวบนเส้นโค้ง(CURVED ROW)ของที่นั่งอย่างน้อย 6 เมตร

-ประเภทที่นั่ง สามารถแบ่งออกได้ดังนี้

1.แบบ TRADITIONAL SEATING เป็นการจัดที่นั่งแบบพับได้ อย่างในสหรัฐอเมริกาทำให้เสียที่นั่ง 0.65-0.75 ตรม./ที่นั่ง

2.แบบ CONTINENTAL SEATING เป็นแบบการจัดที่นั่งแบบยุโรปการจัดนั้นจัดอย่างธรรมดามาก แต่ละแถวไม่จำกัดจำนวนเก้าอี้ แล้วแต่ความสะดวกสบายของผู้ใช้ เก้าอี้ที่ใช้เป็นแบบเก้าอี้แบบพับไม่ได้ ระยะ BACK TO BACK ของเก้าอี้ 0.90-1.50 เมตร เพื่อความสะดวกสบายของผู้เข้าออก ไม่ทำความรำคาญให้แก่ผู้นั่งชม แบบนี้ใช้พื้นที่0.75-0.85 ตรม./1ที่นั่ง

- สิ่งที่ต้องคำนึงถึงการการจัดที่นั่ง

1.จำนวนเก้าอี้ในระหว่างตอนหนึ่งๆถ้าแถวนั้นมีทางซึ่งเดินเข้าออกได้ทางเดียวคือด้านหนึ่งติดกำแพงอีกด้านหนึ่งเป็นทางเดิน จะต้องไม่เกินกว่า 7 ที่นั่ง แต่ถ้าแถวนั้นมีทางเดินซึ่งเดินเข้าออกได้ 2 ทางจะต้องมีไม่เกินกว่า 14 ที่นั่ง

2.ความกว้างของทางเดิน ไม่น้อยกว่า1.50 เมตร(เทศบัญญัติ)

3.ระยะระหว่างแถว อย่างน้อย0.80เมตร

การจัดระยะห่างระหว่างแถวจะต้องกว้างพอที่คนจะเดินเข้าออกได้อย่างสบายและรบกวนผู้ที่นั่งชมน้อยที่สุด

แบบ TRADITIONAL SEATING 0.755-0.85 เมตร

แบบ CONTINRENTAL SEATING 0.90-1.05 เมตร

-ประเภทของพื้นที่บริเวณที่นั่ง แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1.พื้นที่ราบ (LEVEL FLOOR)

2.ขั้นบันได (STEPED FLOOR) จัด SPACING บนพื้นเอียงลำบากมากกว่าแบบแรกเพราะจะต้องไม่ให้คนเดินเข้าออกลำบาก

3.พื้นเอียง (SLOPING FLOOR)การจัดแบบนี้ทำให้ทุกคนในแถวมองเห็นถนัด(ในช่วง7แถวแรก พื้นไม่ต้องเอียง)

-การจัดระดับที่นั่ง (ELEVATION OF SEATS)

บริเวณที่นั่งของผู้ชม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องยกระดับที่นั่ง เพื่อผลทางด้านเสียงและมุมของปัญหาข้อนี้ E.PETZOLD เป็นผู้ค้นพบซึ่งมีหลักการว่า "ระดับผู้ชมแต่ละแถว จะยกขึ้นประมาณ 1.20 เมตร จากระดับแถวหน้า"

ดังนั้นเพื่อประโยชน์ในการมองเห็นและการฟังที่ชัดเจนโดยตรง เพื่อมิให้การบังกันระหว่างผู้ชมจึงควรจัดพื้นให้มีมุมเอียงไม่น้อยกว่า8 องศา โดยประมาณ โดยพื้นที่เริ่มเอียง ถ้าไกลจากเวทีมากเท่าใดความสูงของระดับแถวหลังก็จะน้อยถ้าความเอียงลาดมีมาก จะทำให้หอการแสดงนั้นจุคนได้น้อยและสิ้นเปลืองมากแต่ถ้าพื้นจำเป็นต้องเอียงมาก ควรทำเป็นขั้นๆหรือถ้าระดับระหว่างแถวห่างกันเกินกว่า 0.08 ม.

ในการจัดที่นั่งเราอาจจะจัดที่นั่งให้เยื้องกันเพื่อให้ด้านหลังสามารถมองข้ามศีรษะผู้นั่งในแถวหน้าไปได้ ดังนั้น เราจึงไม่สามารถกำหนดมุม

เอียงลาดของพื้นได้แน่นนอน ส่วน BACONY นั้น ระยะมองที่สะดวกที่สุด คือมุมมอง 30 องศาของระดับสายตากับผู้แสดงบนเวที

-แบบของเก้าอี้

การสร้างและการตกแต่งเก้าอี้ เบาะที่นั่งควรเป็นสปริงประหยัด และสบายนอกจากนั้นจะต้องคำนึงถึงการแก้ปัญหาเสียงสะท้อนอีกด้วย ขนาดของเก้าอี้ที่นั่งควรออกแบบให้กว้างพอทำด้วยวัสดุทนไฟพับได้ขณะพับไม่ทำให้เกิดเสียงระยะจากข้างหลังจะเปลี่ยนแปลงได้บ้างเล็กน้อย ขนาดที่นั่งธรรมดาที่ใช้กันทั่วไป ช่องที่นั่งไม่มีเท้าแขน ควรกว้างประมาณ 0.645 ม. ระยะระหว่างหลังถึงหลังพนักพิง (PITCH BACK) เปลี่ยนไปตามมุมของการมองไปยัง CENTER OF INTERST โดยระยะหลังของ PITCH ที่กว้างมากใช้สำหรับตอนที่ใช้กับส่วนที่อยู่ใกล้กับพื้นที่ติดฝาผนังจะต้องเว้นที่ระหว่างเก้าอี้กับผนังอย่างน้อย 0.25 เมตร

-ประเภทของที่นั่งแบ่งออกเป็นเป็นประเภทใหญ่ๆได้ 3 แบบคือ

1. ที่นั่งแบบวางแขน(SEATING WITH ARUS)
2. ที่นั่งแบบไม่มีที่วางแขน (SEATING WITHOUT ARUS)
3. ที่นั่งแบบไม่มีพนัก (SEATING WITHOUT BACK)

ระยะน้อยสุดของที่นั่งแบบต่างๆมีดังนี้

1.ระยะหลังพนักถึงหลังพนัก 0.76 ม.สำหรับที่นั่งแบบมีพนัก

2.ระยะหลังพนักถึงหลังพนัก 0.61 ม.สำหรับที่นั่งแบบไม่มีพนัก

3.ความกว้างของที่นั่งน้อยที่สุด สำหรับที่นั่งมีที่วางแขน 0.51 ม.

4.ความกว้างของที่นั่งน้อยที่สุด สำหรับที่นั่งไม่มีที่วางแขน0.46ม.

2.3.1.8การออกแบบพื้นลาดและความลาดเอียงจะต้องพิจารณาสิ่งต่อไปนี้

1.จำเป็นต้องพิจารณาถึงสัดส่วนของร่างกายผู้ชมตามมาตรฐาน

2.จะต้องวางระดับของที่นั่งของผู้ชมให้สามารถเห็นการแสดงบนเวทีหรือฉายภาพยนตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

-ประเภทของพื้นลาด จะแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ๆได้ดังนี้

1.ลาดทางเดียว (SINGLE SLIPE) ควรมีที่นั่งไม่เกิน 22 แถว อาจจะจุคนได้ประมาณ 200 คน จอควรมีขนาด 3.65-4.50 ม. ของล่างควรสูงกว่าระดับพื้น 0.80 ม. ที่นั่งแถวแรกห่างจากจอ 2.10 ม. ส่วนความลาดแถวที่ 1-7 ไม่จำเป็นต้องลาด ตั้งแต่แถวที่ 7 ขึ้นไปมีความแตกต่างของระดับประมาณ 7.5ซม./1แถว

2.ลาดสองทาง (DOUBLE SLOPE) พื้นชนิดนี้ควรสูงกว่าแบบแรก คือสูงประมาณ 2.10 ม. ความลาดที่ทางเข้าเวทีทำเป็น ไม่นิยมทำเป็นจะทำความลาดไปถึงเวทีและยกเวทีเป็นต่างหากก็ได้

3.ลาดสองทางมี STADIUM เฉพาะ STADIUM จะต้องยกพื้นขึ้นให้สูงพ้นศีรษะคนซึ่งควรมีขนาดเท่ากับทางลาดทางเดียว นอกจากนี้เราต้องพิจารณาถึงว่าเก้าอี้มีแนวตรงกับความลาดของพื้นก็ต้องมากแต่ต้องวางเยื้องกันความลาดของพื้นก็ต้องมากแต่ต้องวางเยื้องกันความลาดของ

พื้นก็มีน้อยดังนั้นหอการแสดงจึงควรจะเป็น ดังนี้หอการแสดงขนาดเล็กใช้ SINGLE SLOPE

หอการแสดงขนาดกลางใช้ DOUBLE SLOPE OR DOUBLE SLOPE WITH STADIUM

หอการแสดงขนาดใหญ่ ใช้ DOUBLE SLOPE WITH STADIUM

2.3.1.9 ระบบเสียงในโรงมหรสพ

ระบบเสียงที่ใช้ในสมัยใหม่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องของเสียงดัง ที่เคยเป็นมาให้สมบูรณ์ ซึ่งจะควบคุมถึงความละเอียดของเสียงที่มีผลกระทบ ดังนั้น ระยะหลังของการสร้างโรงมหรสพต้องคำนึงถึงเรื่องนี้จึงเกิดการพัฒนาในเรื่องของเสียงให้ดียิ่งขึ้นตามลำดับจากการที่มีเครื่องขยายเสียงขนาดเล็กจำนวนน้อยสำหรับภาพยนตร์จอเล็กจนถึงระบบเสียงที่สามารถแยกเสียงออกแต่ละลำโพงขยายเสียง ซึ่งมีเสียงไม่พร้อมกันหรือเสียงที่ออกมาในระบบต่างๆกัน ซึ่งเราเรียกกันว่า ระบบสเตอริโอโฟนิค (STEREOPHONIC) ซึ่งระบบนี้ใช้กันมากสำหรับภาพยนตร์ขนาด 70 มิลลิเมตรเหนือซินิมาสโคป โดยมีการบันทึกเสียงแม่เหล็ก (MAGNETIC SOUND TRACK) ระบบที่ทำการติดตั้งลำโพงขยายเสียงรอบทิศทาง ด้านหน้า ด้านข้างและหลังหรือบางครั้งวางไว้บนฝ้าเพดาน ซึ่งเสียงต่างๆเกิดขึ้นนั้นอยู่กับการอัดเสียงลงบนแผ่นฟิล์มซึ่งสามารถแบ่งแกนเสียงได้หลายแกนเสียง และกระจายแต่ละแกนออกไปสู่ลำโพงแต่ละตังซึ่งระบบเสียงดังกล่าวนั้นจะต้องไม่เน้นส่วนที่เบนความสนใจผู้ดูภาพยนตร์ที่ผู้ชมกำลังชมอยู่

ปัญหาในเรื่องของเสียงนั้นขึ้นอยู่กับเสียงที่ออกมาจากลำโพงหรือกลุ่มของลำโพงและการเดินทางของเสียงสู่หูของผู้ฟัง ซึ่งมักจะเป็นปัญหามากสำหรับอาคารใหญ่ๆ เช่น โบสถ์ วิหาร ซึ่งเสียงมักจะเกิดขึ้นที่ เช่น ด้านหน้าหรือด้านข้าง จะทำให้ผู้ชมมีความรู้สึกว่าตัวเองสับสนได้ในเหตุการณ์หรือภาพยนตร์ทางส่วนนั้นหรือจุดที่กำเนิดเสียง

ความบกพร่องของเสียงจะเกิดจาก

1.ECHOS เสียงอุโฆษหรือเสียงก้อง

2.SOUND FOCUS เสียงรวมเป็นจุด

3.WHISPERING GALLERIES เสียงกระซิบ

4.DEAD SPORT จุดดับเสียง

5.ROOM FLUTTER เสียงสะท้อนกลับไปกลับมา

1. ECHOS เสียงอุโฆษหรือเสียงก้อง

เสียงที่เดินทางไปที่ผู้ฟังมี 2 ชนิด คือ

1.1เสียงที่เดินทางโดยตรง

1.2เสียงที่เดินทางโดยการสะท้อน

ถ้าระยะของเสียงทั้ง2นี้ห่างกัน 65 นิ้วซึ่งเป็นเวลาต่างกัน 06 วินาที ทำให้เสียงตรงถึงผู้ฟังก่อนและเสียงสะท้อนภายหลังจึงเกิดจากECHOS

ขึ้นและจะรู้สึกมากถ้าพื้นที่สะท้อนเป็นส่วนเว้า(COUCAVE)แต่จะรู้สึกน้อยลงถ้าพื้นเป็นส่วนนูน(CONVEX)จึงทำให้เสียงสะท้อนไปทางอื่นหรือดูดให้หายไป

2.SOUND FOCUS เสียงรวมเป็นจุด

เกิดจากผังของเพดานและส่วนอื่นๆเป็นส่วนเว้าจะทำให้เสียงรบกวนกันเป็นจุดหนึ่งแก้โดยใช้ผังนูนเนื่องจากผัง นูนมีคุณสมบัติกระจายเสียง

3.WHISPERING GALLERIES เสียงกระซิบ

เกิดจากเสียงที่ออกจากผู้พูดไปกระทบกับขอบของผนังเว้าแล้วสะท้อนกลับมายังผู้ดูอีกทำให้เกิดเสียงดังออกมาทางลำโพงเกิดเป็นเสียงกระซิบ

4.DEAD SPORT จุดดับเสียง

เกิดบนพื้นที่เว้าที่เสียงทางตรงและเสียงสะท้อนไปถึงสำหรับในห้องที่มีขนาดใหญ่มากมักจะเกิดขึ้น

5.ROOM FLUTTER เสียงสะท้อนกลับไปกลับมา

มักเกิดกับห้องที่มีกำแพงขนานโดยเฉพาะห้องยาว ยิ่งสังเกตได้มากขึ้นถ้าผนังคู่หนึ่งเป็นวัสดุสะท้อนเสียงมากอีกคู่หนึ่งเป็นวัสดุทึบเสียง ถ้ากำแพงเหล่านี้ห่างกันตั้งแต่ 50 นิ้วขึ้นไป การสะท้อนกลับไปกลับมาจะยิ่งค่อยห่าง เช่น เสียงดังเป็นจังหวะและค่อยๆหายไป แต่ถ้ากำแพงชิดกันอาการสะท้อนจะถี่และหายเร็วขึ้น การสะท้อนกลับไปกลับมามักจะเกิดขึ้นกับห้องที่มีพื้นและผนังสะท้อนมากเช่น เพดานโบกปูน พื้นหินขัด ประตูม่าน แก้ไข โดยเปลี่ยนวัสดุ เพื่อไม่ให้เกิดกำแพงคู่ โยอย่าให้วัสดุประเภทเดียวกันดังกล่าวหรือกำแพงจะแบ่งเป็นกำแพงทแยงหรือมีม่านบังเสียงเสียงก็จะลดน้อยลง

ระบบเสียงในส่วนของโรงมหรสพ

1.เสียงต้องแผ่กระจายและมีความดังสม่ำเสมอในทุกส่วน

2.เสียงต้องมีการสะท้อน (REVERBERATION) ที่เหมาะสมในการฟัง

3.เสียงที่เกิดขึ้นกับผู้ชมต้องไม่มีลักษณะเช่นนี้

1.1เสียงก้อง(ECHO OR FLUTTER ECHO)

1.2เสียงดังเฉพาะที่(SOUND CONCINTRATION)

1.3เสียงอับ(SOUND SHADOW)

1.4เสียงกังวาน(SOUND RESONANCE)

1.5เสียงหรือการสั่งสะเทือนที่รบกวน

การออกแบบระบบเสียงในส่วนของโรงมหรสพ

1.ต้องคำนึงถึงระยะทางที่เสียงต้องเดินทางการสะท้อน การดูดซับเสียงที่มีประสิทธิภาพ

2.แยกต้นกำเนิดเสียงเพื่อให้ส่งเสียงถึงผู้ฟังได้โดยตรงและสะดวกที่สุด

3.พื้นสำหรับผู้ฟังต้องยกระดับขึ้นเพื่อให้สามารถรับเสียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.ควรจัดให้มีการสะท้อนรอบๆต้นกำเนิดเสียงด้วยวัสดุช่วยสะท้อนเสียง

4.1เพดานคิดระยะตามแบบเราขาคณิต พื้นผิวสะท้อนเสียงควรมีขนาดพอๆกับช่วงคลื่นของเสียง โดยวัสดุช่วยสะท้อนเสียงต้องวางในลักษณะที่เกิดช่องว่างของเวลาไม่เกิน 30

4.2ผนังบริเวณต้นเสียงควรเป็นแผ่นแข็งช่วยสะท้อนเสียงไปสู่ผู้ดูไกลๆอีกทางหนึ่ง

4.3วัสดุช่วยสะท้อนเสียงได้แก่
PALSTER PLYWOODGYPSUM BOARD

-พื้นที่และปริมาณของห้องควรมีขนาดเล็กที่สุดเพื่อย่นระยะทางเดินและการสะท้อนเสียงให้น้อยที่สุด(เพื่อให้สูญเสียพลังงานน้อยที่สุด)

-ฝาไม่ควรขนานกันเพื่อลดปริมาณการก้องของเสียง โดยเฉพาะบริเวณใกล้ต้นกำเนิดเสียงเพราะถ้าเกิดเสียงก้องจะเป็นการรบกวนต้นกำเนิดเสียงทำให้เสียงด้อยประสิทธิภาพไป

-ผู้ฟังและผู้ชม ควรอยู่ในตำแหน่งที่เห็นและฟังได้ดี

-กรณีที่มีต้นกำเนิดเสียงหลายชนิด การออกแบบที่จะให้ได้ยินโดยทั่วควรมีREFLECTIVE SURFACEอยู่บริเวณต้นกำเนิดเสียงแต่ละอัน

5.กรณีที่มีห้องกว้างมากๆสมควรที่จะนำระบบอิเล็คทรอนิคส์เข้าช่วยให้ระบบเสียงดีขึ้น

การออกแบบรูปร่างของห้อง มีข้อพิจารณาดังนี้

1.การจัดวางตำแหน่งของเก้าอี้ภายใน AUDITORIUM ให้ใกล้กับเวทีมากที่สุดเท่าที่ทำได้

2.จัดวางกำแพง เพดาน และเวทีให้เหมาะสม ที่จะทำให้ได้ทิศทางของเสียงตามที่ต้องการมากที่สุด

ดังนั้น หอการแสดงที่กว้างและตื้นจะดีกว่าแคบและลึกและหอการแสดงที่มีผนังเรียบสะท้อนเสียงอยู่ใกล้จุด

กำเนิดเสียงจะมีประสิทธิภาพดีกว่าหอการแสดงที่มีผนังโค้งเว้าและอยู่ห่างจากจุดกำเนิดเสียงอัตราส่วนของความกว้างยาวของโรงมหรสพไม่ตายตัวแน่นอน ขึ้นอยู่กับการจัดขนาดแถวที่นั่ง ซึ่งจะสะดวกสบายและให้ทุกที่นั่งได้ยินเสียงชัดเจนทั่วกัน และขึ้นอยู่กับระบบเสียงที่นำมาใช้ อัตราส่วนโดยประมาณของโรงมหรสพ ความกว้าง/ความยาว = ½

โรงมหรสพที่มีรูปร่างคล้ายพัด(FAN SHAPE PLAN)จะเป็นรูปแบบที่ดีที่สุดเพราะผนังด้านข้างซึ่งผายออกทำหน้าที่เป็นฉากสะท้อนเสียงได้

อย่างดีจะช่วงสะท้อนเสียงไปด้านหลังของหอการแสดง แต่ต้องไม่ให้ระยะระหว่างเสียงตรงและเวียงสะท้อนต่างกันเกินกว่า 15.24-19.81 เมตร เพราะจะทำให้เกิดเสียงสะท้อนขึ้นได้โดยเฉพาะตอนที่นั่งใกล้เวทีเกิน 19.81 เมตร จะเกิดเสียงก้องขึ้นทันที

โรงมหรสพที่มีรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าถ้าไม่จำเป็นควรหลีกเลี่ยง เพราะจะทำให้เกิด FLUTTER ECHO แต่จะแก้ไขได้โดยกรุผนังและเพดานด้วยวัสดุดูดเสียงในตำแหน่งที่ทำให้เกิด ECHO ในกรณีที่ต้องใช้หอการแสดงที่มีรูปร่างเช่นนี้

2.3.1.10.การออกแบบระบบแสงสว่างในส่วนการแสดง มีดังนี้

1.การมองเห็นได้อย่างชัดเจนและสะดวกสบาย (VISIBILITY)

2.การตกแต่ง(DECORATION)

3.อารมณ์(MOOD)

การออกแบบจะพิจารณาเป็นส่วน ๆดังนี้

1.VISIBILITY LIGHTING

สิ่งที่สำคัญที่สุดคือต้องไม่ให้เกิดแสงสว่างในบริเวณที่ไม่ต้องการเท่าบริเวณที่ต้องการ เท่าบริเวณที่ต้องการได้รับแสงบริเวณที่ต้องการแสงสว่างอาจจะใช้ BUNCH LIGHT ,CHANDELIER SOURCE เป็นเครื่องตกแต่งได้ด้วยแต่ถ้าสว่างเกินไปคนดูจะมองอะไรเห็นนอกจากแสงไฟ

นอกจากนี้ควรจัดแสงสว่างพิเศษเพื่อความปลอดภัย ได้แก่ ตามริมเก้าอี้หรือแนวทางเดินของผู้ชมโดยให้มีแสงสว่างทุกๆ 3แนวสลับบ้างบริเวณทางตัดของทางเดิน ตามประตูทางออกของทุกบานจะต้องมีแสงไฟอยู่ข้างบน(เป็นข้อบังคับในเรื่องการป้องกันอัคคีภัย)

2.DECORATIVE LIGHTING

แสงไฟตกแต่งเป็นส่วนหนึ่งที่อยู่ในโครงการตกแต่งโรงมหรสพและการที่แสงให้แสงสว่างแล้วทำให้เกิดบรรยากาศที่สวยงามดึงดูดความสนใจของผู้ชมได้นั้นต้องอาศัยหลักการดังนี้

2.1การให้แสงสว่างที่กำแพง เพดาน และส่วนการแสดงก็ควรทำให้แสงไฟกลมกลืนกันระหว่าง BACKGROUND กับผู้ชม

2.2การให้แสงสว่างตรงจุดที่สำคัญ ตามโครงการที่ต้องการตกแต่งหรือต้องการให้เด่นชัด

2.3การให้แสงสว่างมากเกินไปจนทำให้เกิดความรำคาญโดยเราอาจจะซ่อนดวงไฟเพื่อให้แสงสว่างได้ฉายไปยังเพดานหรือผนังซึ่งจะมองดูเหมือนช่วยลดความลึกของฝ้าเพดานลง

3.MOOD LIGHT

การให้แสงสว่างในหอการแสดงที่จะทำให้เกิดอารมณ์นั้นเป็นอย่างไร โดยทั่วถึงมักจะมีการให้แสงไฟจากหน้าเวทีโดยเปลี่ยนสีไปมา

ต่างๆกันดังนั้น ฉากเพดาน มักจะใช้สีกลางเพื่อรับแสงที่ส่องจาก FOOT LIGHT นี้

2.3.1.11 การออกแบบผนังของโรงมหรสพ

หน้าที่ของผนังด้านข้าง คือ ช่วยส่งเสริมให้เสียงไปอยู่แถวหลัง (สำหรับห้องขนาดใหญ่)โยเฉพาะอย่างยิ่งหอการแสดงนั้นไม่ใช้ SOUND AMPLIFICATION SYSTEM ดังนั้นจึงตรวจสอบผนังด้านข้าง โดยวิธีมุมตกกระทบเท่ากับมุมสะท้อนเพื่อป้องกันปัญหาของเสียงในรูปแบบต่างๆที่อาจจะเกิดขึ้น

หน้าที่ของผนังด้านหลังคือไม่ควรเป็นผนังที่ทำให้เกิดการรวมตัวของเสียง SOUND FOCUS ดังได้กล่าวมาแล้วการสะท้อนเสียงที่ทำให้เกิดการสะท้อนจากผนังด้านหลังมักจะทำให้เกิดเสียงรวมที่จุดใกล้ MICROPHONE อีกครั้งหนึ่ง

2.3.1.12 การออกแบบพื้นเอียงของส่วนผู้ชม

ในโรงมหรสพหรือ CONCERT HALL อาจจะเอียงไม่ต่ำกว่า 15 องศา เพราะระดับที่ยิ่งสูงจะฟังได้ชัดเจนกว่า แต่ทั่งนี้ต้องคิดถึงความปลอดภัยในการเดินเพราะถ้าสูงเกินไปการเดินจะไม่ถนัด ตามเทศบัญญัติมุมราบต้องไม่เกิน 16 องศาถ้าเกินต้องทำเป็นชั้นแต่การประหยัดอาจทำได้อีกวิธีหนึ่ง คือการจัดแถวเก้าอี้เยื้องกันมุมราบที่ต้องการจะน้อยลง

2.3.1.13การออกแบบเพดานโรงมหรสพ

เพดานเป็นเครื่องช่วยสะท้อน หักเหและกระจายเสียง จากบริเวณการแสดงไปยังบริเวณของผู้ชม ไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว ในการกำหนดความสูงของเพดานแต่จะถูกกำหนดโดยปริมาตรของห้อง ซึ่งได้กำหนดตามความเหมาะสมของกิจกรรม

เพดานของห้องที่ใช้ฟังดนตรี ปาฐกถา ควรจะประมาณ 1/3 หรือ 2/3 หรือความกว้างของห้อง

อัตราส่วน 1/3 เหมาะกับโรงมหรสพขนาดใหญ่

อัตราส่วน1/2 เหมาะกับโรงมหรสพขนาดเล็ก

เพดานของส่วนที่ใกล้เวที ถ้าเบนเป็นมุมให้เหมาะสมจะทำให้การสะท้อนเสียงจากส่วนการแสดงไปผู้ชมที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ภาพที่ 2.14 แสดงการออกแบบส่วนเวทีและหลังเวที

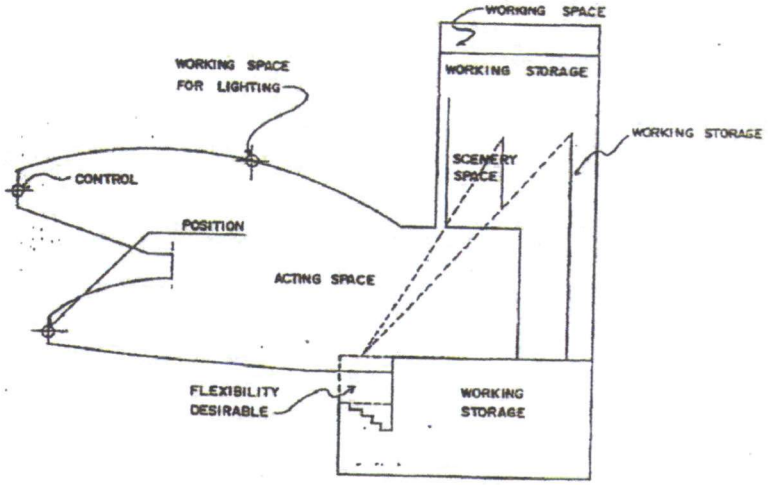

ที่มา : ธีระวิทย์ สุวิทยาภรณ์. 2548. "โครงการเสนอแนะสถาปัตยกรรมภายในสถาบันหุ่นละครนาฏยศาลา". สถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต สถาปัตยกรรมภายใน สถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

2.3.1.14การออกแบบส่วนเวทีและหลังเวที (STAGE AND BACK OF STAGE SPACE)

พื้นที่ของเวทีจัดแบ่งได้เป็น 3 ส่วน ตามประโยชน์ใช้สอยของเวที

1.บริเวณที่ใช้แสดง(ACTING AREA)เป็นส่วนที่จัดให้เป็น3มิติ

2.บริเวณฉาก(SCENERY SPACE)เป็นบริเวณที่ใช้เป็นส่วนแสดงฉากประกอบการแสดงนั้นและใช้เป็นที่สับเปลี่ยนฉากจัดการเตรียมฉากสำหรับการแสดง

3.บริเวณทำงานเก็บของ(WORKING AND STORAGE SPACE) เป็นบริเวณที่ใช้ในการทำงานติดตั้งฉากประกอบเตรียมการแสดงและเก็บของที่ใช้ในการนี้ตลอดจนเครื่องมือ หรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดง (ดูภาพประกอบ)

2.3.1.15ฉากละครเวที

2.3.1.15.1.ประเภทของฉาก(SCENERY)

ประโยชน์ใช้สอยของฉากละครเวทีคือ

-ปิดล้อมพื้นที่แสดงให้เกิดภาพและบรรยากาศตามเนื้อเรื่อง

-มีทางหรือช่องพอเพียงและเหมาะสมสำหรับนักแสดงเข้าหรือออกจากฉาก

-ช่วยบังส่วนทำงานของเวที เช่นกำแพงเวที เครื่องกลไก หรือพื้นที่คอยก่อนการแสดง

2.3.1.15.2.ความต้องการทั่วไปของฉากละคร

-ต้องมีความประหยัด เลือกใช้วัสดุที่เหมาะสมและได้ประโยชน์ใช้สอยมากที่สุด

-มีความแข็งแรงพอ น้ำหนักเบา ง่ายต่อการประกอบและขนย้าย

-ใช้พื้นที่ในการเก็บน้อยที่สุด

2.3.1.15.3.ชนิดของฉาก(TYPE OF SCENERY)

1FLAT FRAMED SCENERY

เป็นฉากที่ใช้แสดงส่วนภายนอก หรือภายในอาคารประกอบเรื่องที่จะแสดงโดยการจัด FRAMES ให้มีความสัมพันธ์กับวัสดุที่ใช้เป็น BOARD หรือผ้าก็ได้จะใช้การวาดหรือการจัดวาง FURNITURE ให้เกิดความรู้สึกเหมือนจริง

2THE CYULORAMA

เป็นฉากรูปสี่เหลี่ยม ให้สำหรับเป็น BACKGROUND ของฉาก เช่น ห้องน้ำ LANDSPACE ป่า SEASON และยังเป็นตัวบังสายตาของคนดูทั้งทางนอนและทางตั้งในกรณีที่ฉากโล่งจนเกินไปแบ่งออกเป็น2ชนิดคือ

2.1.แบบCLOTH(เย็บเป็นผืนตามแนวนอนจะDYEDหรือ PAINTED)

2.2แบบ PLASTER (ติดบนโครงไม้ หรือ โครงโลหะเบาโปร่ง)

2.3.1.15.4ระบบการเปลี่ยนฉาก แยกออกเป็น 3 ระบบคือ

-ระบบการเปลี่ยนฉากบนพื้นเวที (ON THE STAGE FLOOR)

-ระบบฉากลอย(FLYING SCENERY)

-ระบบฉายภาพฉาก

2.3.1.16 วัสดุดูดเสียง

1.ชนิดของวัสดุดูดเสียง

-PREFABRICATED ACOUSTIC UNITS เป็นวัสดุดูดเสียงที่สำเร็จรูปรวมทั้ง ACOUSTICTILES มักทำเป็นแผ่นๆและเจาะรูพรุน

-ACOUSTIC PLASTER AND SPRAY – ON MAT เป็นวัสดุประกอบด้วยรูพรุน POROUS และพวกพลาสติก หรือวัสดุที่มีใยผสมกับ BINDER AGENTS ใช้พ่นด้วยกระบอกฉีดหรือฉาบ

-ACOUSTICAL BLANKER เป็นวัสดุพวก BLANKET ส่วนใหญ่ทำด้วยMINERAL หรือ WOOD WOOL GLASS นุ่น หรือ HAER FECT

2.3.1.17 ห้องควบคุม

ภาพที่ 2.15 แสดงอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องและการจัดห้องควบคุม

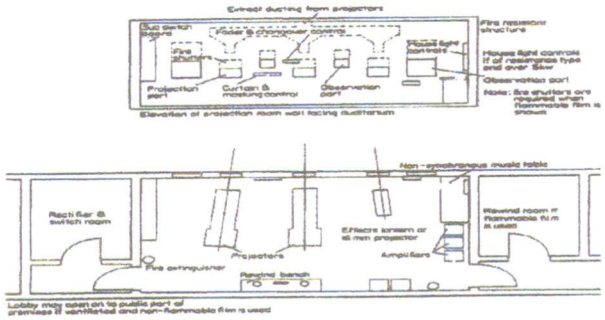

ภาพที่ 2.16 การจัดวางตำแหน่งห้องควบคุมและควบคุมเสียง

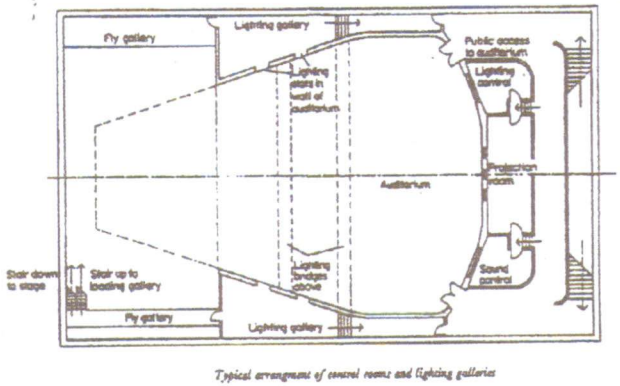

Typical arrangement of control rooms and lighting galleries

ที่มา : ธีระวิทย์ สุวิทยาภรณ์. 2548. "โครงการเสนอแนะสถาปัตยกรรมภายในสถาบันหุ่นละครนาฏยศาลา". สถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต สถาปัตยกรรมภายใน สถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

การจัดห้องควบคุม

การจัดห้องควบคุมและห้องฉายภาพยนตร์เป็นส่วนที่อยู่ในส่วนหลังของหอโรงละคร ซึ่งประกอบด้วย

-ห้องควบคุมเสียง (Lighting Control Room) เป็นห้องกระจกที่มีขนาดใหญ่เพียงพอจะให้แสงสว่างส่องไปยังเวทีการแสดงได้แม้ในขณะที่ผู้ชมลุกขึ้นยืน โดยทั่วไปจะมีขนาดยาวประมาณ 3ม. และลึก 2.4ม.

-ห้องควบคุมเสียง (Sound Control Room) มีลักษณะเช่นเดียวกับห้องควบคุมแสงควรจะมีทางสัญจรที่แยกออกจากทางสัญจรหลัก ซึ่งสามารถเข้าถึงและติดต่อไปยังส่วนของเวทีการแสดงได้โดยไม่ผ่านทางสัญจรหลัก

-ห้องฉาย(Projection Room)ตำแหน่งของห้องฉายจำเป็นจะต้องอยู่กลางในส่วนหลังของหอแสดงดนตรี ซึ่งอยู่ระหว่างห้องควบคุมแสงและห้องควบคุมเสียง ห้องฉายนอกจากจำเป็นจะต้องมีอุปกรณ์เครื่องฉายแล้วอาจจะมีการจัดส่วนอื่นนอกเหนือขึ้นตามความจำเป็น เช่นห้องเก็บม้วนฟิล์ม ห้องพักพนักงาน เป็นต้น โดยทั่วไปห้องฉายจะมีขนาดเล็กที่สุดประมาณ 3x4 ม.ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับจำนวนเครื่องฉายและอุปกรณ์อื่นๆ

การวางเครื่องฉายแต่ละเครื่องควรวางห่างกันประมาณ 1.5 ม.และควรจะวางห่างจากผนังหรืออุปกรณ์อื่นๆที่อยู่โดยรอบไม่น้อยกว่า 75ซม. เพื่อสะดวกในการทำงานได้โดยรอบ ส่วนด้านหน้าอาจจะวางห่างจากช่องฉายประมาณ 50ซม. ห้องสำหรับฉายควรจะเป็นแนวยาวตลอด

2.3.2 หลักการออกแบบพิพิธภัณฑ์

2.3.2.1หลักในการจัดแสดงนิทรรศการ

หลักในการออกแบบนิทรรศการที่สำคัญมี 4 ประการดังนี้

-เน้นที่วัตถุ คือ ความสำคัญของการจัดแสดงอยู่ที่ตัววัตถุจึงต้องการจัดตัวได้วัตถุนั้น มีความสวยงามเด่นสะดุดตาอุปกรณ์ส่วนประกอบต่าง ๆ อาทิ ป้ายคำบรรยาย,แท่นฐาน,ตู้จัด แสดง และเทคนิค สี แสง ต่าง ๆ เป็นเครื่องช่วย

- เน้นที่เรื่อง คือความสำคัญของการจัดแสดงอยู่ที่เรื่องราวของวัตถุ สิ่งของ ดังนั้นการจัดจึงต้องเป็นความสัมพันธ์ต่อเนื่องของเรื่อง เพื่อทำให้ผู้เข้าชมมีความรู้ ความเข้าใจมากที่สุด โดยอาศัยคำบรรยาย แผนที่ ภาพถ่าย ฯลฯ เป็นองค์ประกอบสำคัญเพื่อสื่อความหมายให้เข้าใจง่ายขึ้น

-เน้นที่เทคนิค คือความสำคัญของการจัดแสดงอยู่ที่การใช้เทคนิควิธีทำให้ผู้ชมเกิดความพึงพอใจ เกิดความเพลิดเพลิน เกิดความสนุก เกิดความประทับใจ และได้รับความรู้ ซึ่งวิธีการสร้างให้เกิดบรรยากาศได้มากทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การจัดแสดงต้องมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องเรียงลำดับเข้าใจง่ายมีความกระจ่างชัด มีความเรียบง่ายไม่มีความสับสน รู้จักนำเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้เป็นต้น

-เน้นที่ความปลอดภัย คือความสำคัญในการรักษาความปลอดภัยให้แก่วัตถุ เช่นการคิดสัญญาณเตือนภัย การป้องกันอัคคีภัย การป้องกันการโจรกรรม และการควบคุมอุณหภูมิและฝุ่นละอองเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายแก่วัตถุ

2.3.2.2 ประเภทของการจัดแสดงนิทรรศการ

การจัดแสดงนิทรรศการแยกได้ 3 ประเภท ตามลักษณะการจัดแสดงได้แก่

-การจัดแสดงนิทรรศการถาวร เป็นการจัดแบบตายตัวสำหรับห้องจัดแสดงทั่วไปของพิพิธภัณฑ์ เป็นการจัดแสดงประจำสถานที่นั้น ๆ จึงจัดทำอย่างสมบูรณ์ สวยงาม ใช้วัสดุที่ดีราคาแพงมีความประณีตเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นการจัดที่ยาวนานประมาณ 5 - 10 ปี หรือนานกว่านี้ ตามความเหมาะสมและจำเป็นจึงจะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสักครั้งหนึ่ง

-การจัดแสดงนิทรรศการกึ่งถาวร เป็นการจัดแสดงแบบหมุนเวียนหรือเผยแพร่ หรือกระตุ้นเกิดบรรยากาศทางสร้างสรรค์ความรู้เป็นเทคนิคทางการจัดแสดงที่ทำให้เกิดความใหม่อยู่เสมอเป็นที่สนใจของกลุ่มผู้เข้าชมการจัดโดยทั่วไปคล้ายกับการจัดแสดงแบบถาวรแต่มีระยะเวลาสั้นกว่า คือ จัดแสดงเป็นเวลาเพียง 1-2 ปี หรืออาจจะสั้นหรือยาวกว่านี้เล็กน้อย

-การจัดแสดงนิทรรศการชั่วคราว เป็นการจัดแสดงที่ใช้ระยะเวลาสั้น เช่น 15 วัน หรือ 30 วัน หรือ 2 - 3 เดือน วิธีการจัดจึงต้องให้เหมาะสม ทั้งในแง่งบประมาณ ความประณีตสวยงาม และผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

2.3.2.3 สิ่งที่ใช้ในการจัดแสดง

สิ่งที่นำมาใช้ในการจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ มีความหลากหลายตามความเจริญของกิจกรรมมนุษย์ การนำเสนอขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการจัดแสดงได้แก่

-การใช้วัตถุ คือการนำวัตถุหรือสิ่งที่ของที่มีความสำคัญเป็นสิ่งในการจัดแสดงได้แก่

- วัตถุจริง
- วัตถุทำเลียนแบบวัตถุจริง
- หุ่นจำลอง
- ของเลียนแบบ
- ตัวอย่าง

ตารางที่ 2-4 แสดงข้อดีและข้อเสียของการใช้สื่อที่เป็นวัตถุ

การใช้วัตถุ	ข้อดี	ข้อเสีย
2.1.8.1.1 วัตถุจริง	เห็นได้ชัดและรับรู้ถึงคุณค่าได้โดยตรง	วัตถุจริงบางชิ้นไม่สามารถนำมาจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ได้ เนื่องจากมีขนาดใหญ่มากหรือเป็นส่วนหนึ่งของงานสถาปัตยกรรม หรือเป็นสมบัติของท้องถิ่น เป็นต้น
2.1.8.1.2 วัตถุทำเลียนแบบวัตถุจริง	ใช้แก้ปัญหาในกรณีที่วัตถุจริงเป็นส่วนของงานสถาปัตยกรรม หรือเป็นสมบัติของท้องถิ่นโดยการถอดพิมพ์หรือทำขึ้นมาใหม่	
2.1.8.1.3 หุ่นจำลอง	ใช้แก้ปัญหาในกรณีที่วัตถุจริงมีขนาดใหญ่มาก โดยการย่อขนาดลงตามอัตราส่วน	
2.1.8.1.4 ของเลียนแบบ	ใช้แก้ปัญหาในกรณีที่ไม่ต้องการความละเอียดของวัตถุมากนักและสามารถจับต้องสัมผัสได้	
2.1.8.1.5 ตัวอย่าง	เป็นการนำตัวอย่างวัตถุบางส่วนมาจัดแสดง	

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง , 9 พฤศจิกายน 2552.

ภาพที่ 2.17 การจัดแสดงแบบ 3 มิติที่มีระบบอิเล็กทรอนิกส์มาเป็นส่วนจัดแสดง

ที่มา : ภาพถ่ายจากสถานที่จริง 24 พฤศจิกายน 2552.

ภาพที่ 2.18 แสดงการจัดอันตรทัศน์แบบปิด ภาพที่ 2.19 แสดงการจัดอันตรทัศน์แบบเปิด

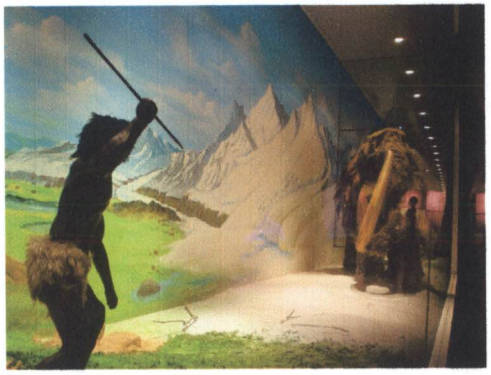

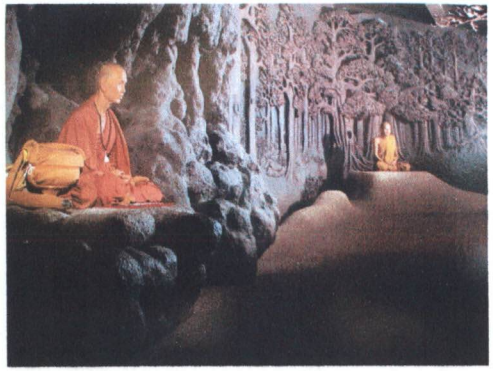

ที่มา : ภาพถ่ายจากสถานที่จริง 24 พฤศจิกายน 2552.

-การจัดแสดงแบบอันตรทัศน์ (Diorama)

เป็นการจัดแสดงโดยการเลียนแบบสภาพความเป็นจริงคล้ายการสร้างฉากละคร สามารถแสดงถึงความรู้สึกบรรยากาศแห่งความเป็นจริงและถ่ายทอดความรู้สึกได้ดี นอกจากอาศัยการสร้างฉากแล้ว ยังนำแสง สี เข้ามาช่วยเน้นในการจัดแสดงให้เกิดความน่าสนใจยิ่งขึ้นการจัดแสดงแบบอัตรทัศน์เป็นที่นิยมจัดกันมากในงานแสดงเกี่ยวกับชาติพันธุ์วิทยาการแสดงเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่เป็นต้น การจัดแสดงแบบอันตรทัศน์สามารถจัดแสดงได้2 แบบดังนี้

-คือการจัดแสดงโดยการนำเอาส่วนที่จัดแสดงในระบบเปิด ไม่มีการปกปิดด้วยกระจกใสอาจจะจัดที่มุมใดมุมหนึ่งของห้อง หรืออาจจัดแสดงบนพื้นที่ยกระดับ เช่นการจัดแสดงหุ่นขี้ผึ้ง

-คือการจัดแสดงโดยอยู่ในกระจกหรือวัสดุประเภทที่สามารถมองเห็นการจัดแสดงภายในได้ส่วนมากการจัดแสดงแบบนี้นิยมจัดแสดงแบบถาวรเพราะสามารถป้องกันความเสียหายจากฝุ่นละออง

ภาพที่ 2.20 บอร์ดแบบอิเล็กทรอนิกส์ อิเล็กทรอนิกส์มาเป็นส่วนจัดแสดง

ภาพที่ 2.21 บอร์ดแผนภาพธรรมดา

ที่มา : ภาพถ่ายจากสถานที่จริง 24 พฤศจิกายน 2552.

-มีลักษณะเป็นแผ่นระนาบ 2 มิติ

ให้ข้อมูลโดยการอ่านคำบรรยาย การดูภาพประกอบหรือการสัมผัสพื้นผิวการจัดแสดงอาจใช้ติดผนังหรือประกอบเป็นรูปทรงลอยตัว โดยทั่วไปแล้วบอร์ดจัดแสดงแบ่งออกเป็น 2 ประเภท

-บอร์ดจัดแสดงแผนภาพธรรมดา ได้แก่ การจัดแสดงภาพ 2 มิติทั่วไป

-บอร์ดจัดแสดงอิเล็กทรอนิกส์ เป็นแผนภาพที่ใช้อุปกรณ์เข้าช่วยเพื่อเพิ่มความน่าสนใจยิ่งขึ้น โดยการใช้วงจรอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องบันทึกเสียง และเทคนิคกดปุ่มเป็นต้น การใช้เทคนิคประเภทนี้สามารถสร้างความเร้าใจให้แก่ผู้เข้าชมได้ดีกว่าบอร์ด แผนภาพแบบธรรมดา

การจัดแสดงแบบแผ่นข้อมูล ยังมีอีกหลายประเภท ได้แก่

ตารางที่ 2 - 5 แสดงประเภทของแผ่นข้อมูล

แผ่นข้อมูล	ลักษณะ
บอร์ดทั่วไป	ใช้แสดงข้อมูล 2 มิติ โดยทั่วไป ประกอบด้วยคำบรรยายและภาพประกอบ
ภาพโปร่งแสง	ใช้แสดงภาพที่ต้องการความเด่นชัด โดยนำภาพถ่ายจัดลงบนวัสดุโปร่งแสง และใช้แสงส่องด้านหลัง
ภาพ (IMAGE)	เป็นภาพที่สร้างขึ้นในกรณีที่ไม่สามารถจัดหาภาพได้ โดยการเขียนเป็นภาพวาด ภาพร่าง และภาพพิมพ์
ภาพจากแสงสี	เป็นภาพทีเกิดจากการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่
แผนภูมิ	ใช้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณและปัจจัยอื่น ๆ
แผนที่และลูกโลก	เป็นสัญลักษณ์และข้อมูลต่าง ๆ ที่แสดงตัวแผนที่ตั้ง
แผนภาพตาราง	แสดงข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ ปริมาณ และพัฒนาการ

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง , 9 พฤศจิกายน 2552.

ตารางที่ 2 - 6 แสดงลักษณะของอุปกรณ์

อุปกรณ์ โสตทัศนูปกรณ์	ลักษณะและการใช้งาน
แถบบันทึกเสียง (TAPE) แผ่นเสียง (C.D.)	ใช้สำหรับบันทึกเสียงต่าง ๆ ได้แก่ เสียงคำบรรยาย เสียงดนตรี เป็นต้น โดยใช้ร่วมกับอุปกรณ์อื่น ๆ การทำงานโดยระบบอัตโนมัติ หรือระบบกดปุ่ม
สไลด์ (Slide)	เป็นการลำดับภาพนิ่งโปร่งแสงที่มีเรื่องราวติดต่อกันไป จะเป็นการฉายเพียงภาพเดียว หรือ ภาพเป็นชุดก็ได้ แต่การฉายนั้นจะเลื่อนได้ทีละภาพ โดยเครื่องฉายภาพนิ่ง
วีดีทัศน์	คุณสมบัติเหมือนภาพยนตร์ จะเลือกฉายได้ขนาดต่าง ๆ ตามขนาดของจอภาพ อาจใช้เป็นส่วนหนึ่งของนิทรรศการ โดยให้ดูรวมในห้องบรรยาย หรือแยกดูเฉพาะบุคคล
VIDEO WALL	เป็นการใช้จอภาพจำนวนมากเรียงกันเป็นแผง แสดงภาพให้เรื่องราวที่ต่อเนื่องไปที่จอภาพ หรือหลายจอภาพรวมเป็นภาพเดียวกัน โดยใช้เครื่องควบคุมเพียงเครื่องเดียว (ใช้จอภาพทางตั้งอย่างน้อย 3 ตัว ทางนอนอย่างน้อย 4 ตัว)
คอมพิวเตอร์	ให้ข้อมูลได้ทั้งภาพและเสียง แสดงภาพได้ทั้งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว โดยระบบสัมผัสบนจอภาพ

ที่มา : ภาพถ่ายจากสถานที่จริง 24 พฤศจิกายน 2552.

ภาพที่ 2.22 การใช้เทคนิคฉายสไลด์ประกอบการจัดแสดงในส่วนผนังของ

ภาพที่ 2.23 แสดงเทคนิคการจัดแสดงคอมพิวเตอร์

ที่มา : ภาพถ่ายจากสถานที่จริง 24 พฤศจิกายน 2552.

-คำบรรยายประกอบวัตถุ

เป็นการใช้คำบรรยายประกอบวัตถุเพื่อความเข้าใจของผู้ชม การใช้คำบรรยายส่วนใหญ่เป็นคำบรรยายสั้น ๆ สลับกับภาพประกอบหรือสื่ออื่น ๆ เนื่องจากการมีคำบรรยายจำนวนมากจะทำให้ผู้ชมใช้เวลาในการอ่านมาก และเกิดความเหนื่อยล้าได้เร็ว ทำให้ขาดความน่าสนใจ ดังนั้นคำบรรยายประกอบวัตถุจึงควรใช้ด้วยขนาดและจำนวนที่

2.3.2.4 **องค์ประกอบสำคัญในการออกแบบนิทรรศการ**

แบ่งออกเป็น 6 ส่วนหลัก คือ

ค่าความเข้ม (Value)

ค่าความเข้ม หมายถึง คุณภาพของความมืดและความสว่าง โดยค่าความเข้มนี้ไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับสี สีดำมีค่าความสว่างต่ำสุดในขณะที่สีขาวมีค่าความสว่างสูงสุด โดยค่าความสว่างระหว่างสีขาวและดำสามารถแบ่งออกได้มากมายนับไม่ถ้วน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความละเอียดในการแบ่งค่าความสว่างที่ผลต่อการรับรู้ทางน้ำหนักของสายตา โดยปกติค่าความสว่างที่ต่ำจะทำให้ความรู้สึกหนักกว่าค่าความสว่างสูง ๆ (เช่นสีดำรู้สึกหนักกว่าสีขาว) ค่าความสว่างนั้นมีความสำคัญในการเน้นจุดสนใจ การนำสายตาและดึงดูด

สายตา การออกแบบนิทรรศการที่นำค่าความสว่างไปใช้ร่วมกับองค์ประกอบอื่นอย่างเหมาะสมจะช่วยเพิ่มความน่าสนใจของนิทรรศการได้เป็นอย่างดี

-**สี** (Color)

การจัดแสดงนิทรรศการการให้สีมีความสำคัญมา เพราะงานออกแบบจะออกมาดีหรือไม่ดีสีช่วยอยู่มาก ดังนั้นการให้สีในห้องจัดแสดงจึงมีความจำเป็นต้องศึกษาถึงทฤษฎีสี ซึ่งแบ่งออกเป็นดังนี้

-ลักษณะน้ำหนักของสี แบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ

-สีแดง, สีส้ม, และสีเหลือง คือสีอุ่น

-สีน้ำเงิน คือ สีเย็น

-สีเขียวเหลือง คือ สีที่มีน้ำหนักอยู่ระหว่างกึ่งกลางของ กลุ่มสีอุ่นและสีเย็น

-น้ำหนักของสีที่มองเห็น

-สีอ่อนจะสะท้องแสงสว่างได้มาก

-สีเข้มจะดูดแสงสว่างมาก

-เราสามารถลดการสะท้อนของสีได้โดยใช้สีกลาง

-คุณลักษณะของสี

การแบ่งสีตามค่าต่าง ๆ มีดังนี้

-ตัวสีของแต่ละชนิด เช่น เขียว แดง เป็นต้น

-ความเข้มของสี อ่อนแก่ เช่น แดงเข้ม หรือเขียวอ่อน

-ความแรงของสีเช่นสีแดงสดจะมีความแรงของสีสูงอิทธิพลของสีที่มีต่อความรู้สึก

-ขนาด สีอ่อน ทำให้ของแลดูเล็กลง สีเข้ม ทำให้ของแลดูใหญ่ขึ้น

-น้ำหนัก สีอ่อนสีเย็น ทำให้รู้สึกเบา สีเข้ม สีร้อน ทำให้รู้สึกหนัก

-ความแข็งแรง สีร้อนทำให้เกิดความรู้สึกแข็งแรงมากกว่าสีเย็นทำให้เกิดความรู้สึกแข็งแรงน้อยกว่า

-จิตวิทยาของสีภายในพิพิธภัณฑ์

ทางด้านจิตวิทยาถือว่าสีเป็นสิ่งเร้า ทำให้เกิดการสนองตอบขบวนการของสิ่งเร้าที่มีอิทธิพลเหล่านี้เป็นสิ่งก่อให้เกิดขึ้นในความรู้สึกของมนุษย์ เช่น ก่อให้เกิดความรู้สึกตื่นเต้น กระวนกระวายใจ สดชื่น เศร้าหมอง ฯลฯ ดังนั้นการเลือกใช้สีจึงเป็นเรื่อสำคัญในการตกแต่งภายในเป็นอย่างยิ่ง

-อิทธิพลของสีที่มีผลต่อจิตใจของมนุษย์

อิทธิพลของสีที่ต่างกันนั้น ย่อมมีผลทางจิตใจมนุษย์ต่างกันไปด้วยดังนี้

สีน้ำเงิน - เงียบขรึม เอาการเอางาน สงบสุข มีสมาธิ

สีเขียว - ปกติ มีชีวิต มีพลัง มีความสุข

สีแดง - กระตุ้นให้เกิดความตื่นเต้นเร้าใจ

สีเหลืองแก่ - เกิดพลัง กระชุ่มกระชวย เป็นสัญลักษณ์แห่ง ความมั่น

สีเหลือง - สดใส ร่าเริง เบิกบาน

สีส้ม - ทำให้เกิดกำลังวังชา

สีขาว - บริสุทธิ์ ใหม่ สดใจ สะอาด ร่าเริง

สีแดงเข้ม - มั่งคั่งสมบูรณ์ สง่าผ่าเผย และ ปิติ อิ่มเอิบ

สีน้ำตาล - อบอุ่น แห้งแล้ง น่าเบื่อ

สีฟ้า - ให้ความรู้สึกกว้าง สว่าง

สีดำ - หนักแน่น มืด โศกเศร้า ลึกลับ ว่างเปล่า

สรุปจากการศึกษาถึงลักษณะของสีและ อิทธิของสีที่มีผลทางด้านความรู้สึกของมนุษย์จึงพอสรุปโครงสีที่เหมาะสมต่อพิพิธภัณฑ์ โดยโครงสีที่เหมาะสมส่วนโถงต้อนรับควรจะเป็นโทนสีที่ร่าเริง เช่นกลุ่มโทนสีเหลืองขาวเป็นโทนสีที่สดใสมองแล้วสบายตา โดยส่วนใหญ่แล้วกลุ่มโทนสีประเภทนี้จะใช้ในการสร้างบรรยากาศตามอาคารสาธารณะ เช่น โรงแรม, ศูนย์การค้าเป็นต้น ส่วนโทนสีที่ใช้ในส่วนจัดแสดงส่วนใหญ่จะเป็นโทนสีอบอุ่นเพื่อเป็นทางด้านจิตวิทยาให้ผู้เข้าชมเกิดความรู้สึกสดชื่น กระชุมกระชวย พร้อมที่จะรับข้อมูลต่างๆได้ สีที่ใช้ในซึ่งจากความหมายของสีที่กล่าวมาเป็นสีที่ใช้ในการสร้างบรรยากาศในส่วนจัดแสดงตามเรื่องราวที่จัดแสดง

-พื้นผิว (Texture)

ความขรุขระของพื้นผิว คือ ลักษณะความหยาบและเรียบของพื้นวัสดุที่สามารถรับรู้ทางสายตาในพื้นผิวที่มีลักษณะ 2 มิติเรียบ อาจสามารถทำให้เกิดความรู้สึกว่ามี พื้นผิว (Texture) ได้โดยการเลือกใช้ความหนาแน่นของจุด ลักษณะของเส้น และความอ่อนแก่ของสี การเลือกใช้พื้นผิว (Texture) ในการออกแบบนิทรรศการอย่างเหมาะสม จะทำให้นิทรรศการเกิดความน่าสนใจในแง่ของความงามมากขึ้น

-ความสมดุลย์ (Balance)

ความสมดุลย์ คือ คุณภาพการกระจายน้ำหนักทางสายตา เมื่อวัตถุต่างๆ ถูกจัดเลียงให้มีความสมมาตรกันโดย ขนาดและน้ำหนักของวัตถุทั้งสองที่อยู่ 2 ข้างมีขนาดเท่า ๆ กัน ซึ่งมีจุดกึ่งกลางอยู่ระหว่างวัตถุ ซึ่งจะเรียกลักษณะแบบนี้ว่า (Symmetrical Balance) ความสมดุลย์มีทั้งแบบเป็นทางการ โดยทั่วไปแล้วสมดุลย์แบบสมมาตรจะให้ความรู้สึกที่เป็นทางการ ในขณะที่ความสมดุลย์แบบอสมมาตรจะให้ความรู้สึกที่ไม่เป็นทางการ

-เส้น (Line)

เส้น ประกอบไปด้วยจุดเล็กที่มาเรียงต่อกัน ทำให้เกิดผลในการนำสายตาและทิศทางเกิดขึ้น เส้นมีอิทธิพลสูงในการนำสายตาในนิทรรศการและมีหลายรูปแบบ เช่นมีขนาดความกว้าง ความหนาแน่นของความแข็งแรง และลักษณะอื่นๆ เส้นต่างๆ ในนิทรรศการจะช่วยเป็นคุณสมบัติต่าง ๆ ที่ผู้ออกแบบต้องการ เช่น เพิ่มหรือลดความรู้สึกขรุขระของพื้นผิว เพิ่มน้ำหนักทางสายตา เป็นนำสายตาและเน้นความเป็น สเปช (Space) ให้เด่นชัดเจน

-รูปร่าง (Shape)

รูปร่างเป็นคุณสมบัติทางภายภาพของวัตถุหรือพื้นที่ว่างภายใน เราสามารถจะพบวัตถุทั้ง 2 และ 3 มิติ มีรูปร่างที่แตกต่างกันออกไปนับไม่ถ้วน บ้างก็มีลักษณะเป็นรูปเรขาคณิต และมีขอบเขตที่แน่นอน เช่น สี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม วงกลม ทรงกระบอก ฯลฯ บ้างก็มีลักษณะที่อ่อนนุ่ม มีขอบที่เป็นเส้น เช่น สิ่งมีชีวิตต่างๆ เราเรียกว่าดังกล่าวว่า รูปร่างอิสระ (Organic Shape) การตัดกัน ซ้อนกัน และผสมกันของรูปแบบต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น จะเพิ่มความน่าสนใจทางสายตาให้กับนิทรรศการได้เป็นอย่างดี

จากองค์ประกอบสำคัญในการออกแบบนิทรรศการทั้ง 6 ข้อ ดังกล่าว เป็นสิ่งที่สำคัญที่ควรคำนึงถึงในการออกแบบนิทรรศการ เพื่อให้เกิดการตอบสนองต่อความรู้สึกของผู้ชมที่มีต่อบรรยากาศของนิทรรศการ

2.3.2.5 การออกแบบห้องจัดแสดง

การออกแบบห้องจัดแสดง จะต้องทำหลังจากที่ได้ศึกษาหรือเรียบเรียงแนวเรื่องนิทรรศการเรียบร้อยแล้ว ซึ่งโดยปกติแล้วห้องจัดแสดงมักจะมีการเปลี่ยนแปลงเรื่องราวและแบบลักษณะของห้องจัดแสดงอยู่เสมอ เพื่อเป็นการกระตุ้นความสนใจของผู้เข้าชม ดังนั้นการจัดแสดงหมุนเวียน

ภาพที่ 2.24 แสดงตัวอย่างการจัดห้องแสดงแบบต่างๆ

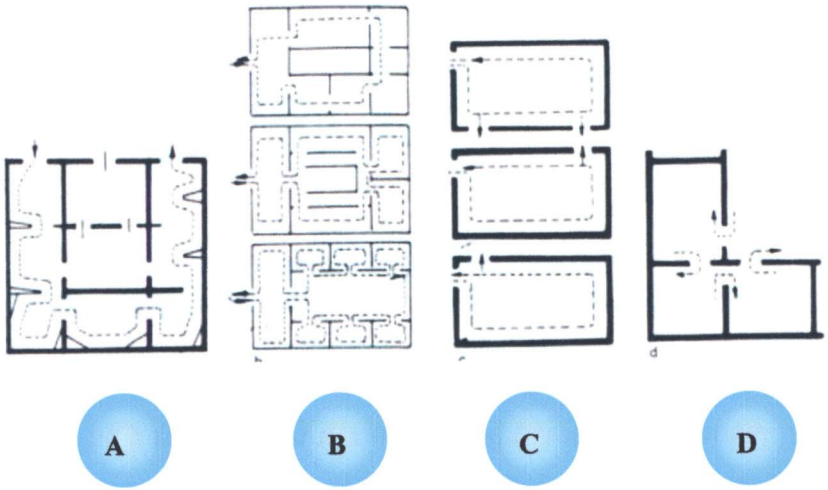

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง , 18 ธันวาคม 2552.

เรื่อย ๆ เช่นนี้ ต้องจัดแสดงจะต้องปล่อยให้ตู้แต่ละห้องมีความอิสระสามารถเปลี่ยนแปลงสภาพภายในได้ง่ายหลักสำคัญของการวางผังรูปห้อง

จัดแสดงนั้นก็ไม่จำกัดรูปแบบลักษณะเป็นที่แน่นอนขึ้นอยู่กับเรื่องราวที่จัดแสดงนั้นแต่ต้องคำนึงถึงเรื่องราวที่จัดแสดงไม่ควรจัดเรื่องราวหลายตอนไว้ในแผงเดียวกันเพราะจะทำให้ผู้เข้าชมเกิดความสับสนในการชมได้ การออกแบบแผงจัดแสดงนั้นซึ่งจะต้องคำนึงถึงหลักสำคัญดังนี้

- การจัดตู้หรือแผงใน จัดแสดงถาวรหรือชั่วคาราวนั้น ไม่ควรปล่อยให้ห้องโล่งจนมองดูเกิดความอ้างว้างเพราะลักษณะแบบนี้เป็นการดึงให้ผู้เข้าชมเดินผ่านไปอย่างรวดเร็ว โดยไม่ได้พิจารณาเรื่องราวและวัตถุจัดแสดงต่าง ๆ มากเท่าที่ควร
- การวางแผงยืดเยื้อไปมา ควรจัดลำดับเรื่องราวที่จัดแสดงให้มีความเหมาะสมกับขนาดของแผงตลอดจนสีที่ใช้ทางแผง ต้องมีความเหมาะสมของห้องจัดแสดงแต่การใช้สีควรเป็นสีไม่ฉูดฉาด เป็นสีที่มองแล้วมีความเย็นตาสบายใจชวนแก่การมอง
- พื้นที่ระหว่างแผงแต่ละตอนต้องไม่มากจนเกิดไปจนทำให้ผู้ชมเกิดปัญหา

ทางด้านการสัญจร

- ผนังของห้องจัดแสดงไม่ควรยักเยื้องมากเกินไป จนทำให้เกิดความรู้สึกหลงทาง

- แผงห้องจัดแสดงแต่ละตอนมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยที่ผู้เข้าชมมีอิสระที่จะเลือกชมตามความสนใจของตนเอง

ผังพื้นห้องแสดงแบบ **เอ** เป็นการออกแบบห้องจัดแสดงสี่เหลี่ยมจัตุรัส ซึ่งมีขนาดกว้างพอสมควร ห้องแสดงนั้นมีประตูทางเข้า 2 ประตู แทนที่จะอาศัยผนังห้องทั้งสี่ด้านเป็นที่จัด ซึ่งแสดงวัตถุได้จำนวนน้อยชิ้น สะดวกในการดูแลด้านความปลอดภัย ผู้ออกแบบสามารถแบ่งซอยห้องใหญ่ออกเป็นห้องเล็ก ๆ ได้หลายห้องโดยใช้แผงหรือตู้เข้ามาแทน ทำให้เนื้อที่สำหรับจัดแสดงมากขึ้นและดึงผู้เข้าชมให้เดินชมวัตถุและเรื่องราวได้ตามลำดับเหตุการณ์

ผังพื้นห้องแสดงแบบ **บี** แสดงให้เห็นการแบ่งซอยห้องแสดงภายในหลายๆห้องที่ติดต่อกันโดยสังเกตไว้อย่างหนึ่งว่าห้องแบบ **บี** นั้นประตูเข้าออกมีเพียงประตูเดียวแต่อาศัยการออกแบบภายในสามารถดึงผู้เข้าชมไปสู่ทิศทางที่ต้องการได้ดี

ผังพื้นห้องแสดงแบบ **ซี** และ **ดี** แสดงให้เห็นการแบ่งซอยผังห้องด้วยประตูทางเข้าแบบต่างๆ หลักสำคัญในขึ้นนี้ก็คือ อย่างปล่อยให้ห้องจัดแสดงโล่งโดยผู้เข้าชมมองเห็นห้องแสดงจากการโผล่เข้าไปที่ทางเข้าเท่านั้น เพราะวิธีการเช่นนั้นสะดวกในการรักษาความปลอดภัย แต่ไม่ดึงดูดความสนใจของผู้เข้าชมแต่อย่างใด และยังเป็นการเร่งเร้าให้อยากเดินดูวัตถุอย่างรวดเร็วด้วยซ้ำไป

ภาพที่ 2.25 แสดงเส้นทางที่ถูกกำหนดแน่นอน โดยมีทางเข้าออกแยกกัน

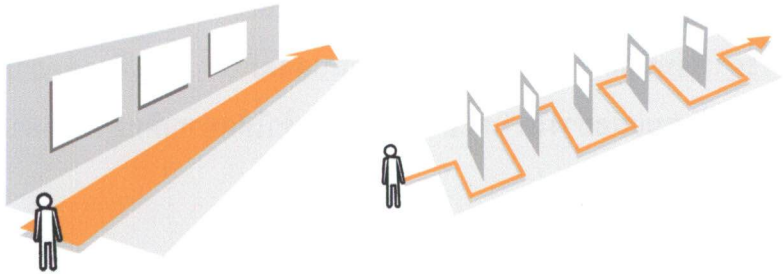

ชมต่อเนื่องด้านเดียว ชมได้ทั้ง 2 ด้าน

ภาพที่ 2.26 เส้นทางที่ถูกกำหนดชัดเจนแน่นอน มีทางเข้า-ออกทางเดียว

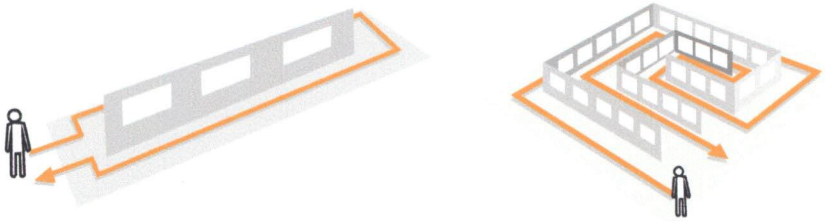

ชมต่อเนื่องด้านเดียว ชมได้ทั้ง 2 ด้าน

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง , 18 ธันวาคม 2552.

2.3.2.6 พฤติกรรมของผู้เข้าชมกับทางสัญจรในห้องจัดแสดง

ทางเดินเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่จะนำผู้ชมไปยังสิ่งที่จัดแสดงการกำหนดเส้นทางการสัญจรโดยการจัดลำดับเรื่องราวของการจัดแสดง เป็นการบังคับให้ผู้เข้าชมเดินไปตามเส้นทางที่กำหนดไว้อย่างไม่รู้ตัวในการกำหนดเส้นทางของผู้ชม สามารถแยกออกเป็น 3 ประการใหญ่ ๆ คือ

-เส้นทางที่ถูกกำหนดแน่นอน สังเกตหรือพิจารณาจากลำดับสิ่งของที่แสดโดยมีทางเข้าและทางออกแยกกัน

ภาพที่ 2.27 เส้นทางที่ไม่สามารถกำหนดได้แน่นอน มีทางเข้า - ออกชิดกัน

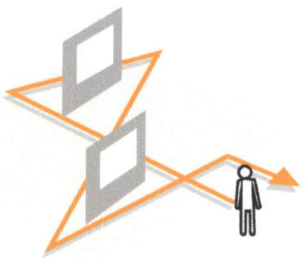

เส้นทางตัดกัน

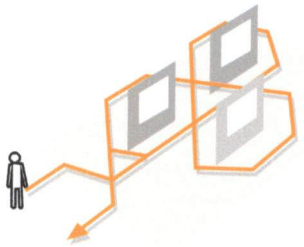

ชมได้ทั้ง 2 ด้าน

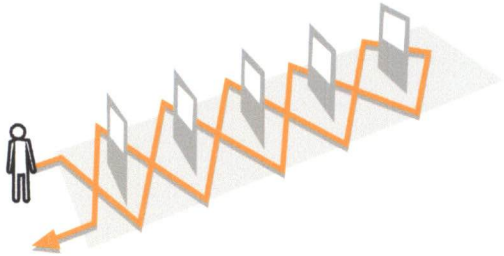

แสดงเส้นทางที่สามารถกำหนดได้แน่นอน มีทางเข้าทาง - ออกชิด

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง , 18 ธันวาคม 2552.

สรุปจากการศึกษาทางสัญจรในห้องจัดแสดงนั้น เป็นการกำหนดเส้นทางการสัญจรโดยเป็นการกำหนดให้กลุ่มผู้เข้าชมเดินไปตามเส้นทางที่กำหนดไว้อย่างไม่รู้ตัว ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าว สามารถนำมาการกำหนดเส้นทางการสัญจรทั้ง 3 แบบ นำมาใช้ในการออกแบบจัดวางแปลนในห้องจัดแสดงตามหัวข้อต่างๆที่ได้กำหนด

บทที่ 3 กรณีศึกษา

เป็นการศึกษาเพื่อหาแนวทาง และแนวความคิดเชิงรูปธรรมในการออกแบบ ว่าควรจะมีลักษณะอย่างไร โดยมีวิธีการศึกษาโครงการการออกแบบในลักษณะเดียวกัน หรือใกล้เคียงกันกับศูนย์ศิลปวัฒนธรรมการแสดงภาคใต้ โดยเลือกในประเทศทั้งหมด 3 ตัวอย่าง และต่างประเทศอีก 3 ตัวอย่าง โดยการศึกษา จะศึกษาในเชิงวิเคราะห์และเปรียบเทียบ พร้อมทั้งประเมินผลในส่วนรายละเอียดโครงการ (Program) การใช้งาน (Function) แนวความคิดในการออกแบบ(Concept) โดยการนำมาศึกษามีดังนี้

ตารางที่ 3.1 แสดงโครงการและหัวข้อการวิเคราะห์เปรียบเทียบ

CASE STUDY IN THAILAND

ลำดับ	ชื่อโครงการ	เหตุผลในการเลือก	หัวข้อในการวิเคราะห์เปรียบเทียบ			
			Planing/ Function	Concept/ Design	Material/ Structure	Building equipment/ Techniques
1	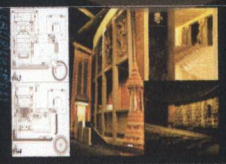	แนวความคิด Concept มีความสอดคล้องและมีความเกี่ยวข้องกับโครงการศูนย์ศิลปะวัฒนธรรมภาคใต้	3	4	4	4
2	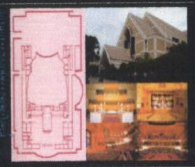	มีการ Function ที่ชัดเจนและครบ มีความเหมาะสมกับที่ตั้งโครงการ	4	4	4	4
3	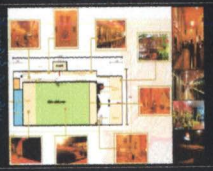	มีความใกล้เคียงกับโครงการศูนย์ศิลปะวัฒนธรรมการแสดงภาคใต้ เป็นที่ตั้งของโครงการ	3	4	3	3

CASE STUDY ABROAD

ลำดับ	ชื่อโครงการ	เหตุผลในการเลือก	หัวข้อในการวิเคราะห์เปรียบเทียบ			
			Planing/ Function	Concept/ Design	Material/ Structure	Building equipment/ Techniques
1		Function ครบ และ Function ที่ดีสอดคล้องกับ Concept ที่ตั้งไว้ มีความเหมาะสม	4	4	4	4
2		Function ครบ	4	3	4	4
3		Function ครบ และ Function ที่ดีสอดคล้องกับ Concept ที่ตั้งไว้ โดยมีการเชื่อมโยงพื้นที่ให้สัมพันธ์กันในแต่ละกลุ่มของการแสดง	4	4	4	4

หมายเหตุ 4 = ดีมาก 3 = ดี 2 = ปานกลาง 1 = น้อย

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง , 9 พฤศจิกายน 2552

ภาพที่ 3.1 แสดงที่ตั้งของโรงละครโจหลุยส์เธียเตอร์

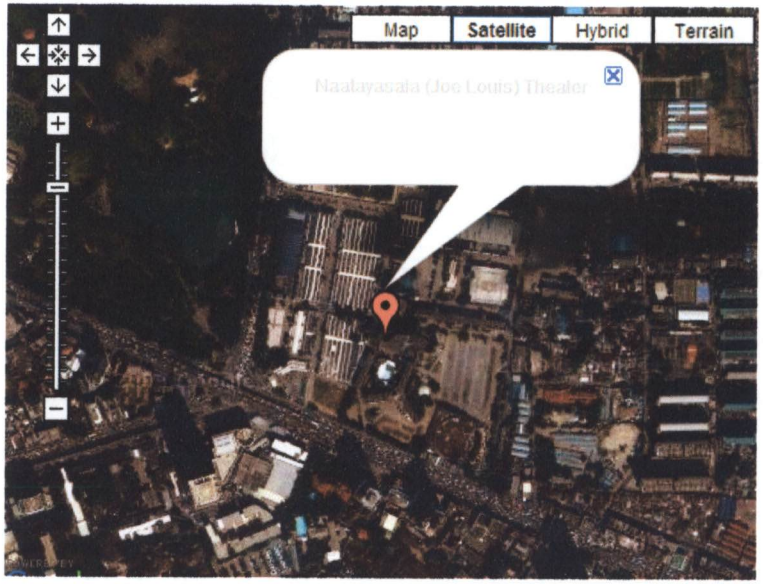

ที่มา : http//:www .sadoodta.com , 2552

3.1 โจหลุยส์เธียเตอร์

3.1.1 ข้อมูลทั่วไปของโครงการ

เจ้าของโครงการ คุณ สาคร ยังเขียวสด

ที่ตั้งโครงการ โครงการ เลขที่ 1875 ถนนพระราม 4 แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

การเดินทาง 50 , 14 , 47 , 17 , 115

ขนาดพื้นที่ 1196 ตรม.

ความเป็นมา

เป็นโครงการโรงละครเพื่อการแสดงหุ่นละครเล็ก หุ่นละครเล็กมากกว่า 50 กว่าตัวถูกสร้างขึ้นมาจากน้ำพักน้ำแรงของ คุณลุงสาคร ยังเขียวสด ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดงละครเล็กปี2539 สถานที่ดั้งเดิมของโรงละครเป็นเรือนไม้ตั้งอยู่ใกล้กับกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรีและต่อมาได้เกิดไฟไหม้โรงละคร ไฟลุกขนเผาผลาญหุ่นอันสุดรัดสุดหวงของคุณลุงซึ่งตกอยู่ในภาวะยอมจำนน ซึ่งไม่สามารถยื่นมือช่วยเหลือไว้ได้ มีเพียงแต่ซากกับความสูญสิ้น โชคดีที่ยังมีหุ่นเหลือรอดมา 4 ตัวจึงทำให้เกิดการย้ายสถานที่ใหม่ เป็นการเช่าสถานที่ภายในสวนลุมไนท์บาซาร์ ที่มีการปรับปรุงพื้นที่ของโรงเรียนเตรียมทหารเดิมให้กับโรงละครโจหลุยส์ เนื่องจากสามารถปรับปรุงใช้งานได้ง่ายเพราะเป็น

ภาพที่ 3.2 แสดงอาคารที่ใช้ทำการแสดงในปัจจุบัน

ที่มา : ภาพถ่ายจากสถานที่จริง 19 ธันวาคม 2552

การใช้งานในลักษณะคล้ายคลึงกันกับการใช้งานเดิมซึ่งถือเป็นโรงละครเล็กแห่งแรกของประเทศไทย โดยโรงละครเก่าก็ได้เปิดให้เช่าในสถานที่นวดแผนโบราณ

เพื่อเป็นการสืบทอดการแสดงหุ่นละครเล็กที่มีมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่5โดยผู้ก่อตั้งโครงการคือ นายสาคร ยังเขียวสด ที่ได้เรียนรู้จากการเติบโตในคณะละครที่บิดาเป็นนักแสดงของคณะหุ่นละครเล็กของ
ครูแกร ศัพทวนิช

โจหลุยส์เธียเตอร์ เป็นสถานที่เพียงแห่งเดียวที่ได้พัฒนาหุ่นละครเล็กมา เนื่องจากในปี พ.ศ.2528 ได้รับการเชิญชวนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ให้มีการฟื้นชีวิตของหุ่นละครเล็กขึ้นมาอีกครั้งหลังจากที่สูญหายไปเป็นเวลานานร่วม 50 ปี โดยนายสาคร ยังเขียวสด หรือที่รู้จักกันในนามโจหลุยส์ เป็นผู้ฟื้นฟูและเชี่ยวชาญด้านการแสดงหุ่นละครเล็ก สืบทอดมาจากครูแกร ศัพทวนิช ผู้ให้กำเนิดหุ่นละครเล็ก โดยทำให้หุ่นละครเล็กมีชีวิตกลับคืนมาอีกครั้งหนึ่งในนาม “หุ่นละครเล็กคณะสาครนาฏศิลป์ ละครเล็กหลานครูแกร

จนกระทั่งปัจจุบัน โรงละครโจหลุยส์ได้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายทั้งคนไทยและต่างชาติในความสามารถในการสืบทอดความรู้หุ่นละครเล็กเพื่อเป็นเครื่องชี้ถึงภูมิปัญญาของบรรพชนที่ทุกคนควรภาคภูมิใจในศิลปะ

ภาพที่ 3.3 แสดงหุ่นที่ใช้ในการแสดงและห้องแต่งตัวนักแสดง

ที่มา : ภาพถ่ายจากสถานที่จริง 19 ธันวาคม 2552

ของชาติ และสืบทอดไปยังรุ่นลูกรุ่งหลาน ให้หุ่นละครเล็กยังคงมีชีวิต เพื่อสร้างชื่อเสียงให้เป็นที่รู้จักต่อไป

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.เพื่อการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทย ในการแสดงหุ่นละครเล็กให้เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป

2.เพื่อจัดแสดงถึงประวัติความเป็นมา และการศึกษารายละเอียดที่ชัดเจนทั้งการนำเสนอเชิงบรรยาย หรือการจัดแสดงลักษณะของหุ่นละครเล็กในรูปของห้องจัดแสดงเล็กๆเพื่อการพักคอยก่อนเข้าชมละครและหลังจากการชมละครเสร็จ

3.นำเสนอด้านงานฝีมือ และความสามารถของนักแสดงหุ่นละครเล็กในโครงการในการสร้างหุ่นละครเล็กด้วยการแสดงกรรมวิธีทำอย่างละเอียด บริเวณโถงทางเข้าของโรงละครเป็นประจำ

4.เพื่อการตอบสนองผู้ที่เข้ามาใช้บริการในโครงการ โดยการให้บริการอาหารและเครื่องดื่มบริเวณหน้าโครงการในบรรยากาศแบบไทย โดยสอดแทรกลักษณะของขนบธรรมเนียมของไทย ซึ่งเป็นกิจกรรมสำหรับผู้ที่เข้ามาใช้บริการในโครงการได้มีส่วนร่วม

ภาพที่ 3.4 แสดงบริเวณส่วนทางเข้า

ภาพที่ 3.5 แสดงส่วนจัดแสดงหุ่นและขายของที่ระลึก

ที่มา : ภาพถ่ายจากสถานที่จริง 19 ธันวาคม 2552

1.ส่วนเคาน์เตอร์ประชาสัมพันธ์ ที่ให้บริการสอบถามข้อมูลและจำหน่ายบัตรเข้าชมและคอยให้บริการเพื่อการศึกษาแก่ผู้ที่สนใจ

2.ส่วนพื้นที่พักคอย เป็นส่วนที่นั่งบริเวณโถงประชาสัมพันธ์ ที่เกิดกิจกรรมการแสดงสาธิตความสามารถในการผลิตหุ่นละครเล็ก หัวโขน ของตกแต่งบ้าน ที่สามารถสั่งทำได้สำหรับผู้ที่สนใจ โดยฝีมือของนักแสดงในโครงการ และมีการเชิดหุ่นหน้าโรงเพื่อผู้ที่สนใจถ่ายภาพที่ระลึก และเป็นการต้อนรับอันเป็นเอกลักษณ์ของโครงการ

3.ส่วนของแกลอรี่ จัดแสดงเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา รูปแบบของหุ่นละครที่มีในประเทศไทย และจัดแสดงหุ่นละครเล็กในเรื่องต่างๆ พอสังเขปและจัดจำหน่ายของที่ระลึกที่ผลิตโดยโครงการด้วย

4.ส่วนของโรงละครประกอบด้วยส่วนที่นั่งชมละคร 324 ที่นั่ง และส่วนเวทีโดยส่วนของผู้เข้าชมละครสามารถเข้าชมได้จาดทางด้านหน้า และออกยังทางออกด้านข้างซึ่งเป็นส่วนที่จัดแสดง และส่วนของเวทีต้องมีการจัดฉากเก็บฉาก จึงต้องคำนึงความสะดวกรวดเร็วในการเคลื่อนย้าย ส่วนของด้านหลังเวทีเป็นห้องพักนักแสดง เพื่อเตรียมการแสดงและมีพื้นที่เพียงพอในการซ้อมก่อนขึ้นทำการแสดงจริงหน้าเวที

5.ส่วนบริการนอกจากการขายของที่ระลึกแล้ว ผู้ที่ต้องการมาพักผ่อนในบรรยากาศแบบไทยๆ ก็สามารถรับประทานอาหารได้บริเวณด้านหน้าโครงการ

ภาพที่ 3.6 แสดงภายในโรงละคร

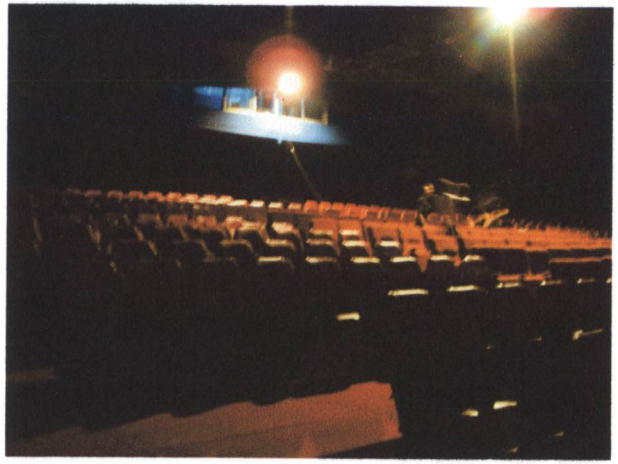

ภาพที่ 3.7 แสดงทางขึ้นส่วนโรงละคร

ที่มา : ภาพถ่ายจากสถานที่จริง 19 ธันวาคม 2552

6.ส่วนสำนักงาน อยู่บริเวณเคาน์เตอร์ประชาสัมพันธ์โดยใช้พื้นที่ด้านล่างอัฒจรรย์เป็นที่นั่งชมภายในโรงละคร เป็นการใช้พื้นที่ที่มีอยู่น้อยของโครงการได้อย่างคุ้มค่า

3.1.1 แนวความคิดในการออกแบบ

1.แนวความคิด และลักษณะทางด้านสถาปัตยกรรม

แนวความคิดในการออกแบบนั้น เป็นลักษณะแบบไทยประยุกต์แต่ยังไม่เด่นชัดเท่าที่ควรอันเนื่องมาจาก อาคารที่นำมาใช้นั้นไม่ได้ถูกสร้างมาเพื่อใช้ในการแสดงละครหุ่น เพราะเป็นอาคารเก่าที่นำมาประยุกต์ใช้

2.แนวความคิดลักษณะทางด้านสถาปัตยกรรมภายใน

2.1Concept ไทยประยุกต์

2.2Space ภายในอาคารทางเข้าอาคารค่อนข้างโอ่โถงมีการเชื่อม ระหว่าง Space ได้ดีส่วนสามารถ มองเห็นกันทั่วถึง Space ภายนอกอาคารเป็นส่วนร้านอาหาร ค่อนข้างโปร่งโล่ง

3.1.2 **การใช้วัสดุ แสงสีและโครงสร้าง**

1.การใช้วัสดุ

ส่วนเคาน์เตอร์ประชาสัมพันธ์

- พื้น ลามิเนตลายไม้
- ผนัง ผนังคอนกรีตและผนังเบา บางส่วนกรุผนังด้วย Wallpaper ลายไทย
- เพดาน ยิปซั่มเรียบทาสีแดง
- แสง ทั่วไปส่วนใหญ่ใช้ไปDown light ไฟระย้า

ส่วนของแกลอรี่ และพักคอย

- พื้น ไม้จริงบีชและโอ๊ค
- ผนัง ผนังคอนกรีตทาสี
- เพดาน Dropฝ้าขึ้นไปเป็นจัตุรมุข
- แสง ทั่วไปส่วนใหญ่ใช้ไปDownlight และตามตู้โชว์ที่แสดงชิ้นงาน

ส่วนของโรงละคร

- พื้น ปูพรม
- ผนัง คอนกรีต ผนังเบา กรุผนัง
- เพดาน ฝ้ายิปซั่ม
- แสง ทั่วไปส่วนใหญ่ใช้ไปDown light ไฟสปอต์ไลท์ใช้ในการแสดง

2. งานโครงสร้าง

2.1ด้านสถาปัตยกรรม

ตัวอาคารเป็นโครงสร้างเก่าของโรงยิมในโรงเรียนเตรียมทหารเดิม โดยปรับใช้และดัดแปลงจนมีความเหมาะสมกับโครงการ ทั้งนี้พื้นที่ส่วนหนึ่งด้านข้างฝั่งขวาของโครงการเป็นส่วนของร้านอัญมณี โดยตัวอาคารเป็นรูปแบบที่ทางสวนลุมไนท์บาซาร์จัดไว้ให้ และมีการตกแต่งเพิ่มเติมเองในบางส่วน โดยหน้าร้านเป็นร้านอาหารที่มีรูปแบบที่นั่งแบบเดียวกับโครงการ ที่ทางสวนลุมไนท์บาซาร์จัดให้ โดยส่วนตัวอาคารตั้งอยู่ท่ามกลางบรรยากาศที่คึกคื้นของร้านขายของ ร้านอาหาร

2.2สถาปัตยกรรมภายใน

เนื่องจากโครงสร้างภายในเป็นการปรับปรุงและและต่อเติม ภายในส่วนใหญ่มีการใช้ผนังเบาเข้ามาช่วย เช่นใช้ผนังยิปซั่มแทนการก่ออิฐฉาบปูนมีผนัง Build-in ในส่วนโถงทางเข้า และส่วนจัดแสดงหุ่น

3.1.3 งานระบบที่เกี่ยวข้อง

ระบบปรับอากาศ ใช้ระบบปรับอากาศ 2 แบบได้แก่

ระบบท่อรวม ใช้ในส่วนตั้งแต่โถงทางเข้า ส่วนพักคอย ส่วนนิทรรศการ โรงละคร

ระบบแยกส่วน ใช้ในส่วนสำนักงาน และส่วนแต่งตัวนักแสดง

บทสรุป

การออกแบบโรงละครหุ่น ของโจหลุยส์นั้น มีรูปแบบที่เด่นชัดในด้านความเป็นไทยโดยภายในมีฟังก์ชั่นที่น่าสนใจหลายด้านที่ควรเอามาเป็นแบบอย่างในการเสนอแนะโครงการขึ้นมาใหม่ตั่งแต่การเลือกที่ตั้งโครงการ การนำเสนอผลงานสาธิตฝีมือคนไทย ซึ่งแสดงออกถึงเจตนารมณ์ที่ดีในการเป็นตัวแทนสืบทอดภูมิปัญญาของคนสมัยก่อนให้กับคนรุ่นต่อไป แต่ด้วยพื้นที่ที่จำกัดจึงทำให้ การออกแบบและประโยชน์ใช้สอยถูกจำกัดตามไปด้วย ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์เกิดความแออัด ดูสับสน และรายละเอียดในบางส่วนที่ควรจะมีถูกลดทอนหายไป จากการศึกษาในครั้งนี้ทำให้ทราบแนวทางเด่นๆที่ควรนำไปใช้ในการเสนอแนะโครงการใหม่เช่น การออกแบบประโยชน์ใช้สอยในโรงละครที่จำเป็น และพื้นที่กิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นว่าเหมาะสมหรือไม่ เพื่อนำไปใช้ การศึกษาปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นกับโครงการ เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขนำไปใช้กับโครงการที่เสนอแนะขึ้นมาใหม่ เรื่องการสร้างเอกลักษณ์ จุดเด่น และการจัดองค์ประกอบภายในโครงการ

ภาพที่ 3.8 แสดงที่ตั้งของศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

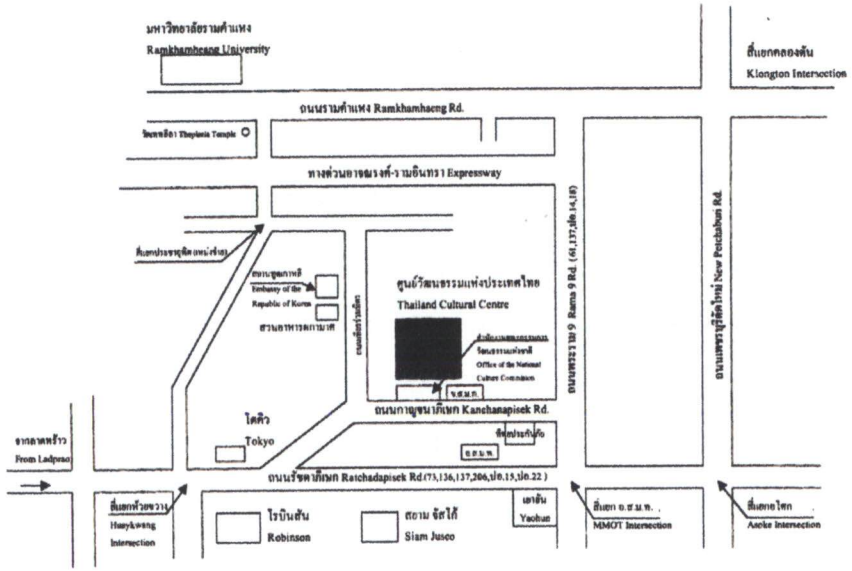

ที่มา : http//:www . finearts.go.th , 2552

3.2 ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

เจ้าของโครงการ

ที่ตั้งโครงการ ถ.รัชดาภิเษก เขตห้วยขวาง

การเดินทาง 36ก,73, 122 , 136 , 137 , 185 ,206 , 514 , 517

ขนาดพื้นที่

ความเป็นมา

เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2526 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้กระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบดำเนินการจัดตั้ง ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทยขึ้น โดยรัฐบาลญี่ปุ่นเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ โดยรัฐบาลไทยจะรับผิดชอบในการจัดเตรียมสถานที่ในการก่อสร้าง จัดสาธารณูปโภค และงบประมาณในการดำเนินการต่อไป

ต่อมาเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2528 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินวางศิลาฤกษ์และทรงมีพระมหากรุณาธิคุณ พระราชทานนามสถานที่แห่งใหม่นี้ว่า "ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย" และชื่อภาษาอังกฤษว่า "THAILAND CULTURAL CENTRE" และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จพระราชดำเนิน ทรงเปิดศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2530 ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย เป็นหน่วยงานในสังกัดกรมศิลปากร ต่อมาในปีพุทธศักราช 2532 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศ

ภาพที่ 3.9 แสดงอาคารหอประชุมใหญ่

ที่มา : ภาพถ่ายจากสถานที่จริง 18 พฤศจิกายน 2552

ไทยมีบทบาทหน้าที่สำคัญทางด้านศิลปวัฒนธรรม คือเป็นศูนย์กลางในการให้บริการทางการศึกษา ส่งเสริมและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทยสาขาต่าง ๆ แก่เยาวชนและประชาชนชาวไทย เพื่อให้คนไทยตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมไทย เกิดความรักหวงแหนมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ และช่วยกันรักษาไว้เป็นศักดิ์ศรี และเกียรติภูมิของชาติสืบไป นอกจากนี้ยังเป็นสถานที่สำหรับแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีซึ่งกันและกันในบรรดาประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย นอกจากจะมีบทบาทหน้าที่อันสำคัญในการเป็นแหล่งกลาง ของการจัดกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ แล้ว ยังเป็นสถานที่สำหรับให้เช่าหรือบริการ เพื่อการแสดงออกซึ่งกิจกรรมทางศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย นอกจากจะมีบทบาทหน้าที่อันสำคัญในการเป็นแหล่งกลาง ของการจัดกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ แล้ว ยังเป็นสถานที่สำหรับให้เช่าหรือบริการ เพื่อการแสดงออกซึ่งกิจกรรมทาง

ภาพที่ 3.10 แสดงบรรยากาศภายในหอประชุม

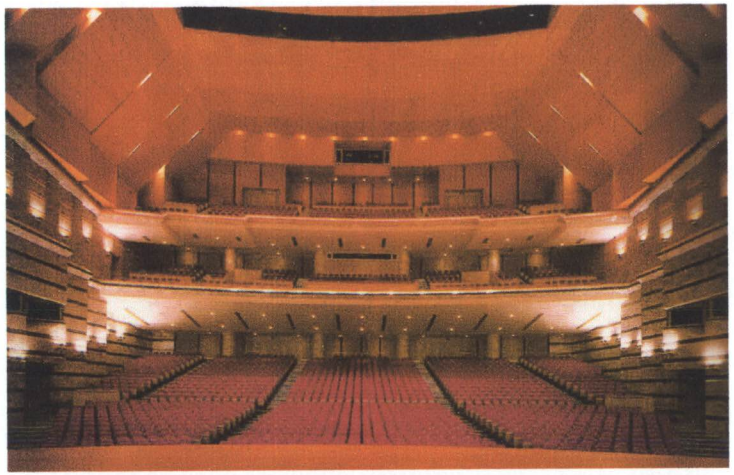

ที่มา : จุลสารศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.เป็นสถานที่สำหรับพักผ่อนหย่อนใจ และจัดการแสดงผลงานหรือกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรมของประชาชน

2.เป็นสถานที่สำหรับประชาชนได้มีโอกาสเรียนรู้ในเรื่องต่างๆตามความสนใจของตนโดยจัดให้มีหลักสูตรฝึกอบรมหลายสาขาด้วยอุปกรณ์ที่ทันสมัยเป็นสถานที่ให้ข้อมูลทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย

3.จัดให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดในด้านต่างๆ

หอประชุมใหญ่

เป็นหอประชุมขนาด 2,000 ที่นั่ง ซึ่งได้รับการออกแบบและก่อสร้างที่ดีเยี่ยมทางด้านคุณภาพเสียง สำหรับใช้งานทางการแสดงทุกประเภทตลอดจนการประชุมสัมมนาระดับนานาชาติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ที่นั่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

ชั้นล่าง 1,394 ที่นั่ง

ชั้นสอง 242 ที่นั่ง

ชั้นสาม 364 ที่นั่ง

เวทีใหญ่มีกรอบเวที

กว้าง 19.50 เมตร

สูง 11.00 เมตร

ลึก 16.00 เมตร

ภาพที่ 3.11 แสดงห้องควบคุม

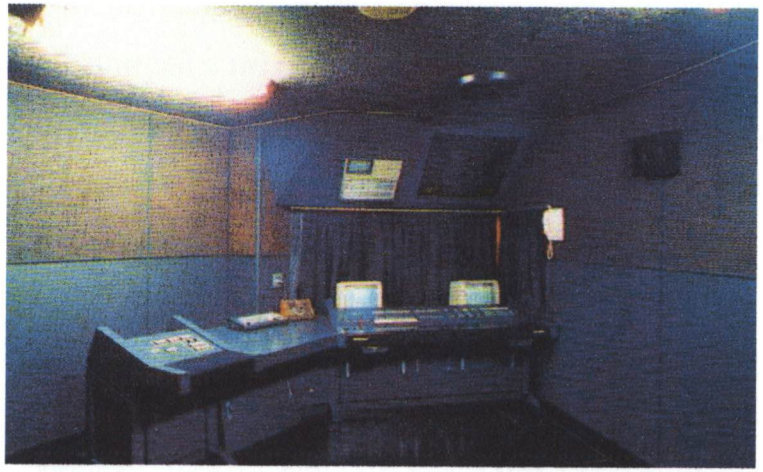

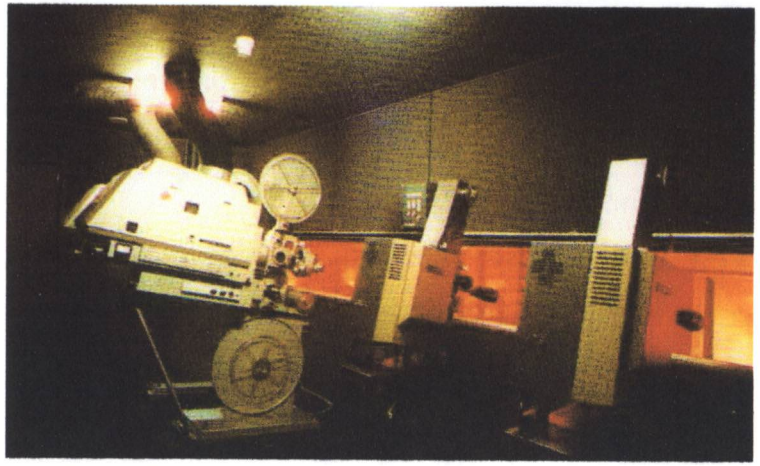

ที่มา : จุลสารศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

เวทีสำหรับการแสดงของไทย มีกรอบเวที

กว้าง 14.50 เมตร

สูง 9.50 เมตร

ลึก 14.50 เมตร

เวทีหน้ามีความลึก 7.50 เมตร(รวมหลุมดุริยางค์ ซึ่งยกระดับเป็นเวทีได้)

เมื่อจัดเวทีสำหรับแสดงดนตรีไทยติดแผงสะท้อนเสียงเวทีจะมีความลึก 18.00 เมตร บนเวทีใหญ่มีเวทียก 2 ชุด ขนาด 12.00 เมตร x 3.60 เมตร และ 2.70 เมตร x 8.10 เมตร ตามลำดับ

อุปกรณ์การแสดงติดตั้งไว้อย่างครบครันและทันสมัย เช่น ระบบม่านและฉากทุกประเภทตามมาตรฐานสากล ระบบแสง ซึ่งควบคุมไมโครคอมพิวเตอร์ระบบขยายเสียงที่สมบูรณ์แบบสามารถถ่ายทอดการแปลภาษาของล่ามไปยังที่นั่งคนดูได้ถึง 4 ภาษา ในขณะเดียวกันมีเครื่องฉายภาพยนตร์ทั้งระบบ 16 มม.และ 35 มม.ส่วนบริการอื่นๆประกอบด้วยห้องโถงส่วนบริการอื่นๆประกอบด้วย ห้องโถงและห้องรับรองต่างๆ ห้องอาหารสำหรับให้บริการแก่ประชาชนทั่วไปด้านหลังเวทีมีห้องฝึกซ้อม ห้องแต่งตัวขนาดต่างๆรวม 7 ห้อง ห้องสำหรับไหว้ครูและห้องพักนักแสดง

ภาพที่ 3.12 แสดงห้องจัดนิทรรศการถาวรและนิทรรศการหมุนเวียน

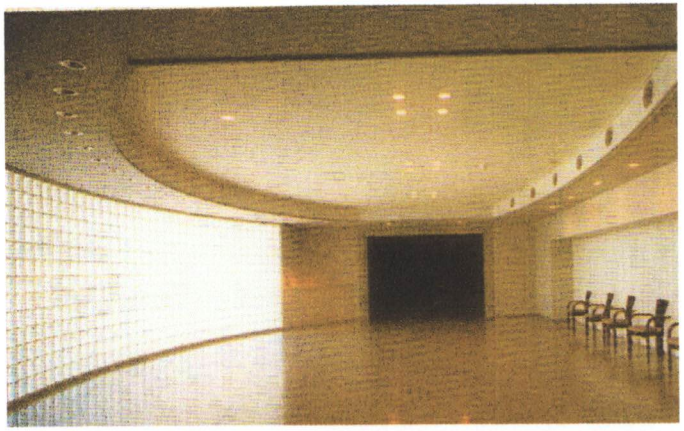

ที่มา : จุลสารศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

ลานอเนกประสงค์

อยู่ระหว่างหอประชุมเล็กและหอประชุมใหญ่ ใช้เป็นสถานที่จัดกิจกรรมทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมได้อีกส่วนหนึ่ง เพราะมีลักษณะเป็นลานยกสูงและลานระดับต่ำ

อาคารนิทรรศการและบริการทางการศึกษา

เป็นอาคารแฝด 3 ชั้น ซึ่งได้รับการออกแบบให้เป็นสถานที่บริการทางด้านการศึกษาสาขาต่างๆประกอบไปด้วย

ชุดห้องนิทรรศการ

ประกอบด้วยนิทรรศการถาวรแสดงเกียรติภูมิของประเทศชาติและชนชาวไทยทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศิลปะ ห้องเชิดชูเกียรติบุคคลสำคัญของชาติ และห้องจัดนิทรรศการหมุนเวียน ซึ่งจะเป็นสถานที่จัดแสดงทางวัฒนธรรมสาขาต่างๆหมุนเวียนกันไปตลอดปี นิทรรศการทั้งหลายเหล่านี้จะมีการฉายภาพนิ่ง ฉายเทปโทรทัศน์และฉายภาพยนตร์ประกอบนิทรรศการด้วย

ห้องชุดประชุมบริการทางการศึกษา

ประกอบด้วย ห้องบรรยาย และห้องประชุม เปิดบริการตลอดทั้งปี เพื่อบริการการบรรยาย การสิธิต การฝึกอบรมสัมนาวิชาการ ฯลฯ นอกจากนี้ยังประกอบด้วยห้องฉายสไลด์มัลติวิชั่นในห้องนิทรรศการ

ภาพที่ 3.13 แสดงห้องประชุมและห้องสมุด

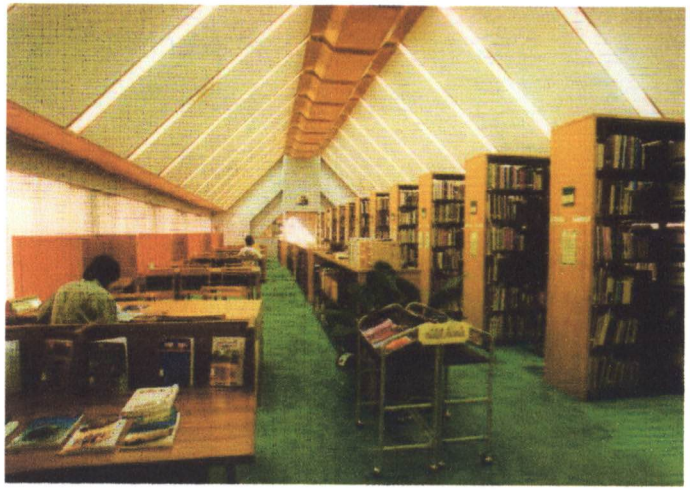

ที่มา : จุลสารศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

ห้องสมุดวัฒนธรรม

เป็นห้องสมุดที่เน้นข่าวสารและความรู้ทางด้านวัฒนธรรมโดยเฉพาะ เปิดบริการตลอดทั้งปีให้ประชาชนอ่านหนังสือ วารสารและนิตยสารทางศิลปวัฒนธรรมมีบริการหนังสือพิมพ์และข่าวสารรายวัน มีบริการให้ฟัง ให้ดูเทปบันทึกการแสดง กวีนิพนธ์ ดนตรีและมีเทปฯลฯ

3.2.1 แนวความคิดในการออกแบบ

1.แนวความคิด และลักษณะทางด้านสถาปัตยกรรม

แนวความคิดในการออกแบบนั้น ออกโดยรวมเป็นอาคารทรงไทยร่วมสมัย ซึ่งออกมาเด่นชัดในลักษณะของรูปทรงอาคารที่มีลักษณะเหมือนจั่ว

2.แนวความคิด ทางด้านสถาปัตยกรรมภายใน

2.1 Concept ไทยร่วมสมัย

2.2 Space ค่อนข้างโอ่โถงดูไม่อึดอัดเป็นทางการและเหมาสมกับการใช้งานตามวาระต่างๆSpaceภายนอกอาคาร มีการเชื่อมกันของอาคารได้ดีทั้ง3 อาคารใช้การเชื่อมกันด้วยทางเดินระหว่างอาคาร

3.2.2 การใช้วัสดุ แสงสีและโครงสร้าง

1.การใช้วัสดุ

หอประชุมใหญ่

- พื้น	ปูกระเบื้องสลับกับพรม
- ผนัง	ผนังคอนกรีตและผนังเบา ในบางส่วนกรุผนังไม้
- เพดาน	ยิปซั่มบอร์ด
- แสง	-ทั่วไป มีการใช้แสงที่ดูอบอุ่น สบายตา -โถง ใช้แสงธรรมชาติ และ แสงประดิษฐ์ปรับแสงได้ -หอประชุม ใช้แสงหลายแบบเนื่องจากอาคารมีการใช้งานที่แตกต่างกันตามโอกาสการใช้งานปรับแสงได้

อาคารนิทรรศการและบริการทางการศึกษา

- พื้น	ปูกระเบื้อง
- ผนัง	ผนังคอนกรีต และผนังเบาในบางส่วน
- เพดาน	ยิปซั่มบอร์ด
- แสง	-นิทรรศการ ใช้แสงสว่างแบบธรรมชาติและแสงประดิษฐ์ผสมผสานกัน -ห้องสมุดเน้นการใช้แสงที่ค่อนข้างสว่าง

แผนที่ ที่ 4.1 แสดงตำแหน่งภาคกลาง

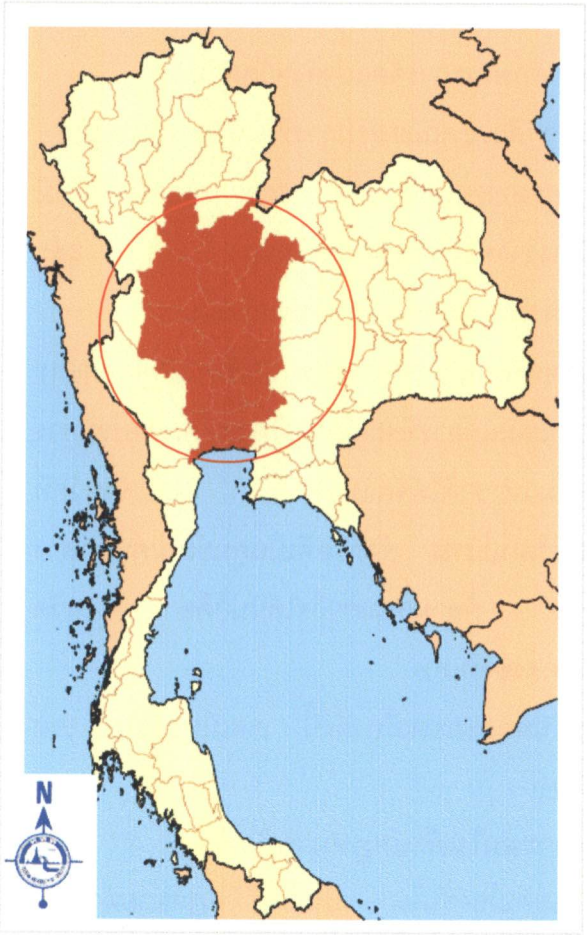

ที่มา : http://th.wikipedia.org , 2552.

บทที่ 4 การวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ

4.1 การพิจารณาด้านเทคนิค

4.1.1 ทำเลที่ตั้งโครงการ

เลือกทำเลที่ตั้งที่ภาคกลาง เพราะภูมิภาคตอนกลางของไทย ครอบคลุมพื้นที่แห่งที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา อยู่กึ่งกลาง ระหว่างภาคเหนือ ภาคอีสาน และภาคใต้ ในบางบริบท ภาคกลางอาจหมายรวมถึงภาคตะวันตกและภาคตะวันออกด้วย นับเป็นศูนย์รวมทุกด้าน

การแบ่งภูมิภาคภาคกลางนับเป็นจังหวัดที่แบ่งได้หลายลักษณะตามการใช้งาน

-การแบ่งภูมิภาคตามคณะกรรมการภูมิศาสตร์แห่งชาติ ได้แบ่งภาคกลางประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร และอีก 21 จังหวัด ได้แก่ พิษณุโลก สุโขทัย เพชรบูรณ์ พิจิตร กำแพงเพชร นครสวรรค์ ลพบุรี ชัยนาท อุทัยธานี สิงห์บุรี อ่างทอง สระบุรี พระนครศรีอยุธยา สุพรรณบุรี นครนายก ปทุมธานี นนทบุรี นครปฐม สมุทรปราการ สมุทรสาคร และสมุทรสงคราม

-การจัดแบ่งภูมิภาคตามคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้แบ่งภาคกลางประกอบด้วย 9 จังหวัด จังหวัดกรุงเทพมหานคร จังหวัดปทุมธานี จังหวัดลพบุรี จังหวัดสิงห์บุรี

แผนที่ ที่ 4.2 แสดงกรุงเทพมหานคร

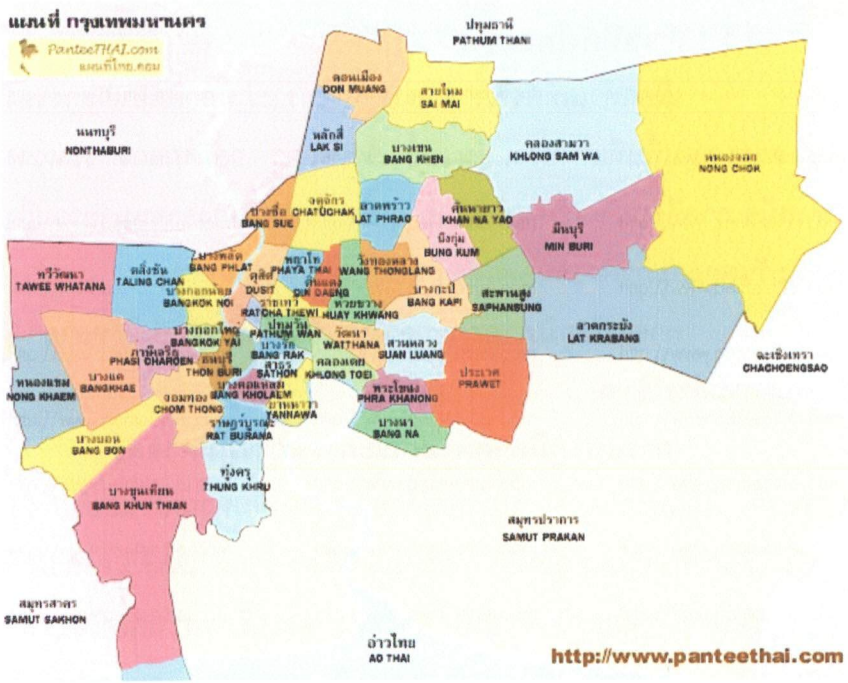

ที่มา : http://www.panteethai.com , 2552.

จังหวัดชัยนาท จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดสระบุรี จังหวัดอ่างทอง จังหวัดนนทบุรี

เมื่อพิจารณาลักษณะการจัดแบ่งจังหวัดตามคณะกรรมการภูมิศาสตร์แห่งชาติและคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแล้วว่า โครงการศูนย์ศิลปวัฒนธรรมการแสดงภาคใต้มีวัตถุประสงค์ที่จะถ่ายทอดเรื่องราวของศิลปวัฒนธรรมทางภาคใต้ และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมอันงดงามแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ อีกทั้งยังเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ของนักเรียนนักศึกษาและผู้ที่สนใจจะสืบสาน จึงเหมาะสมแก่การที่จะเลือกภูมิภาคที่คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้จัดแบ่งไว้ และจังหวัดที่เหมาะสมแก่การเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม จังหวัดที่เป็นศูนย์รวมศูนย์กลางที่ไม่ว่าบุคคลภาคใดจังหวัดใด ก็สามารถเข้าถึงได้นั่นก็คือ จังหวัดกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นเขตปกครองพิเศษ

กรุงเทพมหานครแบ่งเขตเมืองดังนี้ เขตเมืองชั้นใน เขตเมืองชั้นกลาง เขตเมืองชั้นนอก

4.1.2 ความเหมาะสมในด้านกฎหมายผังเมือง

4.1.2.1 เขตเมืองชั้นใน เป็นเขตที่มีกฎหมายผังเมืองอย่างเคร่งคัด มีอาคารอนุรักษ์มากมายเป็นด้านธุรกิจการค้าที่หนาแน่น

4.1.2.2 เขตเมืองชั้นกลาง เป็นเขตกฎหมายผังเมือง ZONE ที่มีการขยายตัวสูง ทั้งด้านธุรกิจและที่พักอาศัย

4.1.2.3 เขตเมืองชั้นนอก เป็นเขตกฎหมายผังเมืองที่พื้นที่ส่วนใหญ่เกี่ยวกับการจัดการที่พักอาศัยหรือสถาบันราชการที่ย้ายออกจากเมืองชั้นใน

4.1.2.4 นโยบาย

-เมืองที่ดำรงรักษามรดกทางประวัติสาสตร์และศิลปวัฒนธรรมซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาติ

-เมืองที่สงวนรักษาสภาพแวดล้อมและทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีคุณค่าเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของของประชากร

-เมืองที่เป็นศูนย์กลางการบริหาร การคมนาคมติดต่อสื่อสาร เศรษฐกิจ และวิทยาการที่ทันสมัย

-เมืองที่มีความคล่องตัวและสะดวกสบายในการเดินทางโดยระบบคมนาคมขนส่งที่มีประสิทธิภาพ

-เมืองที่มีการวางแผนการใช้ที่ดินรองรับการเจริญเติบโตในอนาคตอย่างมีระเบียบแบบแผน

4.2 การพิจารณาด้านเศรษฐศาสตร์

4.2.1 ปัจจัยทางด้านเศรษฐศาสตร์

4.2.1.1 เขตเมืองชั้นใน มีราคาที่ดินสูงมาก เพราะเป็นศูนย์กลางธุรกิจ

4.2.1.2 เขตเมืองชั้นกลาง โดยเฉลี่ยมีราคาที่ดินถูกกว่าเขตเมืองชั้นใน และมีที่ดินว่างเหลืออยู่พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ประเภทที่พักอาศัยและพาณิชยกรรม

4.2.1.3 เขตเมืองชั้นนอก ราคาที่ดินต่ำสุด เพราะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่โล่งน้ำท่วมถึง และเป็นเขตการใช้ที่ดินประเภทที่พักอาศัยและเกษตรกรรม

4.2.2 ข้อพิจารณาทางด้านการเงินและเศรษฐศาสตร์

ข้อพิจารณาถึงความเหมาะสมต่อลักษณะโครงการ 3 ด้าน

4.2.2.1 ความเหมาะสมด้านการลงทุน ในการพิจารณาเลือกโครงการจะต้องพิจารณาถึงการประหยัดค่าใช้จ่ายในการลงทุนและให้ผลกำไรที่คุ้มค่า

4.2.2.2 ความเหมาะสมด้านการตลาด การพิจารณาถึงความเหมาะสมทางด้านการตลาดแล้วสิ่งที่จะต้องพิจารณาเป็นอันดับแรกคือ อุปสงค์(DEMAND) ของผู้ที่คาดว่าจะเป็นกลุ่มเป้าหมายของโครงการใน ZONEนั้นว่ามีมากเพียงพอหรือไม่

4.2.2.3 ความเหมาะสมด้านข้อจำกัดของที่ตั้ง การพิจารณาความเหมาะสมด้านข้อจำกัดของที่ตั้งหรือพิจารณาถึงอุปทาน (SUPPY) ของตัวที่ตั้งโครงการว่ามีความเหมาะสมสำหรับการจัดตั้งโครงการ เช่น ที่ตั้งมีเรื่องราวที่สอดคล้องกับโครงการเราหรือไม่

4.2.3 ความเหมาะสมในด้านสาธารณูปโภคสาธารณูปการ

ความเหมาะสมทางด้านระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ เช่น ถนนสาธารณะ ไฟฟ้า ประปา ท่อระบายน้ำ คู่สายโทรศัพท์ รวมถึงระบบกำจัดน้ำเสีย ในขณะเดียวกันควรมีองค์ประกอบในด้านการบริการสาธารณชน เช่น สถานีตำรวจ สถานีดับเพลิง โรงพยาบาล โรงเรียน เป็นต้น

- การให้บริการน้ำประปา

การบริการน้ำประปาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ดำเนินการโดยการประปานครหลวง ซึ่งมีขอบเขตการให้บริการในพื้นที่กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ และนนทบุรี รวมพื้นที่ 3 จังหวัด ประมาณ 3,192 ตารางกิโลเมตร และจากการศึกษาสถิติของการประปานครหลวง ณ ปี พ.ศ. 2544 พบว่า การประปานครหลวงสามารถให้บริการน้ำประปาในพื้นที่ประมาณ 1,280 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็นร้อยละ 40 ของพื้นที่รับผิดชอบโดยมีปริมาณการผลิต 1,482 ล้านลูกบาศก์เมตร ปริมาณการจำหน่ายน้ำประปา ประมาณ 930 ล้านลูกบาศก์เมตร และมีผู้รับผิดชอบ 1.44 ล้านรายสำหรับพื้นที่บริการประปาในเขตกรุงเทพมหานครนั้น ครอบคลุมพื้นที่ 900.7 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็นร้อยละ 57 ของพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยพื้นที่ส่วนใหญ่ได้รับบริการแล้ว คงเหลือพื้นที่ชานเมืองในเขตมีนบุรี เขตคลองสามวา เขตหนองจอก เขตลาดกระบัง และพื้นที่ด้านใต้ ของเขตบางขุนเทียน ที่ยังไม่ได้รับการให้บริการ ทั้งนี้เนื่องจากการประปานครหลวง เห็นว่าเป็นพื้นที่ ที่มีการพัฒนา เบาบาง และกระจัดกระจาย และเป็นพื้นที่เกษตรกรรม การวางระบบท่อจ่ายน้ำมีต้นทุนในการดำเนินการสูง และในพื้นที่บริการ 900.7 ตารางกิโลเมตร ดังกล่าว มีปริมาณการจำหน่ายน้ำประปาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 743.65 ล้านลูกบาศก์เมตร มีผู้ใช้น้ำ 1.085 ล้านราย และปริมาณน้ำใช้เฉลี่ย 57 ลูกบาศก์เมตรต่อรายต่อเดือน

- การให้บริการไฟฟ้า

การบริการกระแสไฟฟ้าในพื้นที่กรุงเทพมหานคร อยู่ภายใต้การดำเนินงานของ การไฟฟ้านครหลวง ซึ่งมีขอบเขตให้บริการ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ และนนทบุรี สามารถให้บริการกระแสไฟฟ้า ได้ครอบคลุมพื้นที่ รับผิดชอบทั้งหมด (3,192 กม2) โดยจ่ายกระแสไฟฟ้าได้ 11,665 เอ็มจี 10 มีประชากรผู้ใช้บริการในปี พ.ศ. 2544

จำนวน 7.64 ล้านคน และจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า 2.23 ล้านคน สำหรับพื้นที่กรุงเทพมหานครนั้น ในปี พ.ศ. 2544 มีผู้ใช้ไฟฟ้าจำนวน 1.77 ล้านราย โดยผู้ใช้ไฟฟ้าส่วนใหญ่ คือ บ้านพักอาศัย คิดเป็นร้อยละ 78.9 ของผู้ใช้ไฟฟ้าทั้งหมด แต่หากพิจารณาจากจำนวนหน่วยการใช้ ปรากฏว่าผู้ประกอบกิจการขนาดต่างๆ เป็นผู้ใช้กระแสไฟฟ้าเป็นส่วนใหญ่ โดยคิดเป็นร้อยละ 70.77 ของหน่วยจำหน่ายทั้งหมด

- การบริการโทรศัพท์

บริษัท ท.ศ.ท. คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เป็นหน่วยงานหลักในการให้บริการด้านโทรศัพท์แก่ประชาชน โดยแบ่งพื้นที่บริการเป็นเขตนครหลวงและภูมิภาค ในพื้นที่นครหลวงครอบคลุมพื้นที่กรุงเทพมหานคร ปทุมธานี นนทบุรี และสมุทรปราการ นอกจากนี้ยังให้สัมปทาน บริษัท เทเลคอมเอเชีย จำกัด จำนวน 2.6 ล้านหมายเลข ทำให้ปัจจุบัน พื้นที่เขตนครหลวง มีเลขหมายโทรศัพท์ทั้งหมด 4.41 ล้านเลขหมาย โดยเปิดให้บริการแล้ว 3.47 ล้านเลขหมาย แบ่งเป็นโทรศัพท์ธรรมดา 3.39 ล้านเลขหมาย และโทรศัพท์สาธารณะ 79,590 เลขหมาย มีเลขหมายว่าง 947,943 เลขหมาย นอกจากระบบโทรศัพท์พื้นฐานแล้ว ในปัจจุบันมีการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ ซึ่งมีประมาณ 7 ล้านเลขหมายในเขตนครหลวง มีระบบโทรศัพท์ติดตามตัว (Paging Service) โทรศัพท์พื้นฐานติดตามตัว (PCT)

การบริการสื่อสารข้อมูล (Data Net) การสื่อสารด้วยดาวเทียม ฯลฯ เพื่อรองรับความต้องการของประชาชนและภาคธุรกิจ

- การให้บริการด้านการศึกษา

การบริการด้านการศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบว่าในปีการศึกษา 2544 มีจำนวนสถานศึกษาทั้งสิ้น 1,634 แห่ง จำนวนนักเรียน นิสิต และนักศึกษาทั้งสิ้น 2,075,326 คน กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด คือ กลุ่มเขตเมืองชั้นในตะวันออก มีจำนวน 687,808 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 33.54 ของจำนวนนักเรียน นิสิต และนักศึกษาทั้งหมดในเขตกรุงเทพมหานคร

- ระดับประถมศึกษา เขตรัศมีการให้บริการ 1 กิโลเมตร พบว่าในเขตชั้นใน การให้บริการ ของโรงเรียน ระดับประถมศึกษา สามารถให้บริการได้ทั่วถึง และค่อนข้างหนาแน่น ขณะที่เขตต่อเมือง บางบริเวณและชานเมือง ยังมีพื้นที่อยู่ นอกเขตรัศมีการให้บริการ

- ระดับมัธยมศึกษา เขตรัศมีการให้บริการ 1.5 กิโลเมตร ซึ่งพิจารณาแล้ว พบว่า ในเขตเมืองชั้นใน การให้บริการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สามารถให้บริการได้ทั่วถึง และค่อนข้างหนาแน่น ขณะที่พื้นที่

เขตต่อเมืองบางบริเวณและเขตชานเมืองยังมีพื้นที่อยู่นอกเขตรัศมีการให้บริการ

- การให้บริการด้านสาธารณสุข

การบริการสาธารณสุขในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยการบริการขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นบริการ ระดับล่างสุด ของระบบบริการ สาธารณสุขของรัฐ ได้แก่ ศูนย์บริการสาธารณสุขและสถานีอนามัย การบริการขั้นทุติยภูมิ ได้แก่ โรงพยาบาล ซึ่งมีแพทย์ประจำและเตียงผู้ป่วย และการบริการขั้นชำนาญเฉพาะ ซึ่งได้แก่ สถานพยาบาลและสถานบำบัดโรคเฉพาะทาง โดยในปี พ.ศ. 2541 มีจำนวนศูนย์บริการสาธารณสุขและสถานีอนามัยจำนวน 144 แห่ง โรงพยาบาลจำนวน 173 แห่ง (โรงพยาบาลของรัฐ 42 แห่ง และโรงพยาบาลเอกชน 131 แห่ง) นอกจากนี้ยังมีคลินิกเอกชนอยู่ประมาณ 3,000 แห่ง จำนวนเตียงผู้ป่วย 34,164 เตียง แพทย์ 7,608 คน

- สวนสาธารณะและที่โล่งเพื่อนันทนาการ

ที่โล่งเพื่อนันทนาการและการรับรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในปี พ.ศ. 2545 จากข้อมูลสำนักสวัสดิการสังคม และสำนักงานเขตต่างๆ ประกอบกับการใช้แผนที่สารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) เพื่อให้ทราบถึงจำนวนและขนาดพื้นที่ของที่โล่งประเภทต่างๆ ที่มีอยู่เป็นรายเขต มีสถิติที่สำคัญ ดังนี้ ในปี พ.ศ. 2545 กรุงเทพมหานครมีสวนสาธารณะทั้งสิ้น 49 แห่ง

4.2.3.1 เขตเมืองชั้นใน มีสาธารณูปโภคและสาธารณูปการอย่างพร้อมเพรียง

4.2.3.2 เขตเมืองชั้นกลาง มีสาธารณูปโภคและสาธารณูปการอย่างพร้อมเพรียง

4.2.3.3 เขตเมืองชั้นนอก มีสาธารณูปโภคและสาธารณูปการอย่างพร้อมเพรียง

แผนที่ ที่ 4.3 แสดงตำแหน่งการใช้ประโยชน์ที่ดินให้รองรับโครงข่ายระบบขนส่งมวลชน

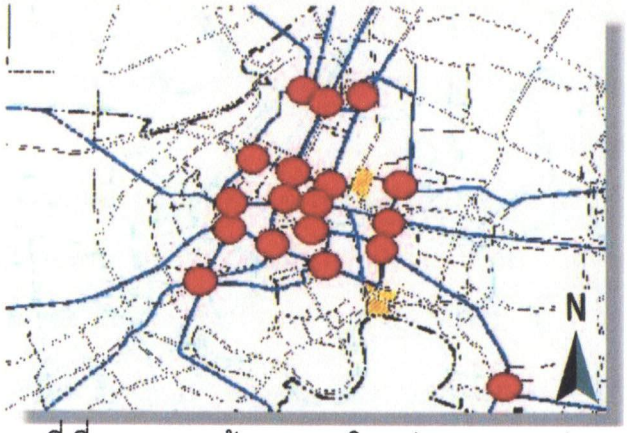

แผนที่ ที่ 4.4 แสดงเส้นทางของโครงข่ายระบบขนส่งมวลชน

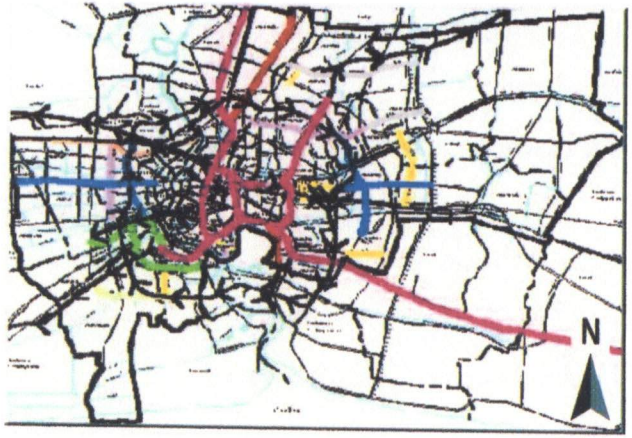

ที่มา : สำนักผังเมือง , 2550.

4.2.4 ความเหมาะสมทางด้านการเข้าถึงตัวที่ตั้ง

ลักษณะการเข้าถึงที่ตั้งพิจารณาได้จากระบบโครงข่ายถนน ระบบการขนส่ง และระบบการจราจรโดยรอบที่มุ่งสู่ตัวที่ตั้งโครงการ การที่ตั้งอยู่ติดถนนสายหลักของการจราจรย่อมมีความสะดวกสบายในการเข้าถึงตัวอาคาร

4.2.4.1 เขตเมืองชั้นใน

มีการจราจรที่หนาแน่น โดยเฉพาะเขตพระนคร ป้อมปราบ เขตสัมพันธวงศ์ เขตสาธร เขตพญาไท แต่มีความเป็นศูนย์กลางสูงสามรถติดต่อกับเขตเมืองชั้นกลางได้โดยระบบขนส่งมวลชนต่างๆ เช่น รถไฟฟ้าBTS รถไฟฟ้าใต้ดิน และทางยกระดับต่างๆ

4.2.4.2 เขตเมืองชั้นกลาง

มีการจราจรหนาแน่นพอสมควร มีความเป็นศูนย์กลางน้อยกว่าเขตเมืองชั้นใน แต่สามารถเข้าถึงและติดต่อง่ายกว่าเขตเมืองชั้นนอก มีการจราจรที่เบาบาง มีการพัฒนาด้านระบบขนส่งมวลชนอย่างต่อเนื่อง

4.2.5 ความเหมาะสมทางด้านการจัดหาทรัพยากรก่อสร้าง

การที่ตั้งอยู่ติดถนนสายหลักของการจราจร ย่อมมีความสะดวกสบายในการเข้าถึงตัวอาคารมากกว่าที่อยู่ในซอย

4.2.5.1 เขตเมืองชั้นใน

การจัดหาทรัพยากรต้องขนส่งมาจากเขตเมืองชั้นนอก

4.2.5.2 เขตเมืองชั้นกลาง

การจัดหาทรัพยากรต้องขนส่งมาจากเขตเมืองชั้นนอก

4.2.5.3 เขตเมืองชั้นนอก

การจัดหาทรัพยากรเป็นไปอย่างสะดวก

4.3 การพิจารณาทางด้านสังคมและวัฒนธรรม

4.3.1 ปัจจัยทางด้านสังคมและวัฒนธรรม

4.3.1.1 ประชากร

- เขตเมืองชั้นใน มีจำนวนประชากรทั้งสิ้นประมาณ 2,199,850 คิดเป็นร้อยละ 41.02 ของกรุงเทพฯ เขตที่มีประชากรสูงสุดคือ เขตดุสิต เขตพญาไท เขตธนบุรี เขตห้วยขวาง ตามลำดับ เขตสัมพันธวงศ์มีประชากรน้อยที่สุด

- เขตเมืองชั้นกลาง เป็นกลุ่มที่มีประชากรมากที่สุด จำนวน 2,582,984 คน คิดเป็นร้อยละ 48.6 หรือเกือบครึ่งหนึ่งของ

ประชากรมากที่สุด เขตที่มีประชากรสูงสุดได้แก่ เขตพระโขนง เขตยานนาวา เขตบางกะปิตามลำดับ

- เขตเมืองชั้นนอก มีประชากรประมาณ 58,634 คน คิดเป็นร้อยละ 10.85 ของกรุงเทพฯ เขตที่มีประชากรสูงสุด ได้แก่ เขตบางขุนเทียน เขตตลิ่งชัน เขตมีนบุรีตามลำดับ

4.3.1.2 ความหนาแน่นของประชากร

- เขตเมืองชั้นใน มีความหนาแน่นของประชากรสูงสุด 20,771 คน/ตรม. แม้จะมีประชากรน้อยกว่าเขตเมืองชั้นกลาง เขตที่มีประชากรหนาแน่นมากที่สุด คือ เขตป้อมปราบ เขตสัมพันธวงศ์ เขตดุสิต เขตพญาไทตามลำดับ

- เขตเมืองชั้นกลาง มีความหนาแน่นของประชากร 4,171 คน/ตร.กม. เขตที่มีประชากรหนาแน่นมากที่สุด คือ เขตบางกอกน้อย เขตยานนาวา เขตภาษีเจริญ เขตพระโขนงตามลำดับ โดยมีเขตบางกะปิน้อยที่สุด

- เขตเมืองชั้นนอก มีความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ย 668 คน/ตรม. เขตที่มีประชากรหนาแน่นมากที่สุด คือ เขตบางขุนเทียน หนองแขม เขตตลิ่งชัน

4.3.2 ข้อพิจารณาด้านสังคมและวัฒนธรรม

ในการจัดทำโครงการ ไม่ว่าจะเป็นโครงการลักษณะใดก็ตาม ย่อมจัดเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ควรนำขึ้นมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจเลือกที่ตั้งโครงการ ข้อพิจารณาด้านสังคมและวัฒนธรรมประกอบด้วย

4.3.2.1 ความเหมาะสมด้านลักษณะของผู้ใช้โครงการ

ในการกำหนดที่ตั้งโครงการจำเป็นต้องทำการศึกษาสภาพสังคมและวัฒนธรรมของผู้ที่อยู่อาศัยในบริเวณนั้น ตั้งแต่ข้อมูลพื้นฐานประชากร เช่น อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สภาพสังคม การดำรงชีวิตประจำวัน ศาสนา เป็นต้น

4.3.2.2 ความเหมาะสมของสังคมบริเวณที่ตั้งที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ

4.3.2.3 ความเหมาะสมของเรื่องราวบริเวณที่ตั้งที่สอดคล้องกับโครงการ

4.3.2.4 ความเหมาะสมด้านประเภทของอาคารใกล้เคียง ประเภทของอาคารในบริเวณข้างเคียงนับเป็นสิ่งจำเป็นประการหนึ่งที่มีผลกระทบต่อโครงการที่จัดทำขึ้นใหม่ในบริเวณนั้น เช่น โครงการประเภทสถาบันศึกษาไม่ควรอยู่ใกล้กับสถานบันเทิงประเภท อาบ อบ นวด หรือโรงแรมม่านรูด

4.3.2.5 ความเหมาะสมด้านเอกลักษณ์ของท้องถิ่นแต่ละท้องถิ่นย่อมมีเอกลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมเฉพาะของตัวเอง เอกลักษณ์ดังกล่าวอาจแสดงออกมาในรูปแบบของย่านที่คงไว้ซึ่งความมีคุณค่าสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเช่น บริเวณเกาะรัตนโกสินทร์

4.4 การพิจารณาทางด้านสภาพแวดล้อมและผลกระทบต่อชุมชน

4.4.1 ปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อม

4.4.1.1 เขตเมืองชั้นใน มีคุณค่าทางวัฒนธรรมและสุนทรียภาพสูง เช่น วัดพระแก้ว พระอนันตสมาคม สนามหลวง เป็นต้น แต่มีปัญหาเรื่องมลพิษ

4.4.1.2 เขตเมืองชั้นกลาง มีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมและสุนทรียภาพน้อยกว่าเขตเมืองชั้นในสถานที่สำคัญได้แก่ สวนหลวงร.9 สนามกีฬาหัวหมาก สวนจตุจักร เป็นต้น

4.4.1.3 เขตเมืองชั้นนอก มีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมน้อยมากแต่ไม่ค่อยมีปัญหาเรื่องมลพิษ

4.4.2 ข้อพิจารณาทางด้านสภาพแวดล้อม

ในที่นี้จะพิจารณาถึงความเหมาะสม 2 ด้าน

4.4.2.1 ความเหมาะสมด้านลักษณะสภาวะแวดล้อม ปัญหาด้านมลภาวะแวดล้อมโดยรอบที่ตั้งนั้นอาจเป็นปัญหานับตั้งแต่เสียง กลิ่น ควัน ฝุ่น ความสั่นสะเทือนรวมทั้งความร้อนที่สะท้อนมาจากอาคารข้างเคียงเป็นต้น

4.4.2.2 ผลกระทบด้านการเปลี่ยนแปลงของชุมชนในอนาคต

ปัญหาเนื่องจากผลกระทบที่เกิดขึ้นเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของชุมชนเกิดขึ้นนับตั้งแต่ปัญหาทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ชุมชนโดยทั่วไปมักจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอทั้งในด้านบวกและด้านลบ กล่าวคือจะมีทั้งการขยายตัวและหดตัวของชุมชนอยู่ตลอดเวลาและการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

4.5 การเลือกที่ตั้งและวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ

4.5.1 การพิจารณาเลือกเขตที่ตั้ง

จากการวิเคราะห์ด้านต่างๆทำให้สามารถกำหนดเขตที่ตั้งของโครงการ คือ เขตเมืองชั้นใน ซึ่งเหมาะสมกับโครงการศูนย์ศิลปวัฒนธรรมการแสดงภาคใต้มากที่สุด

4.5.2 การพิจารณาเลือกย่านที่ตั้ง

กำหนดเขตที่ตั้งให้อยู่ในย่าน CBD หรือย่านศูนย์กลางธุรกิจ

แผนที่ ที่ 4.5 แสดงรัศมีการแบ่งการปกครองกรุงเทพมหานคร

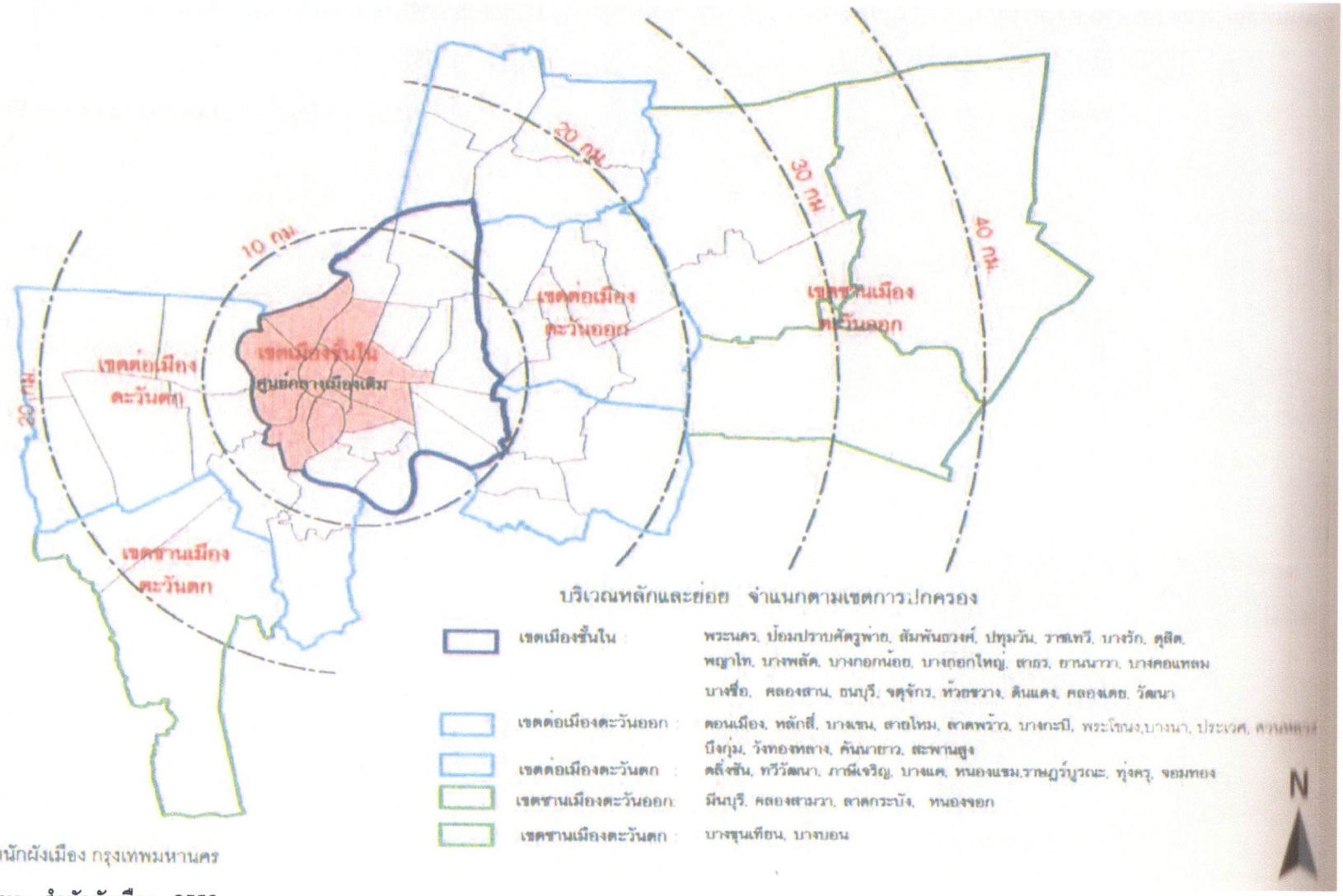

ที่มา : สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร

ที่มา : สำนักผังเมือง , 2550.

แผนที่ ที่ 4.6 แสดงภาพที่ตั้งโครงการ SITE A

ที่มา : Google earth , 2552

รูปภาพที่ 4.1 แสดงภาพที่ตั้งโครงการ SITE A

ที่มา : ภาพถ่ายจากสถานที่จริง , 4 กรกฎาคม 2552

4.5.3 **การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการ**

4.5.3.1 ที่ตั้ง A

สมาคมชาวปักษ์ใต้ในพระบรมราชูปถัมภ์พุทธมณฑล

สาย 2 ขนาด 1,690 ตร.ม.

ข้อดี -เป็นที่นัดพบของคนภาคใต้

-อยู่ในเส้นทางในการจะเดินทางลงสู่จังหวัดภาคใต้โดยทางบก

-ส่วนใหญ่ที่นี่จะมีการแสดงศิลปวัฒนธรรมใต้อยู่ประจำ

ข้อเสีย -เป็นที่นัดพบและเป็นที่รู้จักเฉพาะของคนภาคใต้

-นักท่องเที่ยวจะเดินทางไกลเพื่อที่จะมาถึงที่นี่

-มีพื้นที่เพียง 1,690 ตร.ม

แผนที่ ที่ 4.7 แสดงภาพที่ตั้งโครงการ SITE B

ที่มา : Google earth , 2552

รูปภาพที่ 4.2 แสดงภาพที่ตั้งโครงการ SITE B

ที่มา : ภาพถ่ายจากสถานที่จริง , 5 กรกฎาคม 2552

4.5.3.2 ที่ตั้ง B

โรงภาพยนตร์ออสการ์เก่า มักกะสันขนาด 9,480 ตร.ม.

ข้อดี -มี SPACE ที่เหมาะแก่การทำโรงละคร

-มีพื้นที่ทั้งหมด 9,480 ตร.ม

ข้อเสีย -สถานที่ไม่ได้เป็นแหล่งที่น่าสังเกต

-ไม่สะดวกต่อการเดินทาง

-อยู่ใกล้กลับสถานเริงรมย์

แผนที่ ที่ 4.8 แสดงภาพที่ตั้งโครงการ SITE C

ที่มา : Google earth , 2552

รูปภาพที่ 4.3 แสดงภาพที่ตั้งโครงการ SITE C

ที่มา : ภาพถ่ายจากสถานที่จริง , 5 กรกฎาคม 2552

4.5.3.2 ที่ตั้ง C

โรงภาพยนตร์เก่าที่ ถนนดินสอ ราชดำเนิน ขนาด 1,700 ตร.ม.

ข้อดี -อยู่ในบริเวณเกาะรัตนโกสินทร์ ซึ่งเป็นย่านประวัติศาสตร์และเป็นย่านอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม

-เป็นแหล่งที่นักท่องเที่ยวสนใจมากศึกษาประวัติศาสตร์

-การเดินทางสะดวกมีรถประจำทางหลายสายผ่าน

ข้อเสีย -พื้นที่มีเพียง 1,700 ตร.ม.

แผนที่ ที่ 4.9 แสดงภาพที่ตั้งโครงการ SITE D

ที่มา : Google earth , 2552

รูปภาพที่ 4.4 แสดงภาพที่ตั้งโครงการ SITE D

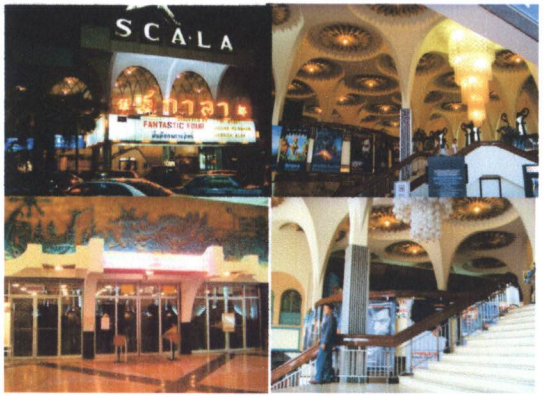

ที่มา : ภาพถ่ายจากสถานที่จริง , 11 กรกฎาคม 2552

4.5.3.2 ที่ตั้ง D

โรงภาพยนตร์สกาล่า สยามสแควร์ ซอย1 ขนาด 6,094 ตร.ม. รวม 2 ชั้น

ข้อดี
- -เป็นสถานที่ที่เดินทางเข้าถึงสะดวก มีทั้งรถประจำทาง รถไฟฟ้าBTS
- -เป็นสถานที่ที่เป็นศูนย์รวมของบุคคลทุกเพศทุกวัย
- -มี SPACE ที่เหมาะแก่การทำโรงละคร
- -เป็นศูนย์รวมของสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ
- -มีพื้นที่ทั้งหมด 6,094 ตร.ม. รวม 2ชั้น

ข้อเสีย
- -พื้นที่บ้างส่วนสมควรที่ปรับปรุงเพราะเก่า
- -ประวัติ เรื่องราว และลักษณะการใช้งานไม่สอดคล้องกับโครงการ

แผนที่ ที่ 4.10 แสดงภาพที่ตั้งโครงการ SITE E

ที่มา : Google earth , 2552

รูปภาพที่ 4.5 แสดงภาพที่ตั้งโครงการ SITE E

ที่มา : ภาพถ่ายจากสถานที่จริง , 12 กรกฎาคม 2552

4.5.3.2 ที่ตั้ง E

หอประชุมเล็กของศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย ถนนรัชดาภิเษก ขนาด 2,345 ตร.ม.

ข้อดี -เป็นสถานที่ที่เดินทางเข้าถึงสะดวกมีทั้งรถประจำทาง รถไฟฟ้าใต้ดิน

-เป็นสถานที่ที่เป็นศูนย์รวมของศิลปวัฒนธรรม

-มี SPACE ที่เหมาะแก่การทำโรงละคร

-เป็นแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวทั้งไทยและเทศ

-มีพื้นที่ทั้งหมด 2,345 ตร.ม.

ข้อเสีย -พื้นที่บ้างส่วนสมควรที่ปรับปรุงเพราะทรุดโทรม

แผนที่ ที่ 4.11 แผนที่แสดงที่ตั้งของโครงการ

ที่มา : Google earth , 2552

4.5.4 การเลือกที่ตั้งโครงการ

4.5.4.1 เลือกที่ตั้ง E หอประชุมเล็กของศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย ถนนรัชดาภิเษก ขนาด 2,345 ตร.ม. ซึ่งอยู่ในเขตเมืองชั้นในและอยู่ในย่าน CBDย่านธุรกิจ

อาณาเขต

ทิศเหนือติด	บริษัทรถไฟฟ้ากรุงเทพจำกัด(มหาชน)
ทิศตะวันออก	ติดกับสยามนิรมิต
ทิศใต้	ติดกับบริเวณของห้างสรรพสินค้าโรบินสัน สาขารัชดาภิเษก
ทิศตะวันตก	ติดกับห้างสรรพสินค้า Esplanade

4.5.4.2 การเข้าถึงโครงการ

การคมนาคมเดินทางโดยใช้เส้นทางของถนนรัชดาภิเษกหรือเดินทางโดยโดยสารรถไฟฟ้าใต้ดิน ลงสถานีศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทยและเดินย้อนเส้นทางไปอีกจะถึงโครงการ ดังนั้นจึงมีความเหมาะสมกับการจัดตั้งโครงการและเหมาะกับการอยู่ใน ZONE ของการแสดงศิลปวัฒนธรรม

โดยกิจกรรมในพื้นที่แล้วเป็นเขตที่เป็นแหล่งชุมชน เป็นแหล่งที่สามารถเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม

แผนที่ ที่ 4.12 แผนที่แสดงที่ตั้งของโครงการและการเข้าถึง

ที่มา : Google earth , 2552

แผนที่ ที่ 4.13 แผนที่ผังสีจังหวัดกรุงเทพมหานคร

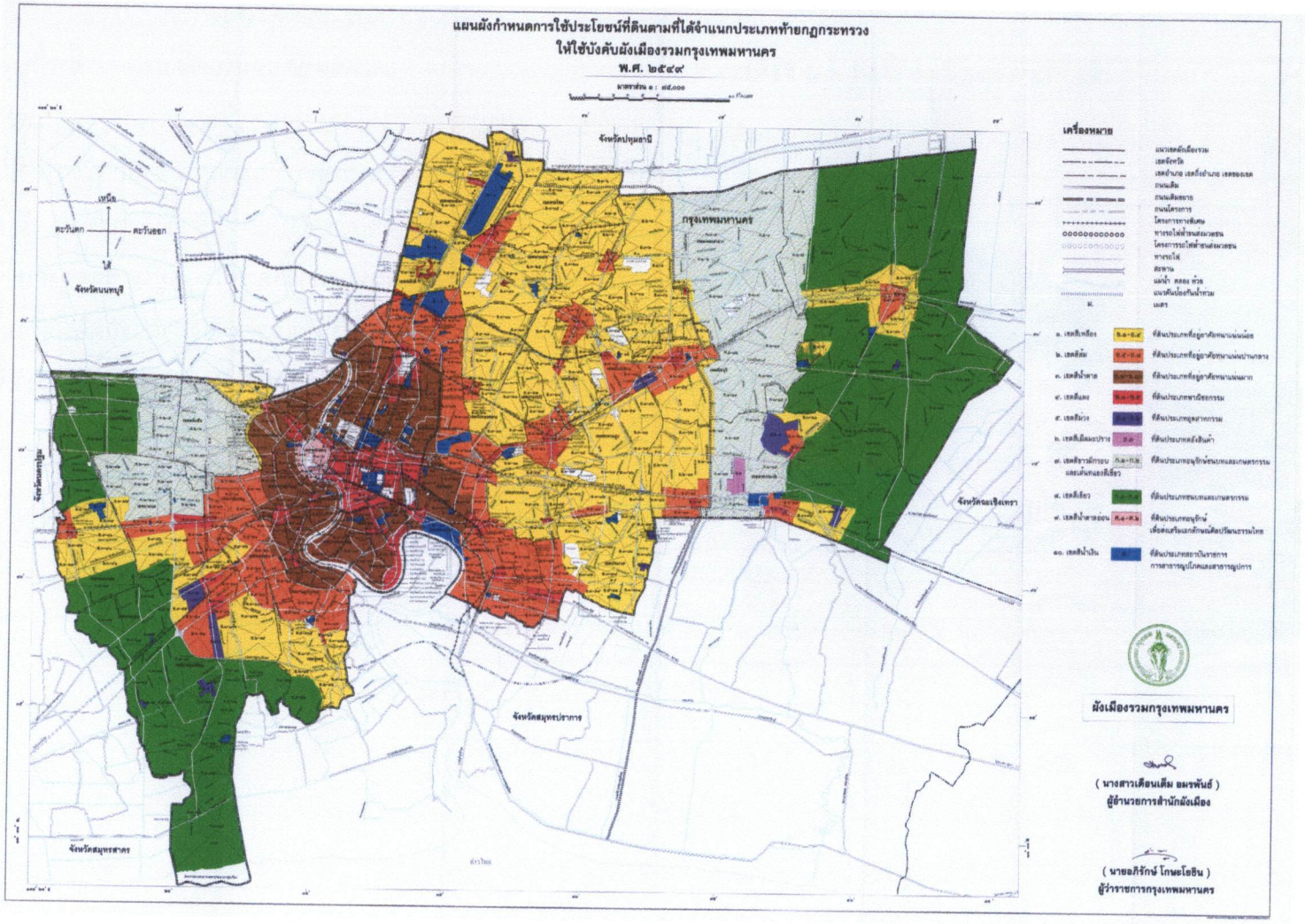

ที่มา : กรมผังเมือง พ.ศ. 2549.

แผนที่ ที่ 4.14 แผนที่ผังสีแสดงเขตที่ตั้งโครงการ

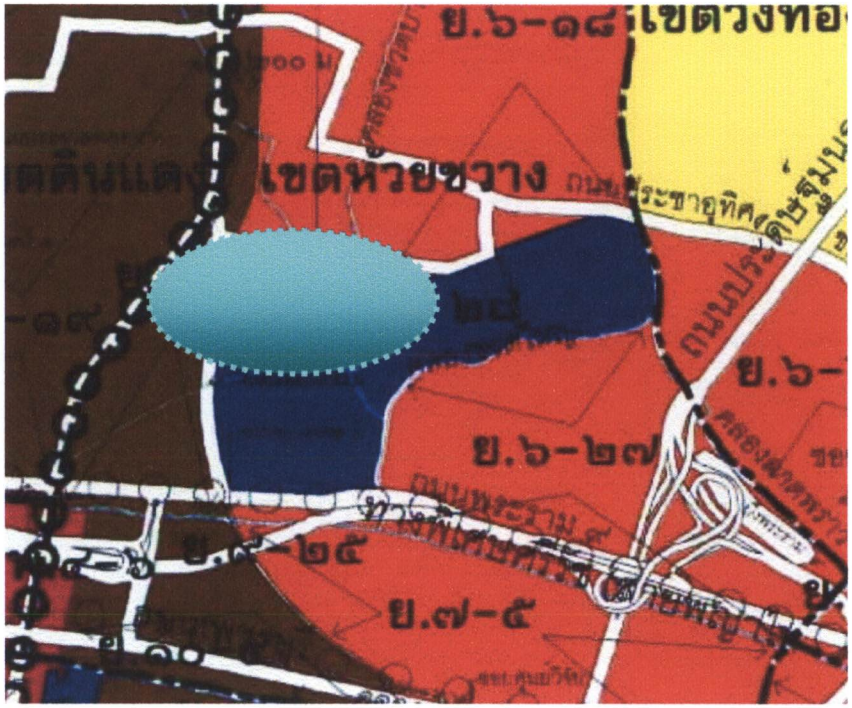

ที่มา : กรมผังเมือง พ.ศ. 2549.

4.5.4.3 วิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ

แนวเขตที่ดินอยู่ในเขตผังสีส้ม ซึ่งเป็นพื้นที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลางซึ่งตอบสนองโครงการได้ดี เพราะในเขตบริเวณพื้นที่นี้ค่อนข้างมีการเดินทางที่สะดวก มีทั้งสถานีรถไฟฟ้าใต้ดินและรถประจำทางผ่านหลายสายดังนั้นการเข้าถึงจึงสะดวก นักท่องเที่ยวทั้งไทยและเทศสามารถเดินทางมาได้สะดวก อยู่ในเขตของสถานที่ที่เป็นศูนย์ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติโดยเฉพาะ จึงสามารถตอบจุดประสงค์ที่จะต้องการให้นักท่องเที่ยวบุคคลรุ่นหลังได้มีการอนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมภาคใต้นี้ให้คงอยู่ต่อไป

ภาพที่ 5.1 แสดงทัศนียภาพของโครงการ

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง, 10 มกราคม 2553

บทที่ 5 การศึกษารายละเอียดของโครงการ

ในบทนี้จะกล่าวถึงรายละเอียดของโครงการศูนย์ศิลปวัฒนธรรมการแสดงภาคใต้ ซึ่งประกอบไปด้วย การหาองค์ประกอบของโครงการ ศึกษาพฤติกรรม วิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยเพื่อกำหนดขอบเขตโครงการ ซึ่งจะประกอบไปด้วย การกำหนดองค์ประกอบของโครงการ การวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้ใช้อาคาร การวิเคราะห์อัตราผู้ใช้โครงการ การวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยของโครงการ ดังนี้

5.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ

5.1.1 เพื่อเป็นการสร้างภาพลักษณ์ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมการแสดงภาคใต้ที่สื่อถึงความเป็นภาคใต้

5.1.2 เพื่อเป็นการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ให้เป็นแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องแก่สังคม โดยเน้นเรื่องศิลปวัฒนธรรมการแสดงภาคใต้ถ่ายทอดออกมาผ่านรูปแบบศิลปะการแสดง

5.2 การกำหนดองค์ประกอบของโครงการ

ในการวิเคราะห์หาองค์ประกอบของโครงการนั้น เพื่อกำหนดองค์ประกอบที่สามารถตอบสนองผู้เข้าใช้โครงการ และวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยเพื่อกำหนดขอบเขตของโครงการได้

5.2.1 **องค์ประกอบหลัก** คือ องค์ประกอบที่เกิดจากความต้องการ และความจำเป็นของโครงการ ซึ่งเป็นผลจากนโยบายการจัดตั้งโครงการเพื่อรองรับหน่วยงานภายในโครงการโดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่5.1 แสดงองค์ประกอบหลักของโครงการ

ความต้องการและจุดประสงค์ของโครงการ	องค์ประกอบตอบสนอง
1. มีความเหมาะสมในการจัดแสดงมหรสพ 2. มีส่วนแสดงที่สามารถจัดแสดงเป็นพิพิธภัณฑ์ได้ ซึ่งเป็นประวัติและความเป็นมาต่างๆที่เกี่ยวข้อง 3. เป็นสถานที่ที่ผลิตอุปกรณ์และของที่ใช้เกี่ยวกับการแสดง 4. เป็นสถานที่ที่มีส่วนบริหาร กำหนดนโยบาย และการวางแผนงานต่างๆ 5. เป็นสถานที่รวบรวม เผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้ศึกษาค้นคว้า 6. เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมการแสดงของภาคใต้โดยเฉพาะเพื่อส่งเสริมและถ่ายทอดแก่บุคคลรุ่นหลัง	1. โรงละคร 2. ส่วนพิพิธภัณฑ์ด้านหน้าโครงการ 3. ห้องสาธิตและผลิตอุปกรณ์การแสดง 4. ส่วนสำนักงานบริหาร 5. ห้องสมุด 6. ห้องสอนการแสดงสำหรับผู้ที่สนใจ

5.2.2 **องค์ประกอบรอง** คือองค์ประกอบที่สร้างความสมบูรณ์ให้กับโครงการ และอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้โครงการ โดยพิจารณาเพื่อตอบสนองต่อพฤติกรรม และกิจกรรมของผู้ใช้

ตารางที่5.2 แสดงองค์ประกอบรองของโครงการ

ความต้องการและจุดประสงค์ของโครงการ	องค์ประกอบตอบสนอง
1. ส่วนอำนวยความสะดวกให้กับเจ้าหน้าที่ และลูกค้าที่มาติดต่อ 2. มีส่วนพักผ่อนหย่อนใจ 3. ส่วนอำนวยความสะดวก ด้านบริการต่างๆ	1. ลานจอดรถ โถงทางเข้า ส่วนพักคอย 2. ลานอเนกประสงค์ สนามหญ้า 3. ร้านอาหาร ร้านของที่ระลึก ห้องน้ำ ห้องละหมาด เป็นต้น

สรุปองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบรองของโครงการ ตามวัตถุประสงค์ นโยบาย และรูปแบบการดำเนินการ ดังนี้

1. **ส่วนสำนักงาน** (Administration Section)
   - ส่วนประชาสัมพันธ์
   - ส่วนประชุมสัมมนา
   - ห้องพักพนักงาน
   - ส่วนสำนักงาน
   - ส่วนบริหาร
2. **ส่วนบริการการศึกษา** (Education Service Section)
   - ห้องสมุด
   - ห้องอบรมและฝึกสอนการแสดง
   - ห้องสาธิตและผลิตอุปกรณ์เกี่ยวกับการแสดง
3. **ส่วนบริการสาธารณะ**
   - ที่จอดรถ
   - ลานอเนกประสงค์และสวน
   - ร้านขายของที่ระลึก
   - ร้านอาหาร
   - ห้องน้ำ
   - ห้องละหมาด
4. **ส่วนบริการการแสดง** (Puppet Service)
   - ส่วนโรงละคร
   - ส่วนโรงละครกลางแจ้ง
   - Back Stage
5. **ส่วนพิพิธภัณฑ์** (Museum Section)
6. **ส่วนงานเทคนิค** (Technical Section)
   - ห้องควบคุมแสงและเสียง

5.3 การวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้ใช้อาคาร

การวิเคราะห์พฤติกรรมภายในโครงการนั้น ทำให้ทราบถึงกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นทั้งหมดของผู้ใช้โครงการทุกกลุ่ม

ภาพที่5.2 แสดงพฤติกรรมผู้มาเข้าชมการแสดงในโรงละคร (ผู้ใช้บริการหลัก)

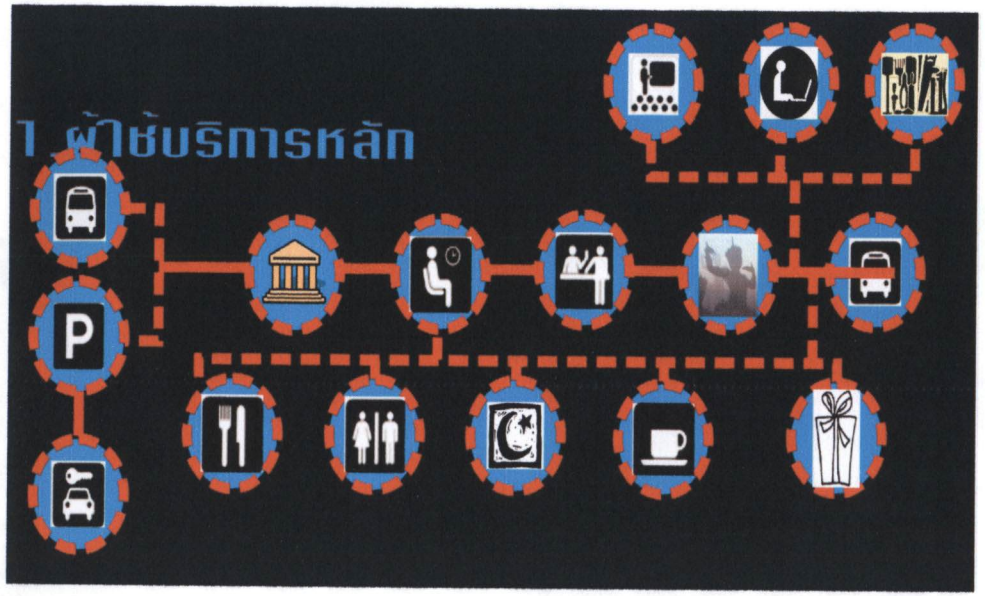

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง, 4 กุมภาพันธ์ 2553

ภาพที่5.3 แสดงพฤติกรรมผู้เข้ามาชมพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ (ผู้ใช้บริการหลัก)

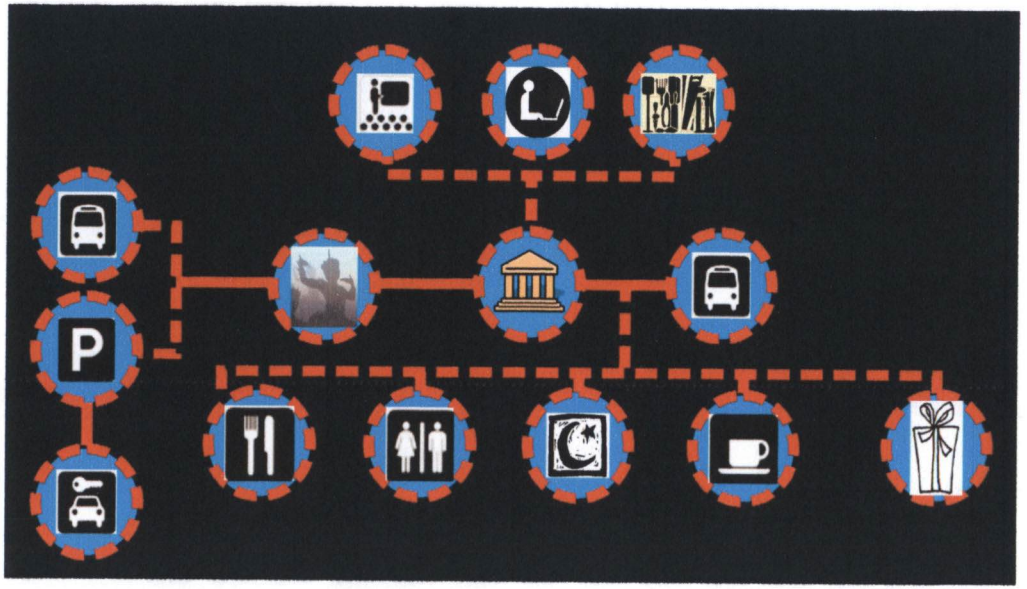

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง, 4 กุมภาพันธ์ 2553

5.4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรม

ภาพที่5.4 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรม

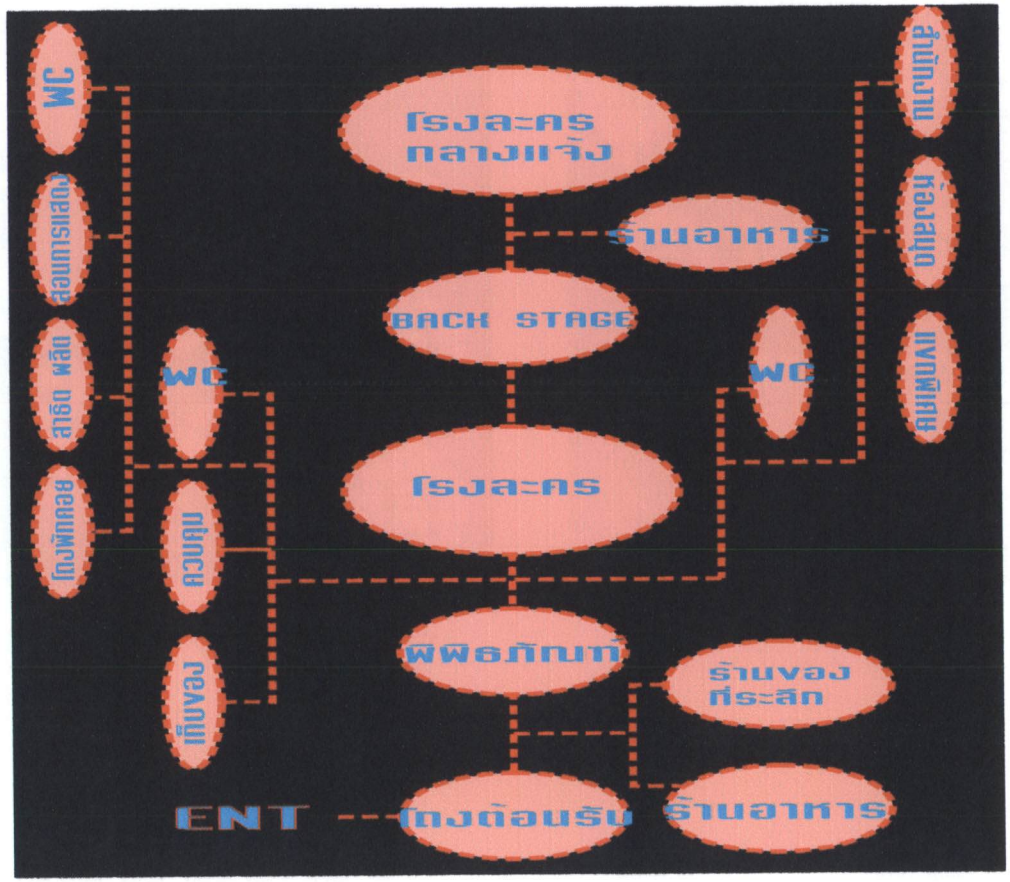

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง, 4 กุมภาพันธ์ 2553

บทที่ 6 การเสนอผลงานการออกแบบสถาปัตยกรรมภายใน

6.1 แนวความคิดในการออกแบบ

การแสดงภาคใต้มีด้วยกันหลากหลายการแสดง แต่ที่ยกนำมาศึกษาเพื่อทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีทั้งหมด 18 ประเภทได้แก่

-มโนราห์	-เพลงร้องเรือ
-ลิเกป่า	-ซัมเป็ง
-หนังตะลุง	-ดาระ
-เพลงบอก	-ลิเกฮูลูหรือดีเกฮูลู
-เพลงนา	-กรือโต๊ะ
-เพลงเรือ	-สิละ
-กาหลอ	-ตือรี
-นายมนต์	-บานอ
-มะโย่ง	-รองเง็ง

และสามารถแบ่งเป็นองค์ประกอบใหญ่ๆได้ 3 องค์ประกอบคือ

6.1.1 **ลีลาท่าทาง** ลีลาท่าทางที่ยักย้ายของแขน ข้อมือ อย่างคล่องแคล่วว่องไวของการทำตัวอ่อนตัวงอ ตามจังหวะที่คึกคักเร้าใจ ทำให้เกิดความรู้สึกที่สนุกสนาน เป็นเอกลักษณ์ที่ใครเห็นแล้วรู้สึกสนุกตื่นตา

ภาพที่ 6.1 แสดงแนวความคิดในการออกแบบโครงการ

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง, 10 มกราคม 2553

ตื่นใจ แปลกประหลาดใจ ประทับใจที่พบเห็นในสิ่งที่เป็นความสามารถเฉพาะตัวเกิดสีสันในตัวของมันเอง

6.1.2 **ประเภทและจังหวะทำนองดนตรี** ประเภทของดนตรีส่วนใหญ่เครื่องตี และเครื่องดนตรีเพียงแค่ไม่กี่ชิ้นของภาคใต้แต่สามารถสร้างผลิตอารมณ์ได้หลากหลาย การกระโดดของทำนอง คำร้องจังหวะที่ขึ้นๆลงๆ กระโดดไปกระโดดมา ทำให้รู้สึกคึกคัก เร้าใจ ปลุกใจกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกอยากมีส่วนร่วมเกิดเป็นสีสันของทำนอง คำร้อง จังหวะสามารถปรับเปลี่ยน แปรเปลี่ยนได้ตลอดเวลาเหมือนดั่งมีเครื่องดนตรีหลายชิ้น เกิดความรู้สึกสนุกคึกคักหลากหลายประเภทของดนตรีส่วนใหญ่เครื่องตี และเครื่องดนตรีเพียงแค่ไม่กี่ชิ้นของภาคใต้แต่สามารถสร้างผลิตอารมณ์ได้หลากหลาย การกระโดดของทำนอง คำร้องจังหวะที่ขึ้นๆลงๆ กระโดดไปกระโดดมา ทำให้รู้สึกคึกคัก เร้าใจ ปลุกใจกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกอยากมีส่วนร่วมเกิดเป็นสีสันของทำนอง คำร้อง จังหวะสามารถปรับเปลี่ยน แปรเปลี่ยนได้ตลอดเวลาเหมือนดั่งมีเครื่องดนตรีหลายชิ้น เกิดความรู้สึกสนุกคึกคักหลากหลาย

6.1.3 **ลักษณะการแต่งกาย** แต่ละการแสดงชุดที่ใช้จะแตกต่างกันแต่ลักษณะคล้ายกับชุดที่ชาวไทยมุสลิมภาคใต้ใช้ใส่กัน ชุดของแต่ละการแสดงมีลักษณะที่เหมือนกันคือ เนื้อผ้าบางเบา มีลวดลาย สีฉูดฉาด ให้ความรู้สึกอ่อนช้อยเกิดความพลิ้วไหว มีสีสันมีความปราดเปรียวอยู่ในความพลิ้วไหว สีสันที่ฉูดฉาด มองแล้วโดดเด่นสะดุดตา ลวดลายที่ไปอยู่ในเนื้อผ้าทำให้เกิดความพลิ้วไหว เกิดสีสันที่พลิ้วไหวลองนึกถึงเนื้อผ้าเวลาร่างกายเคลื่อนไหว เนื้อผ้าก็เคลื่อนไหวตามเกิดการพลิ้วไหวของเนื้อผ้า ลวดลายและสีสันที่อยู่บนนั้นก็พลิ้วไหวไปด้วยเกิดความพลิ้วไหวอย่างปราดเปรียว

สาเหตุที่ทำให้เกิดองค์ปรักอบทั้ง 3 องค์ประกอบนี้คือ

อุปนิสัยที่ส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนใต้ สภาพภูมิศาสตร์ของภาคใต้ดินฟ้าอากาศร้อนจัด ฝนตกชุกลมมรสุมแรงพืชพรรณธัญหารอุดมสมบูรณ์ สิ่งเหล่านี้ส่งอิทธิพลให้ชาวภาคใต้มีอุปนิสัยแข็งกร้าวบึกบึน มีท่วงทีแกร่งข่มความอ่อนโยนมีความเฉียบขาดข่มความอ่อนหวานและการผ่อนปรน เหตุเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การแสดงของภาคใต้เด่น สื่อความคิดและความรู้สึกด้วยภาษาที่ขับร้องเป็นบทกลอน เน้นที่ลำนำและจังหวะ เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการเล่นส่วนมากจึงเป็นเครื่องตี ลีลาการออกท่าร่ายรำก็มีจังหวะที่เฉียบขาดฉับไว

ภาพที่6.2 แสดงกระบวนการและลำดับขั้นตอนการถอดKEYWORD สู่ CONCEPT

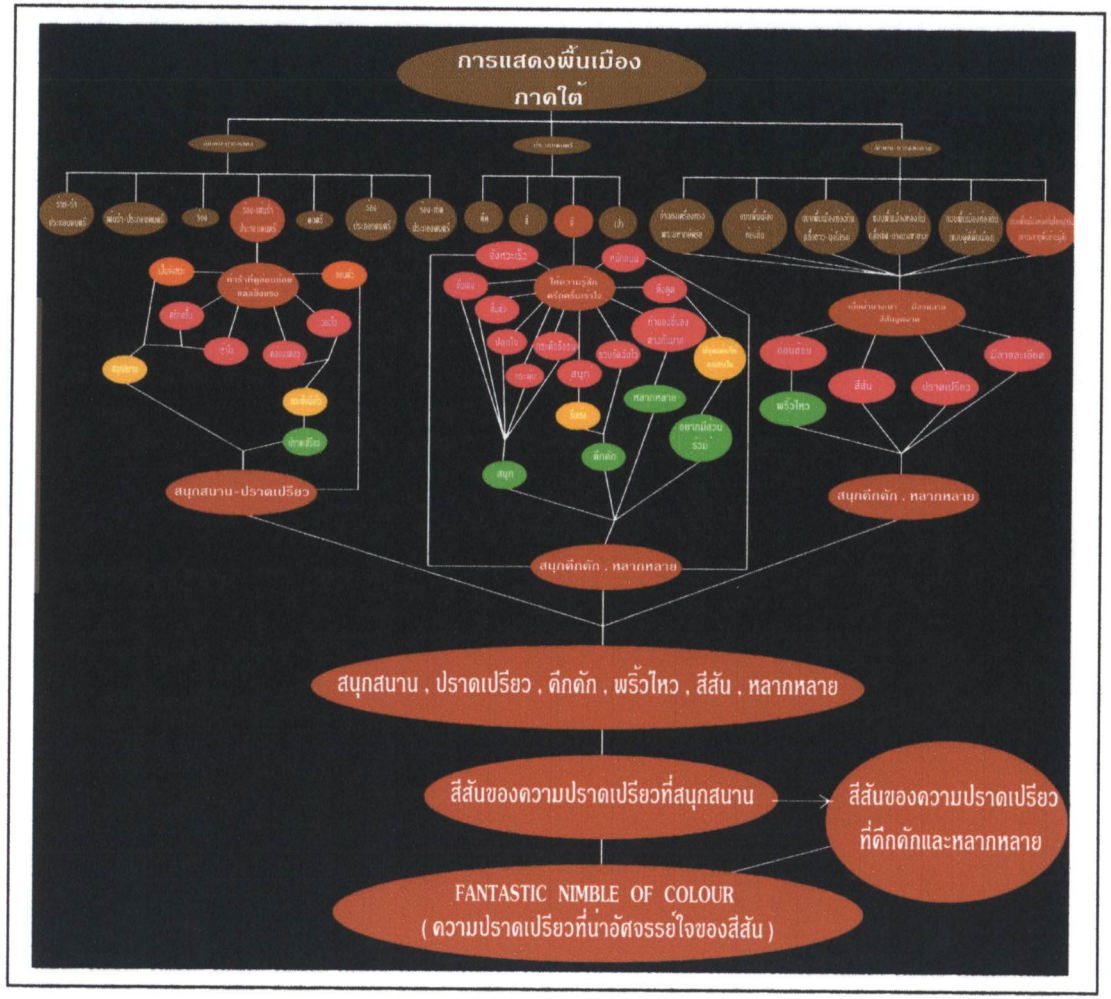

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง, 10 มกราคม 2553

ภาพที่6.3 แสดงTHEMEในการออกแบบ

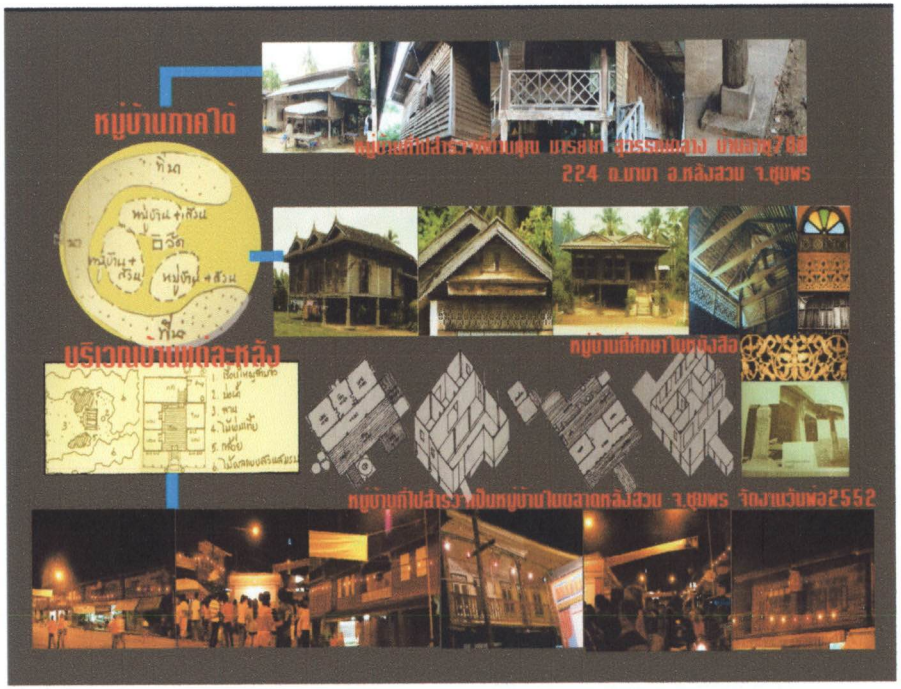

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง, 10 มกราคม 2553

6.2 THEME ในการออกแบบ

"SOUTHERN VILLAGE OF PERFORMANCE" คือ หมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านหนึ่งในภาคใต้ ทุกครัวเรือนทำอาชีพการแสดงแต่ละบ้านจะมีความสามารถแสดงการแสดงที่แตกต่างกัน เชียวชาญคนละอย่างแนวคิดนี้มาจากการนำบรรยากาศหมู่บ้านภาคใต้ และหมู่บ้านภาคใต้ในช่วงที่มีการจัดการแสดงตามเทศกาลต่างๆ เช่น เทศกาลเฉลิมฉลองวันพ่อ ณ วันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ.2552 เวลา 19.30น. ที่ตลาดหลังสวน อ.หลังสวน จังหวัดชุมพร

ภาพที่6.4 แสดงSTYLEในการออกแบบ

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง, 10 มกราคม 2553

6.3 STYLE ในการออกแบบ

"SOUTHERN THAI SIMPLIFY STYLE" เป็นการนำSTYLE บ้านเรือนภาคใต้มาถอดเอกลักษณ์ ถอดรูปแบบ ถอดFROM LINE PATTERN สู่การออกแบบที่ให้ผู้เข้าชมได้ซึมซับและเข้าใจถึงความเป็นภาคใต้อย่างง่ายขึ้น

ภาพที่6.5 แสดงการจัดผังของโครงการ

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง, 21 มกราคม 2553

6.4 การจัดวางพื้นที่ของโครงการ

6.4.1 ผังโครงการ (Lay – out plan)

1. ทางเข้าโครงการใหญ่
2. ศาลาไทย
3. หอประชุมใหญ่
4. ลานกิจกรรมอเนกประสงค์
5. ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมการแสดงภาคใต้(หอประชุมเล็ก)
6. ทางเข้าSERVICE YARD
7. สวนพักผ่อน+ศาลาญี่ปุ่น

ภาพที่6.6 แสดงการจัดผังอาคารชั้นที่ 1

6.4.2 ผังอาคารชั้นที่ 1 (1st Lay out floor plan)

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง, 21 มกราคม 2553

ภาพที่6.7 แสดงการจัดผังอาคารชั้นที่ 2

6.4.3 ผังอาคารชั้นที่ 2 (2nd Lay out floor plan)

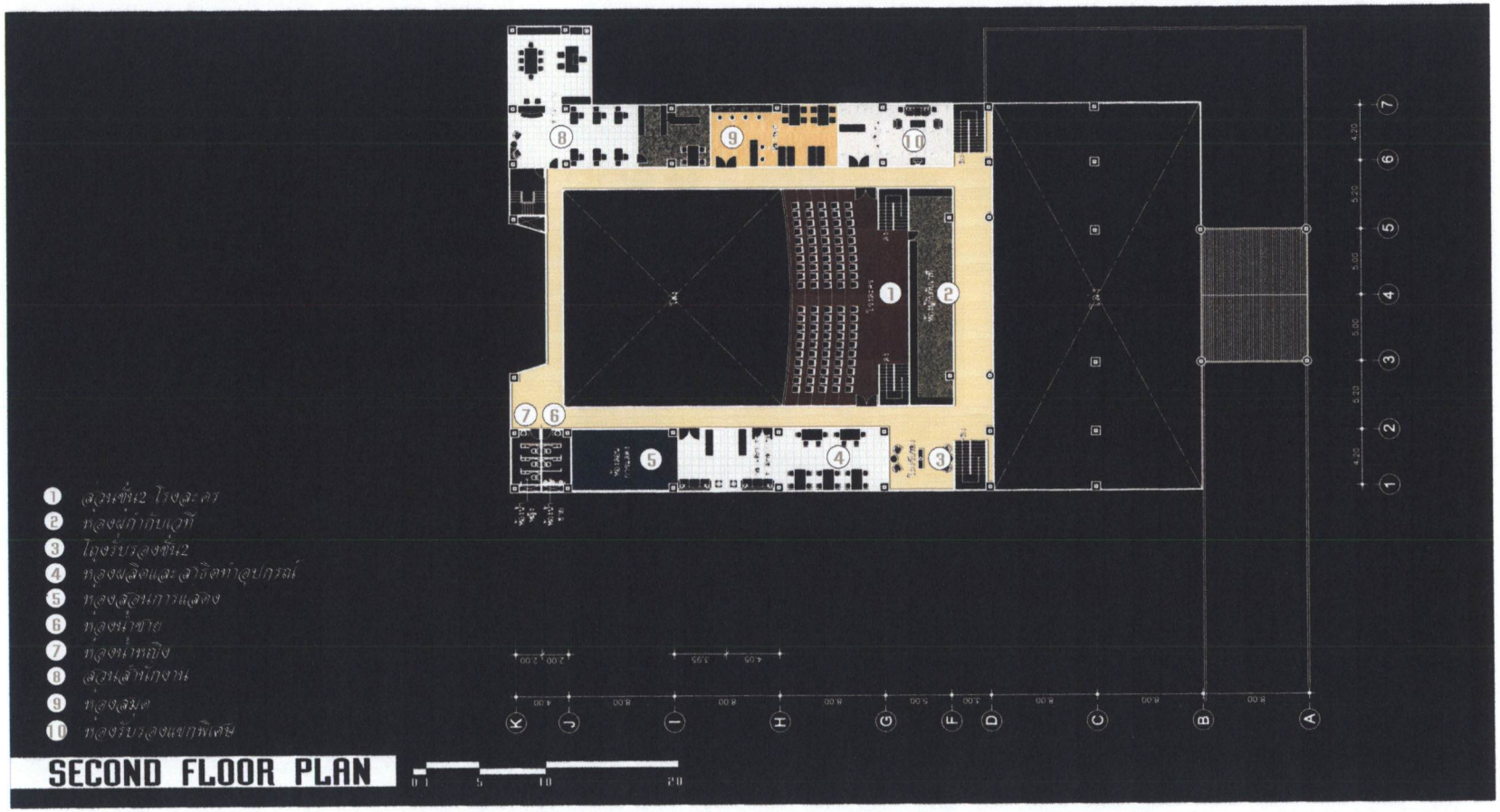

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง, 21 มกราคม 2553

ภาพที่6.8 แสดง ภาพตัดของโครงการ

6.4.4 รูปตัดโครงการ

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง, 21 มกราคม 2553

ภาพที่6.9 แสดง ภาพตัดของโครงการ

6.4.4 รูปตัดโครงการ

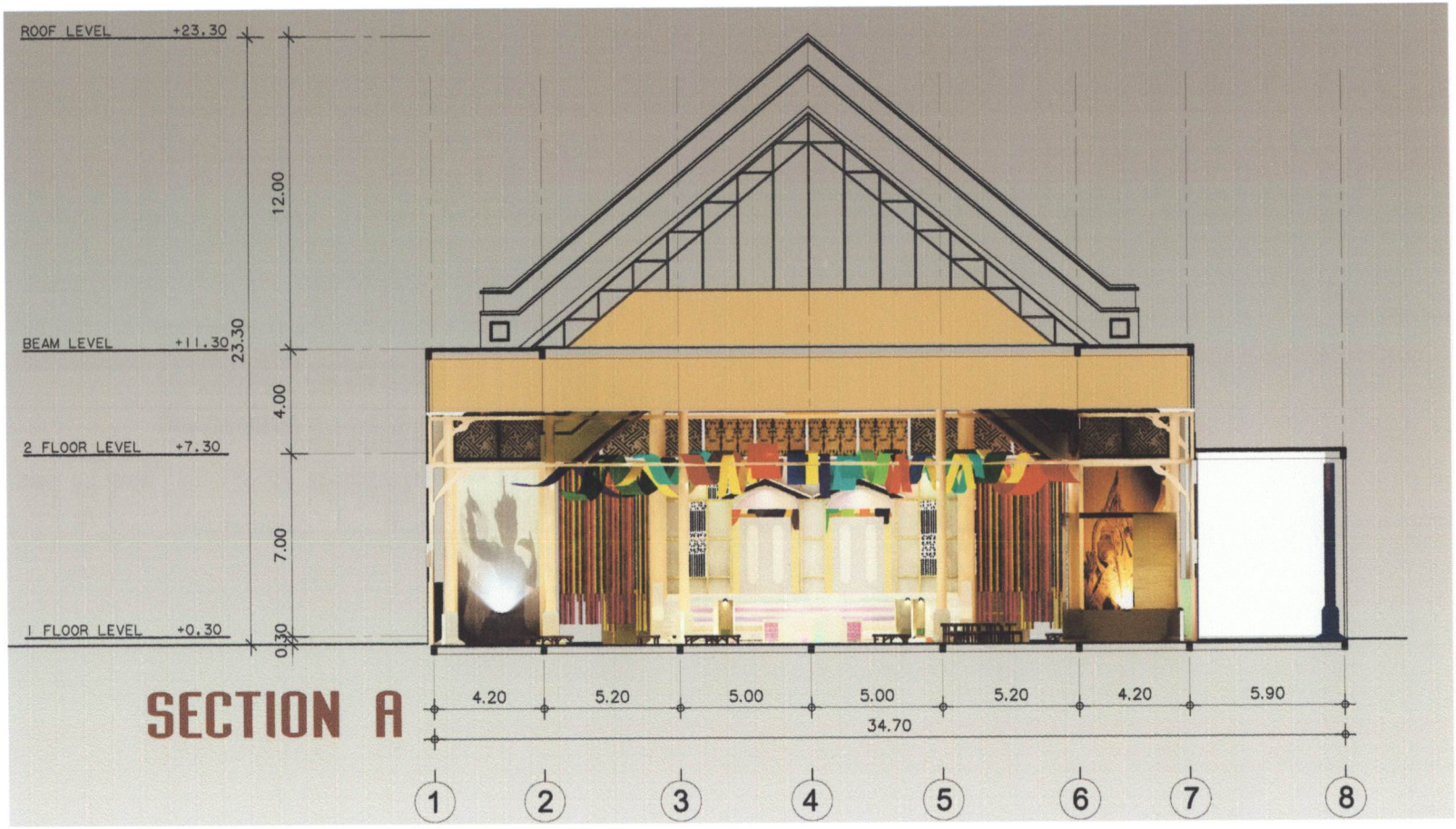

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง, 21 มกราคม 2553

ภาพที่6.10 แสดง ภาพตัดของโครงการ

6.4.4 รูปตัดโครงการ

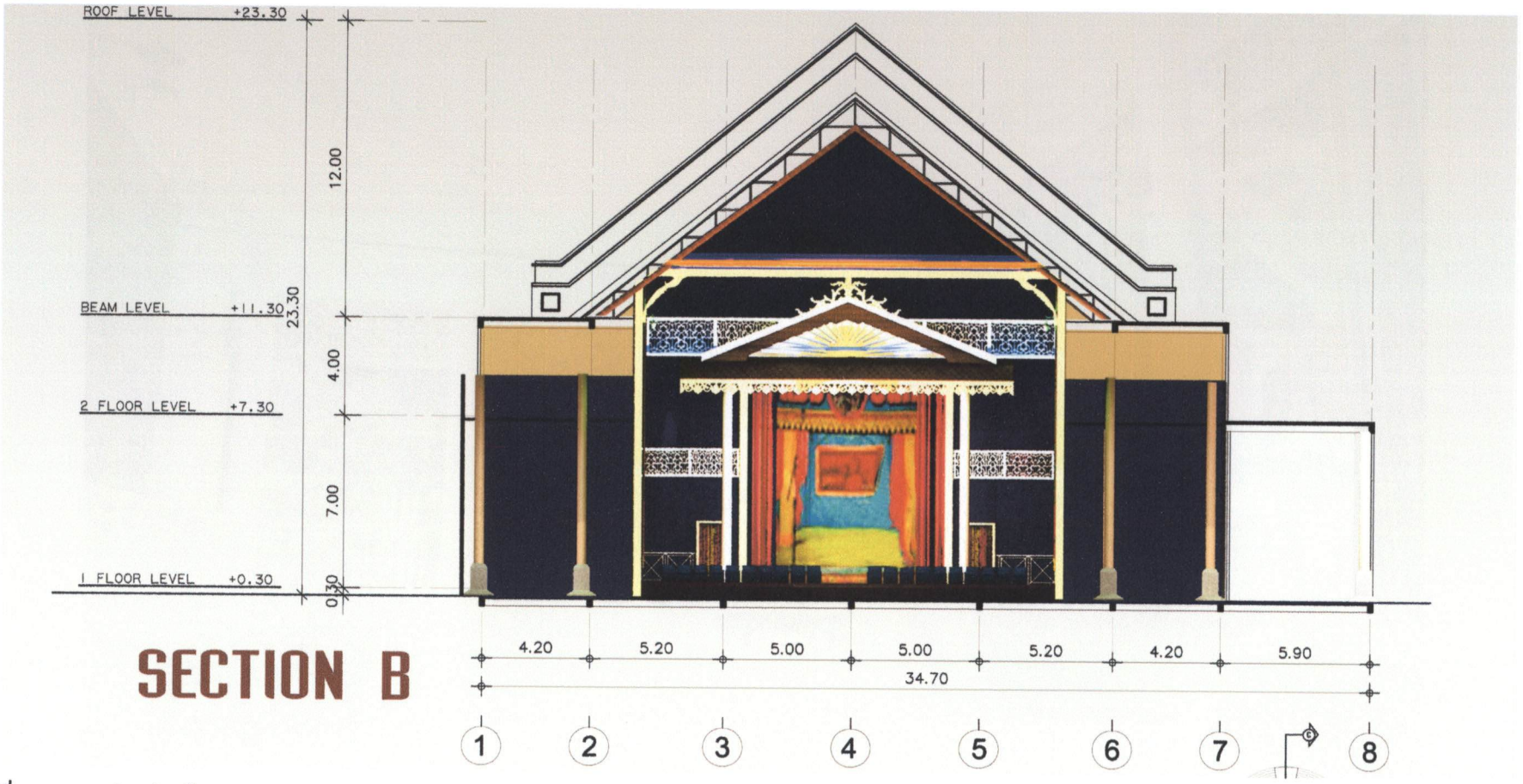

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง, 21 มกราคม 2553

ภาพที่6.11 แสดง ภาพทัศนียภาพทางเข้าโครงการ

6.4.5 ทัศนียภาพภายในโครงการ

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง, 21 มกราคม 2553

ภาพที่6.12 แสดง ภาพทัศนียภาพโถงต้อนรับ

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง, 21 มกราคม 2553

ภาพที่6.13 แสดง ภาพทัศนียภาพพิพิธภัณฑ์

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง, 21 มกราคม 2553

ภาพที่6.14 แสดง ภาพทัศนียภาพพิพิธภัณฑ์

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง, 21 มกราคม 2553

ภาพที่6.15 แสดง ภาพทัศนียภาพพิพิธภัณฑ์

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง, 21 มกราคม 2553

ภาพที่6.16 แสดง ภาพทัศนียภาพร้านอาหาร

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง, 21 มกราคม 2553

ภาพที่6.17 แสดง ภาพทัศนียภาพห้องสาธิตและผลิตอุปกรณ์

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง, 21 มกราคม 2553

ภาพที่6.18 แสดง ภาพทัศนียภาพโรงละคร

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง, 21 มกราคม 2553

ภาพที่6.19 แสดง ภาพทัศนียภาพโรงละคร

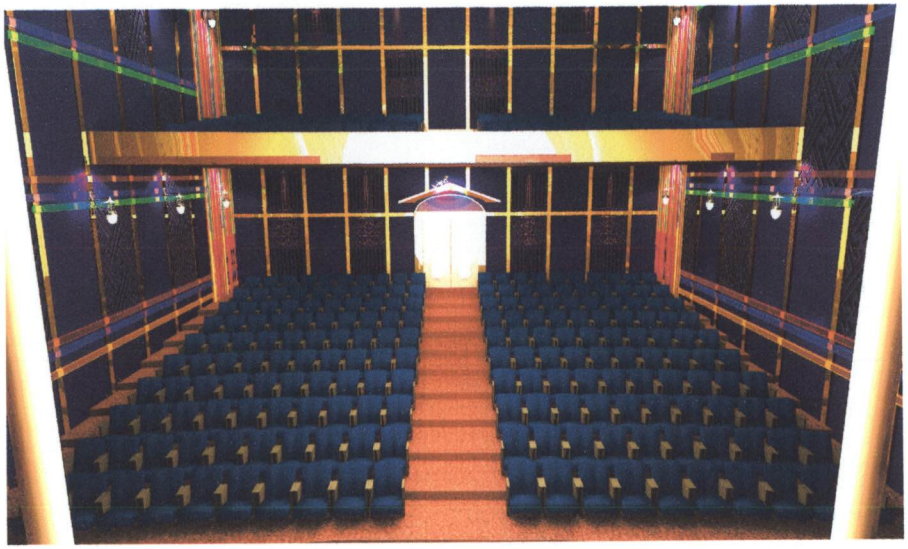

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง, 21 มกราคม 2553

ภาพที่6.11 แสดง ภาพถ่ายหุ่นจำลอง

6.4.6 ภาพถ่ายหุ่นจำลอง (MODEL)

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง, 22 กุมภาพันธ์ 2553

ภาพที่ 7.1 แสดงภาพลักษณ์ของโครงการ

ที่มา : เสาวณิต นุ้ยเมือง, 22 กุมภาพันธ์ 2553

บทที่ 7 สรุปและข้อเสนอแนะ

7.1 บทสรุป

โครงการเสนอแนะและศึกษาออกแบบสถาปัตยกรรมภายในศูนย์ศิลปวัฒนธรรมการแสดงภาคใต้

อาจารย์ที่ปรึกษา อ.ปิติชนน์ รุ่งอินทร์

7.1.1 ประวัติความเป็นมา

ภาคใต้มีศิลปวัฒนธรรมการแสดงพื้นเมืองที่น่าศึกษาและน่าสนใจมาก แต่ละการแสดงจะมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่แสดงออกมาทั้งทางด้านท่วงทีและอารมณ์ มีความสอดสัมพันธ์กับความเป็นจริงของวิถีของการดำรงชีวิตอย่างชาวบ้านที่เรียบง่าย แต่เต็มไปด้วยอาการรุกเร้าของความรู้สึกประสมประสานไปกับภาพสะท้อนของการทำงานและการต่อสู้ในชีวิตจริง สภาพภูมิศาสตร์ของภาคใต้ ดิน ฟ้า อากาศร้อนจัด ฝนตกชุกลมมรสุมแรงพืชพรรณธัญหารอุดมสมบูรณ์ สิ่งเหล่านี้ส่งอิทธิพลให้ชาวภาคใต้มีอุปนิสัยแข็งกร้าว บึกบัน มีท่วงทีแกร่งข่มความอ่อนโยนมีความเฉียบขาดข่มความอ่อนหวานและการผ่อนปรน เหตุเหล่านั้นเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การแสดงพื้นเมืองของภาคใต้เด่น ที่สื่อความคิดและความรู้สึกด้วยภาษาที่ขับร้องเป็นบทกลอน เน้นที่ลำนำและจังหวะ เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการเล่นส่วนมากจึงเป็นเครื่องตี ไม่เน้นเครื่องดีด สีเหมือนของภาคอื่นๆ ลีลาการออกท่าร่ายรำก็มีจังหวะเฉียบขาดฉับไว เช่น

รำของโนราห์ เป็นอาทิ การยักย้ายท่ารำ การขัดมือขัดแขน ก้าวขา การเคลื่อนไหวลำตัวเหล่านี้ ล้วนเป็นไปตามจังหวะทับและกลอง หนังตะลุง ลิเกป่า และการแสดงอื่นๆของภาคใต้ก็เป็นทำนองเดียวกันทั้งสิ้น (อาจารย์ถาวรดา จันทนะสุต) การแสดงเหล่านี้บรรพบุรุษได้ปฏิบัติสืบทอดต่อๆกันมาจนถึงยุคปัจจุบัน แต่ปัจจุบันนี้มีสิ่งที่น่าเสียดาย คือ ศิลปวัฒนธรรมการแสดงพื้นเมืองบางอย่างค่อยๆ เลือนหายไปโดยพวกเราบุคคลรุ่นหลังไม่สามารถรับรู้ได้เลยว่าศิลปวัฒนธรรมการแสดงพื้นเมืองบางอย่างได้เลือนหายไปอาทิ เช่น การละเล่น "มะโย่ง" "ลิเกป่า" "รองเง็ง" "ตือรี" และที่กำลังจะเลือนหายไปเหลือวงคณะอยู่ไม่กี่วงในภาคใต้ นั่นก็คือ "หนังตะลุง" "มโนราห์" หากพวกเราบุคคลรุ่นหลังที่เป็นคนไทย ที่เป็นลูกหลานไม่อนุรักษ์สิ่งเหล่านี้เอาไว้แล้วใคร ประเทศไหนที่จะมารักษาศิลปวัฒนธรรมที่ดีและสวยงามของเราเอาไว้ "หากไม่คิดที่จะสนใจในรากฐานที่มีมาจากบรรพบุรุษแล้ว จุดเริ่มต้นของอนาคตจะเกิดขึ้นได้อย่างไร" หากแม้ว่าไม่ต้องการที่จะสนใจรับรู้ในสิ่งนี้ขอแค่รับรู้ว่ายังเคยมีก็พอ

ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการเสนอโครงการถ่ายทอดเรื่องราวของศิลปวัฒนธรรมทางภาคใต้ ออกมาในรูปแบบของโรงละคร เพื่อให้ผู้ที่มาเข้าชมเข้าใจถึงศิลปวัฒนธรรมภาคใต้ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ แง่คิดต่างๆของคนสมัยอดีต โดยการถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆของวรรณกรรมนิทานพื้นบ้าน เรื่องเล่า ความเชื่อ ฯลฯ ผ่านการแสดง เพื่อไม่ให้ศิลปวัฒนธรรมเหล่านี้ถูกลืมเลือนเพราะอิทธิพลของสังคมนิยม จึงเกิดโครงการเสนอแนะนี้ขึ้น เพื่อหวังว่าจะสามารถเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมอันงดงามแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้มากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ของนักเรียนนักศึกษาและผู้ที่สนใจจะสืบสานศิลปวัฒนธรรมภาคใต้ให้คงอยู่คู่ประเทศไทยต่อไป จึงเป็นที่มาของโครงการเสนอแนะ "ศูนย์ส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมการแสดงพื้นถิ่นภาคใต้"

7.1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- เพื่อเป็นการสร้างภาพลักษณ์ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมการแสดงภาคใต้ที่สื่อถึงความเป็นภาคใต้
- เพื่อเป็นการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ให้เป็นแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องแก่สังคม โดยเน้นเรื่องศิลปวัฒนธรรมการแสดงภาคใต้ถ่ายทอดออกมาผ่านรูปแบบศิลปะการแสดง

7.1.3 หน่วยงานเจ้าของโครงการ

กระทรวงวัฒนธรรม (หน่วยงานภาครัฐ)

7.1.4 พื้นที่ใช้สอยโครงการ

ไม่เกิน 5,000 ตารางเมตร

7.1.5 ความหมายและคำจำกัดความ

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมการแสดงภาคใต้ คือ สถานที่ที่เป็นใจกลาง แหล่งรวมของสิ่งที่วิจิตรพิสดาร งดงาม ที่ทำให้เจริญงอกงามแก่วิถีชีวิตของหมู่คณะให้ปรากฏออกมาเป็นท่าทางแบบธรรมชาติ และประดิษฐ์ขึ้นมาเป็นท่าทางลีลาการฟ้อนรำ การละเล่น ซึ่งเกิดจากลัทธิความเชื่อในการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทพเจ้า โดยแสดงความเคารพด้วยการเต้นรำ ขับร้องฟ้อนรำ เป็นลักษณะเฉพาะของคนภาคใต้

7.1.6 **หลักการออกแบบ**

- หลักการออกแบบโรงละคร

1.ขนาดของเวทีแสดง เลือกขนาดเดียวกับที่ใช้ในการแสดงละครใน นอก ขนาดเวทีเล็กกว่าการแสดงโขนเล็กน้อยประมาณ 9-10 เมตร

2.ชนิดของการแสดงของเวทีกลางแจ้ง การแสดงกลางแจ้งใช้สำหรับการแสดงพื้นบ้านมีบรรยายกาศการแสดงเป็นกันเอง บริเวณที่ชมจึงออกแบบให้เอื้อในการได้ชมอย่างใกล้ชิด จำนวนผู้ชมไม่มากแต่สามารถที่จะรองรับผู้ที่มามากๆได้

3. การกำหนดขนาดของ AUDITORIUM

-ขีดจำกัดในด้านการมองเห็น ประสิทธิภาพทางการมองเห็นที่ดีจึงควรอยู่ในระยะ 22-25 เมตร และอาจจะถึง 30 เมตรได้เมื่อจำเป็นโดยระยะนับจากกรอบPRODCENIUM และมุมเปิดกว้างไม่ควรเกิน 135 องศา ซึ่งเป็นมุมที่กว้างที่สุดสำหรับนักแสดงที่จะสามารถควบคุมการแสดงของตนต่อหน้าผู้ชมได้ดี

-ขีดจำกัดในการฟัง การคำนึงถึงผู้ชมในท้องถิ่นนั้นซึ่งอาจไม่จำเป็นต้องทำให้ได้สูงสุดขีดที่กำหนดไว้ก็ได้ เพราะหากมีความจุมากไปอาจทำให้คนดูการแสดงในรอบหลังๆมีน้อยลง ทำให้เสียความรู้สึกทั้งผู้ชมและผู้แสดงเองอีกทั้งเสียค่าซ่อมบำรุงค่าอุปกรณ์ ไม่คุ้มค่ากับที่เปิดการแสดง ในบางครั้งการแสดงที่เปิดแสดงไม่จำเป็นต้องมีผู้ชมมากถึงขนาดเป็นพัน

4. ชนิดของโรงมหรสพ

เลือกประเภท THE PROSCENIUM SHAP

ผลที่ได้รับ ผู้ชมสามารถชมการแสดงได้ด้านเดียวและด้านที่มองเห็นจะสามารถออกแบบได้อย่างเต็มการแสดง ไม่ถูกจำกัดแต่เพียงภายในเวทีเท่านั้นยังสามารถต่อเนื่องสู่ผู้ชมโดยบริเวณด้านหน้าเวที ผู้ชมและผู้แสดงจะถูกแยกกันโดยเด็ดขาด

5. ส่วนที่นั่งผู้ชม(AUDIENCE)

เลือกประเภท RECTANGULAR SHAPE

เหมาะสมกับผู้ชมจำนวนน้อย

6. ลักษณะการจัดที่นั่งในส่วนผู้ชม

เลือกลักษณะแบบTHO BANK ROW เป็นแบบCURVED ROW ที่จัดที่นั่งแบบเป็น2ตอน โดยมีทางเดินด้านข้าง2ทางและตรงกลาง 1ทางซึ่งเปลืองเนื้อที่ใช้สอยแต่บรรจุคนได้มากกว่าแบบนี้นิยมใช้ในโรงมหรสพในประเทศไทย(ทางเดินกว้างไม่น้อยกว่า1.50ม.)

7.การจัดระดับที่นั่ง

บริเวณที่นั่งของผู้ชม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องยกระดับที่นั่ง เพื่อผลทางด้านเสียงและมุมของปัญหาข้อนี้ E.PETZOLD เป็นผู้ค้นพบซึ่งมีหลักการว่า "ระดับผู้ชมแต่ละแถว จะยกขึ้นประมาณ 0.12 เมตร จากระดับแถวหน้า"

- หลักการออกแบบพิพิธภัณฑ์

ชมได้ทั้ง 2 ด้าน

7.2 ข้อเสนอแนะ

-ขาดการเชื่อมโยงของแต่ละ Function ให้เป็นเรื่องราว

-เป็นงานDecorative Arts

-ด้านข้อมูลครบถ้วน

-การPresent จังหวะในการพูดดี ควบคุมอารมณ์ตื่นเต้นได้ดี ไม่สับสน ตอบคำถามได้ดี

-Space ยังไม่เคลียร์ Conceptยังไม่ตอบโจทย์

-ไม่มีCore Conceptที่ชัดเจน

-จับประเด็นการออกแบบมากไป

ฉบับที่ 2

สรุปผลการประเมิน วิทยานิพนธ์ฉบับปีตยกรรม

ชื่อนักศึกษา น.ส เสาวณิต นิยมไทย **วันที่สอบ** ..... **เวลา** .....

ชื่อโครงการ ศึกษาออกแบบและเสนอแนะ: สถาปัตยกรรมที่ส่งเสริมเอกลักษณ์ของชุมชนตามแนวคิดเมืองน่าอยู่ ~~19.5~~

ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อ. ปิติวัฒน์ รวยนิตย์

19.5
21
22.5
19.5
18
18
19.5
5

ให้คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ กาเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ท่านพิจารณาเห็นสมควร (เพียงช่องเดียว)

ผลการประเมิน						หมายเหตุ
A	B+	B	C+	C	D	19.5
			✓			

ความเห็นอื่นๆ (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

19.7

ลงชื่อ ..... กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(.....)

สรุปผลการประเมิน วิทยานิพนธ์ฉบับปริญญานิพนธ์

ชื่อนักศึกษา น.ส. เสาวลักษณ์ นุ่นเปี่ยม วันที่สอบ 14 ต.ค. 64 เวลา 16.00

ชื่อโครงการ โครงการศึกษาออกแบบและสร้างสรรค์ภาชนะดินเผาเคลือบด้วยเทคนิคการขูดลายผ่านน้ำเคลือบ

ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อ. ดร. ณัฐ รุ่งรัตนศร

ให้คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ กาเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ท่านพิจารณาเห็นสมควร (เพียงช่องเดียว)

ผลการประเมิน						หมายเหตุ
A	B+	B	C+	C	D	21
		✓				

ความเห็นอื่นๆ (ถ้ามี)

- ขาดการเชื่อมโยงของแต่ละชิ้น → เรื่องภาพ
- เพิ่มงาน decorative arts

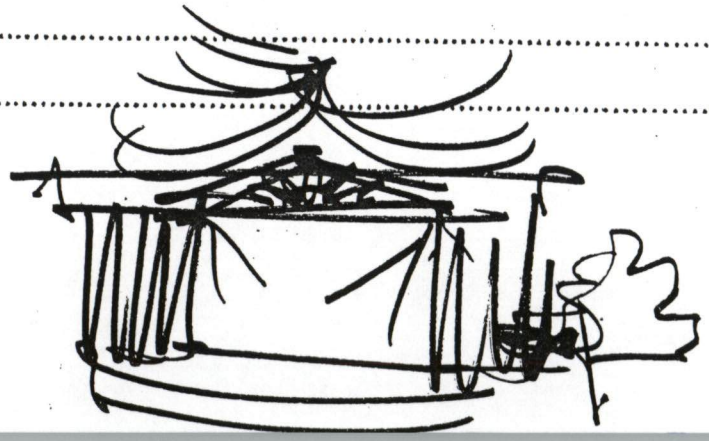

ลงชื่อ.....

(รศ. ดร. ณัฐ รุ่งรัตนศร)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

สรุปผลการประเมิน วิทยานิพนธ์/สหกิจศึกษา

ชื่อนักศึกษา น.ส. เสาวนีย์ นิยมเวียง วันที่สอบ 18 ก.พ. 53 เวลา 13.00-14.00 น.

ชื่อโครงการ ศึกษา ออกแบบ และเสนอแนะ พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ ส่งเสริม เอกลักษณ์ วัฒนธรรมท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อ. ปิยวัฒน์ จุงปันหวี

ให้คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ กาเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ท่านพิจารณาเห็นสมควร (เพียงช่องเดียว)

ผลการประเมิน						หมายเหตุ
A	B+	B	C+	C	D	22.5
	/					

ความเห็นอื่นๆ (ถ้ามี)

สถานที่ผลิตเป็นสีขาวสีที่ดูเข้าไป ขนาด ภาพ ออก ภาพ กรอบ, PRESENT วิธีการในการนำเสนอ ควรจะมีการเคลื่อนไหวได้ ไม่ตรงจน ภาพสวยงามดี แต่งานออกแบบ SPACE ยังไม่เพียงพอ ควรจะพัฒนาให้ดีขึ้นอีก

ลงชื่อ .....

(น.ส. ศรีสมร ดาดาษบุญชาย)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

สรุปผลการประเมิน วิทยานิพนธ์/สหกิจศึกษา

ชื่อนักศึกษา นส. ศศิพัชร น้ำเมือง วันที่สอบ ..... เวลา .....

ชื่อโครงการ โครงการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ตู้เก็บเครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือน

ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ .....

ให้คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ กาเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ท่านพิจารณาเห็นสมควร (เพียงช่องเดียว)

ผลการประเมิน						หมายเหตุ
A	B+	B	C+	C	D	19.5
			/			

ความเห็นอื่นๆ (ถ้ามี) Concept ดี. แต่งาน DESIGN ไม่ค่อยเป็น.

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

สรุปผลการประเมิน วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรม

ชื่อนักศึกษา.....วันที่สอบ..... เวลา .....

ชื่อโครงการ.....

ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ .....

ให้คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ กาเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ท่านพิจารณาเห็นสมควร (เพียงช่องเดียว)

ผลการประเมิน						หมายเหตุ
A	B+	B	C+	C	D	
				X		18

ความเห็นอื่นๆ (ถ้ามี)

- ไม่มี CORE CONCEPT ที่ชัดเจน จากไอเดียที่มี DESIGN เกือบหลุด

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

สรุปผลการประเมิน วิทยานิพนธ์/สหกิจศึกษา

ชื่อนักศึกษา นส. เสาวลักษณ์ นัยเมือง วันที่สอบ ..... เวลา .....

ชื่อโครงการ โครงการออกแบบและพัฒนาชุดอุปกรณ์เสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัย

ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ .....

ให้คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ กาเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ท่านพิจารณาเห็นสมควร (เพียงช่องเดียว)

ผลการประเมิน						หมายเหตุ
A	B+	B	C+	C	D	
						18

ความเห็นอื่นๆ (ถ้ามี)

- Function ยังไม่สมเหตุสมผล.
- งาน concept กับ design ยังไม่สมเหตุสมผล ไม่รองรับกลุ่มเป้าหมาย ?)

ลงชื่อ .....

(ปิยพัฒน์ เสนพันธ์)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

สรุปผลการประเมิน วิทยานิพนธ์/สหกิจศึกษา

ชื่อนักศึกษา เสาวนิต หนูเมือง วันที่สอบ 18-2-53 เวลา 1300-1400

ชื่อโครงการ ผลของวัฒนธรรมองค์กร

ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อ. ปิยาณ

ให้คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ กาเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ท่านพิจารณาเห็นสมควร (เพียงช่องเดียว)

ผลการประเมิน						หมายเหตุ
A	B+	B	C+	C	D	19.5
			✓			

ความเห็นอื่นๆ (ถ้ามี)

— ควรปรับเนื้อหาให้ไปในทาง core concept

ลงชื่อ.....

(.....)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

บรรณานุกรม (ภาษาไทย)

เขต รัตนจรณะ, เต็มดวง เศวตจินดา, ระวีวรรณ ชอุ่มพฤษ์, กุศล นาคะชาต, 2537 เรือนไทยมุสลิมในจังหวัดชาติแดนภาคใต้ ปัตตานี: สถาบันศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ธีระวิทย์ สุวิทยาภรณ์ 2548 โครงการเสนอแนะสถาปัตยกรรมภายในสถาบันหุ่นละครนาฏยศาลา สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต สถาปัตยกรรมภายใน สถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

พงศ์ทิพย์ อินทร์แก้ว 2544 โครงการเสนอแนะเพื่อการออกแบบสถาปัตยกรรมภายในศูนย์ศึกษาบ้านไทยภาคใต้ รอบทะเลสาบสงขลา ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สถาปัตยกรรมภายใน สถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ประทุม ชุ่มเพ็งพันธุ์ 2548 ศิลปวัฒนธรรมภาคใต้ 1. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาสน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมิตร เทพวงษ์ 2548 นาฏศิลป์ไทย 2. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมิตร เทพวงษ์ 2547 สารานุกรม ระบำ รำ ฟ้อน 4.

กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์

อรศิริ ปาณินท์, สมคิด จิระทัศนกุล, อวิรุทธ์ เจริญทรัพย์, ดวงเงิน พูนผล, พินัย สิริเกียรติกุล 2548 ภูมิปัญญาพัฒนาการและความสัมพันธ์ระหว่างกันของเรือนพื้นถิ่นไทย-ไท:คุณลักษณะของสถาปัตยกรรมสิ่งแวดล้อมในเรือนพื้นถิ่นไทยพุทธภาคใต้ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.)

อาจารย์ถาวรดา จันทนะสุต 2537 ดนตรีพื้นเมืองภาคใต้ 1. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

บรรณานุกรม (ออนไลน์)

2552 ข้อมูลวัฒนธรรมภาคใต้ เข้าถึงได้จาก (ออนไลน์)

http//:www.chumphon.go.th

http//:www.phatthalung.go.th

http//:www.yala.go.th

http//:www.moradokthai.com

http//:www.gotoknow.org

http://www.prapayneethai.com

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ

ประวัตินักศึกษา

นางสาว เสาวณิต นุ้ยเมือง

เกิด 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2529

ที่อยู่ 19/106 ซอย10 หมู่บ้านธนาภิรมณ์ปิ่นเกล้า ถนนศาลา ธรรมสพม์ แขวงศาลาธรรมสพม์ เขตทวีวัฒนา กทม.10170

โทรศัพท์ 08-41135192

อีเมล์ nungnong_27@hotmail.com

ประวัติการศึกษา

ประถมศึกษา	โรงเรียนอนุบาลพิบูลเวศม์
มัธยมศึกษา	โรงเรียนสายน้ำผึ้ง
ปริญญาตรี	มหาวิทยาลัยราชมงคลธัญบุรี